يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا

إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

تخمیس بردہ معہ ترجمہ و مخمس فارسی و اردو و پنجابی مسمیٰ بہ

نَظمُ الوَرَع

سنہ ۱۳۰۱ھ

مصنفہ ابو الرجاء فقیر محمد عزیز الدین متوطن باولپور عفی اللہ عنہ

در مطبع حسینی واقع بمبئی طبع گردیدہ

بسم الله الرحمن الرحيم

يا ساهر الليل من حزن ومن ألم	يا فاقد العيش من ضر ومن سقم
اى بيدار مانده شبها بسبب جوش غم و الم	اى گم كننده عيش بسبب غلبه رنج و بيمارى
ماذا اعتراك من البلوى ومن نقم	أمن تذكر جيران بذي سلم
چه چيز است كه لاحق گشته است ترا از رنج و الم‌ها	آيا بسبب ياد آوردن همسايگانيكه بذى سلم هستند

مزجت دمعا جرى من مقلة بدم

آميخته اشكى كه جارى شده است از چشمانت بخون

اگه بيدار است شبها چشمت از حزن و الم	ايكه گم كردى فراغ عيش از درد و سقم
چيست لاحق گشته جانت را از بلوى و نقم	يا ز ياد صحبت همسايگان ذى سلم

اشكها ريزى ز چشم آميخته با خون هم

كيون جاگتا ہے راتين تيرا دليہ كيا الم	گم عيش ہے تيرا سبب غلبہ سقم
كيا بن رہى ہے جان پہ تيرے باعث نقم	كيا ياد كركے صحبت ياران ذى سلم

روتا ہے اشك خون جگر سے ملا ہم

درد فراقون راتين مينون ہرگز نيند نہ آوے	رنج الم نے غلبہ كركے سبھى عيش گنواے
اكھ ديكھان كى گذريا جو تندہ صدمے سخت اوٹھاوے	جان جان ذى سلم دى دل وچ ياد كرين ہمساے

اكھ تيرى رت ہنجوں دا اك بھارى مينہ وسلاوے

محشی

حتّٰی مَ تندُبُ لا براحِ مجازمةٍ
تا کے بگری وندبہ کنی از برندہ عیش کہ یقینے مستند
قُل ما اَصابَ مِن اشجانٍ مُلازمةٍ
بگو چہ رسیدہ است ترا از غمہائے لازمہ

اِلٰی مَ تنشُرُ دمعاتٍ مُناظمةٍ
تا کے پراگندہ نمائی درہای اشک منظوم را
اَم ذُبّت الرّیحُ مِن تلقاءِ کاظمةٍ
آیا وزیدہ است این باد از جانب محاذی کاظمہ

اَو اَومضَ البرقُ فی الظّلماءِ مِن اِضَمِ
یا درخشیدہ است برق در شب تاریک از جانب اضم

تا کے افغان کنے از دردہائے بیدوا
گرچہ برجان تو آمد از غم واز درد ہا

تا کے سازی پراگندہ در اشک از بکا
یا وزیدہ از کاظمہ سوئ تو این دلکش ہوا

یا شب تار از اضم برقے نمایان شد ترا

کب تک ہیگا رو تا تپ غم سے ناتوان
دل کہیں ہوا ہی غم سے کہو زار و نیجان

کب تک کریگا اشکون کے موتی ہر گھڑی روان
یا کاظمہ سے لائی صبا بوئی خوش بیان

یا بجلی رات کالے اضم سے ہے چمکے یہان

کہ ہانجین ما... اربسین و رودن ہر دم کتہون تانئین
دا.. حال حوکہ یا ہو وے مینون آگہ سنائین

ہنجھون نال بسین کب لگ یاری الیان جائین
آئی یار پیاری کولون اپہ خوش واؤ انہین

رات انہیری تجلی چمکے یا او نہان درگاہین

اَلدّاءُ وَالقَبضُ وَسطَ القَلبِ اَلزَمتا
مرض و تنگی درمیان دل تو ہر دو مقیم گشتند
فَکُلَّما تَختَفی سِرَّ الهَوی نَمتا
پس ہر چند کہ پوشیدہ کنی راز محبت ہر دو ظاہر سیازند

عَینَاکَ مِن ذا بِدَمعِ الدّمِ اَکرَمتا
چشمان تو ازین سبب نثار خون بخشیدن نمودند
فَما لِعَینَیکَ اِن قُلتَ اکفُفا هَمَتا
لس چیست ہر دو چشمت اگر گوئی باز باشید باز روان شوند

وَما لِقَلبِکَ اِن قُلتَ استَفِق یَهِمِ
و چیست دلت را اگر گوئی بخود باز آ زیادہ از خود میرود

در دلت قبض و مرض تا آمد کردہ مکان
راز حب چندانکہ پوشیدہ کنی گردد عیان

گشتہ چشمانت ز جوش درد زینرو خونفشان
چیست چشمت اچو گوئی بس شوند افزون روان

صبر چون دل را دہی گردد زیادہ ناتوان

قبض و مرض سے آگیا جیسے دلمین جا
خاطر اِزین یہ عشق کو جتنا تو نے چھپا

انکھون سے تیری خون کا دریا بہا دیا
انکھون کو آیا ب جتنا تو روکے بین ہوا

دل کو تو جتنا صبر دنی او تنا یہ ہو خفا

درد و الم سے دل وچ آگر وُٹے تدبی گُشا لی
جتنا عشق چھپایا تین اوتنا اولٹا کھول دکھایا

انکھین سے رت ہنجون دے ہر طرف وکاہ نالی
نہلین الیہ کواہ ہو ون تہین تا دور اجوش سنبھالے

دل کو صبر ہون سمجھا تین دلنا ترت کے جالے

اَللَّوْنُ مُصْفَرَّةٌ وَالْعَيْنُ مُنْسَجِمٌ
رنگ نست زرد ست چشمت باشکہائے روان زندہ

اَلنَّوْمُ مُفْتَقِدٌ وَالْعَيْشُ مُنْحَسِمٌ
خواب نا پید است و عیش خوش منقطع

اَلْعَقْلُ مُخْتَبِطٌ وَالصَّبْرُ مُنْعَدِمٌ
عقل درہم و برہم است و صبر و شکیبائی نا پیدا

اَيَحْسَبُ الصَّبُّ اَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ
ایا می پندارد عاشق کہ محبت پنہان شوندہ ست

مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ
درمیان اشک ریزندہ از وی و دلی از آتش زبانہ زنندہ

رنگ رویت زرد و چشمانت چو نیسان اشکبار
عقل پابند جنون و صبر را رو در فرار

خواب گم از چشم و عیش خوش نمود از تو کنار
واند عاشق اینکہ عشق او نگردد آشکار

درمیان چشم خون افشان و قلب بے قرار

ہے رنگ زرد انکھون سے ہی بحر خون روان
بھاگا ہے صبر و عقل جنون سے ہی ناتوان

نیند اوڑ گئے الم نے کیا عیش کو خزان
عاشق یہ جانتا ہے کہ الفت رہے نہان

چشم اشک بار جو شد دل زار مین کہان

ساوا پیلا رنگ ہی تیرا اکھہ تہین ندیان جاری
عقل جنون تہین دگا دوڑ یا صبر ہی جہدنہ گئی یاری

نیند ہی گیو عقل ہی نٹھو گیو بگڑی ہی خواری
عاشق منے جیسے اپنا عشق دی ویدن بھاری

ولدی سوزشے ہنجون تہین اہہ ظاہر ہوئی ساری

اِنِّي اَرَاكَ مِنَ الْاَحْزَانِ فِي عِلَلٍ
اَلْجِسْمُ ذُو وَهَنٍ وَالْقَلْبُ ذُو وَجَلٍ

بارسیکہ

بر تو گویند ناسیینم تر البسبب غلبه غمها گرفتار امراض مختلفه
مُستَحسنُ الحَالِ فِي قَولٍ وَفِي عَمَلِ
پریشان و مجهول الحال در گفتار و در کردار

تن صاحب ناتوانی و دل صاحب ترس و بیم
لَولَا الهَوَى لَم تُرِق دَمعًا عَلَى طَلَلٍ
اگر نبودی محبت نمیریختی اشک آثار سرای محبوب

وَلَا أَرِقتَ لِذِكرِ البَانِ وَالعَلَمِ
و بتاب و بیخواب نگشتی از جهت یاد اول درخت بان و نام محبوب

من ہمی بینم گرفتار علل از غم ترا
حال برشتہ میان گفتن و کردار ہا

جسم لاغر گشتہ دل ترسناک اندر ہوا
اشک کے میریختی گر حب نبودی جابجا

کے نبودی رقت از بان و ز نام دلربا

دیکھوں ہوں تجھکو غم سے گرفتار و بیقرار
باتو ہمیں ہنک و ذنک میں آیا خلل کا خمار

تن سو کھا کا تا دل ہی لرزتا ہے زار زار
الفت نہوتے اشک ولاتا نہ بار بار

رقت نکرتا سنتا جو تو بان و نام یار

یارہی سکتے و کہیدہ ان میں تمیوں جو بکایا
خلل تیری گفتار و جانے اور کردار میں آیا

جسم لاغر غم ہمیں ہو یا دل نیا خوف آیا
جگر عشق نہوتا تمیوں و ندون کیوں اجایا

سنکے نا تو نہ بکل تمیدوں اتنے رکہا نداسایا

غَرِقتَ دَمعًا وَنَارُ القَلبِ مَا خَمِدَت
غرق دیدہ در میان سیل اشک جانکاہ آتش دل تو نکردید
فَمِن وُجُودِكَ مَا يُفنِيكَ قَد وُجِدَت
پس از تن تو انچیز که افشای از تو نماید یافته شده

تَهِيمُ وَجدًا إِذَا ذُكِرتُمَا وَعَدَت
پریشان شوی بسبب غلبه شوق هرگاه که یاد کرده شوی ایکه این عهد کرده است
فَكَيفَ تُنكِرُ حُبًّا بَعدَمَا شَهِدَت
پس چگونه منکر میشوی دوستی را ایشان انکه گواهی داد

بِهِ عَلَيكَ عُدُولُ الدَّمعِ وَالسَّقَمِ
بآن حب بر تو گواهان راست اشک و بیماری

تن غرق اشک ہے یہ ہی دل جلتا بیقرار
خود تیری تن سے راز ہوا تیرا آشکار

کریا دو عدی جو تا ب احزان سے اشکبار
انکار کیونکہ کر سکے تسیر کہ حب پہ یار

ہین دو گواہ اشک روان و تن نزار

ڈٹون تو ...ی وچ سنبھوندی دل نیت ڈکن ہتا ہیت
ظاہر تہین ہتون ... متاتون چھپایون جاتین

کرکے یاد بجن وری وچھڑے سوزون ماریں آہین
کیونکر سنکر تون ہو سکنا ہین کہو اکل لوا مین

ظاہر سنجھون سے ہماری کردی جبتہ کتا نہین

تَنُوحُ مِثْلَ حَمَامَاتِ اللِّوَى شَجَنَا
نیالے مانند فاختہ ہای لوا از جہت غلبہ حزنت

فَصِرْتَ مِثْلَ خَيَالٍ مِحْنَةً وَعَنَا
پس گردیدہ مانند خیال از جہت جوش محنت رنج

وَذَابَ جِسْمُكَ مِنْ فَرْطِ الْبُكَا وَهَنَا
وگداخت تن تو از بسیاری گریستن از روی تنا

وَأَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطَّيْ عَبْرَةٍ وَضَنَا
و ثابت نمود سوز عشق دو خط اشک لاغرے

مِثْلَ الْمِدَادِ عَلَى خَدَّيْكَ وَالْعَنَمِ

مثل گل [illegible] تو نشان سرخ

سیکشی صدنالہ محزون ز دل چون فاختہ
گشت جسم تو ز جوش گریہ [illegible] خستہ

چون خیال ناتوان تار تو [illegible] تافتہ
غلبہ الفت دو خط ز و اشک ساختہ

بر رخ زرد ت نقطی سرخ از سر شکت آختہ

کرتا ہے مثل فاختہ کوکو بیان غم
ہے جسم ناتوان سبب جوش چشم نم

اب شکل خیال جسم ہوا دیکھ کر ستم
الفت نے تیری رخ پہ دو خط کر دی رقم

چہرہ ہے زرد و سرخی اشک او سیہ چون بقم

فاختے وانگن کوکو کردا ہر دم جوش سوا
الکہ دی راہوں سوز جلت سبھ اعضا

لاغر ہو یوں ہتا جدون عشق نے ظلم کمائی
عشق نے تیری مونہ دی آدوون خط لکھہ کہائی

چہرہ ... تیرے یاقوت سنجھون جہر لائے

لَوْعَاتُ نَارِ الْهَوَى كَالْبَرْقِ حَرَّقَنِي
شعلہ ہای آتش محبت ہمچون برق سوختہ است مرا

مِنْ كُلِّ مَا يَشْتَهِيهِ لِعَيْشٍ فَرَّقَنِي
از ہر چیز کہ تقاضا میکند او را عیش جدا ساختہ است مرا

فَدَيْتُهُ نَفْسِي بِاللَّيْلِ طَرَّقَنِي
قربان او نمایم جان خویش را در شب کہ پیش آمد مرا

نَعَمْ سَرَى طَيْفُ مَنْ أَهْوَى فَأَرَّقَنِي
آری شبروی کرد خیال کسی کہ دوست میدارم پس بیدار ساخت مرا

وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَّاتِ بِالْأَلَمِ

و دوستی حائل میشود در لذتہا در حالیکہ مصاحبست مدرو

برق سان نار محبت سوختہ جان مرا … گرد از عیش و قرار و خواب خوش یکسر جدا

جان فدائی او کنم آمد شبان آندر با … دیدمش در خواب رخ بکشاده صبرم شد زجا

می نماید عشق لذت را بلے محو از بلا

نار فراق نے دیا سبھہ جان و تن جلا … جو موجب نشاط تہی یک لخت لیگیا

قربان صنم کے مہر سے جب رخ دکہادیا … آخواب مین تو شعلۂ حب اور جگمگا

لذت کو چہینتی ہی کرے غلبہ جب بلا

بہڑکے اگ محبت و اسے تن من کو جلایا … دیگر غم و الم سبھہ مینون خوشیان کہو دیا

جان و جگر سبھہ تن من میرا و تن گہول کہایا … خواب ہی اندر آ ہو پیاری ہی آکر موکہہ دکہایا

ہو یا بتاب محبت ہر دم دیوے درد سوا یا

مَا زِلْتَ تَنْسِبُنِي عَيْباً وَمَنْقِصَةً … مَهْلاً فَلَمْ أَرَ دَهْرِي مِنْكَ مُنْصِفَةً

ہمیشہ نسبت مینمائی مرا بسوی عیب و نقصان در عقل … باش و یک تما پند یدہ ام تمام عمر خویش از تو انصاف را

لَوْ كُنْتَ تَعْلَمُ مَا بِي جُدْتَ مُرْحِمَةً … يَا لَائِمِي فِي الْهَوَى الْعُذْرِيِّ مَعْذِرَةً

اگر میبودی دانندہ چیزی را کہ بمن است بخشش مینمودی از رحمت سوی … ای ملامت کنندہ من در دوستی معذور دار مرا از بی معذرہ دانستہ

مِنِّي إِلَيْكَ وَلَوْ أَنْصَفْتَ لَمْ تَلُمِ

از من دو شود کہ انصاف نبیدی اگر انصاف میدادشتی ملامت نیکردی

میکنی نسبت بنقصان و عیبم ہر زمان … باش کالضافی ندیدم از تو ہرگز در جہان

گر بدانستی تو حالم رحم میکردی بجان … ای ملامت گر بعجب بپذیر عذر ناتوان

دور شو کے می بدی منصف شدہ از ناصحان

گنتا ہے عیب میرے تو ہر لحظہ روبرو … انصاف تجہسے دیکہا نہین تہر یو کبہو

پہچانتا جو حال میرا رحم کرتا تو … ای پند دینے والے میرا عذر بہی سنو

کرتا نہ پند ہوتا جو منصف تو دور ہو

ہر دم ظاہر انکے کردا کار ن سمرمی ہیشری … ٹہرندہ ہیتا عمرہ ساری مین سہون جہہ بن جہیشری

جیا جاند از حمت میری کروا رحم لنه بری | عذر میرا سن ناصح سب ورد دلون حینه بیری

... نسعت ہو تو ملامت نہ کندا ... تو ہمیشہ پر بری

حتی م تضحک عن حالی و عن همی | الی م تغفل عن حزنی و عن قدمی

تا کی خندان شوی از دیدن حال من از غم بیت شنا | تا کی غافل باشی از دردهای من از ... من

ما انت تعذلنی لو کنت ذا بصر | عدتک حالی لا سری بمستتر

میبوی ملامت کننده من اگر بودی تو صاحب بینائی | گذشته است ترا حال من نیست از من پنهان شونده

عن الوشاة و لا دائی بمنحسم

از سخن چینیان نیست درد من منقطع شونده

تا کی خندی چو بینی جان من اندر وبال | تا کی غافل باشی از غم ... هست

گر تو بینا می بدی کے ترا من یکدم ملال | هست بگذشته ز تو حالم عیان چون نهو مال

برا عادی نیست درد م منقطع ... حال

کب تک ہنسیگا دیکھکے میرا یہہ حال زار | غفلت کہاں تلک کہ مین ہون سخت دلفکار

بینا اگر تو ہوتا ملامت نہ کرتا یار | سب حال میرے درد کا یک لخت ... کا

سب دشمنون پہ درد بھی رکھتا نہین شمار

کتهون تا نہین ہنسین پری دیکھکے مینون مردا | غافل ہوئے میری غم ... تا بن تو دا

حیکر تون سمجا کہا ہوندا طعن ... مردا | لنکہیا تد ... تون حال ... دا

جانن ... زیادہ ... ون در دا اندر دا

مهما تقول بمحض الغرض اذ نعه | فبذر نصحک من اغمای اقمعه

ہر چہ میگوئی بسبب محض غرض نفسانیت من منع میکنم او را | ای تخم نصیحت تو از سبب کم عقلی خویش ... تخم

ماذا اتاک لنفعی الجهد امنعه | محضتنی النصح لکن لست اسمعه

آنچه پیش یالی از برای نفع من کوشش را منع میسازم | خالص ساختی مر نصیحت الیکن نیستم قابل شنوید ... او را

ان المحب عن العذال فی صمم

از برای عاشق از شنیدن قول ناصحان در کری است

مر ... مبارک ... الم

هرچه میگوئی ز جهل خویش در دغش تم
چند در پندم کنی لیکن من از تو میرمم

تم پند افشانی و من از تعصب میکنم
[illegible] لیکن من و ای نشنوم

زانکه کرم از سماع پند عاشق [illegible]

کہتا ہے تو میں سنتا نہیں ایک بھی ترا
کوشش ہے تیری پیش نہیں جاتی زینہار

بولتا [illegible] تم پند تو دیتا ہوا میں اوکہار
دی پند جتنے چاہی پہ سنتا نہیں میں یار

[illegible] ہون جیسے عشق سے رکنا ہوا ان کا [illegible]

تیری نون تان کرین نصیحت مینوا [illegible]
مینون اثر ہو نہ ہرگز جاتنا سر کہپائے

ہو میں تم میں غفلت سیتی [illegible]
بک نہ [illegible] تری ناصح [illegible]

عاشق پند و نصیحت سنکے دوڑا [illegible]

حَسِبْتُهُ خَصْمًا مِنْ كَثْرَةِ الْجَهْلِ
فَكَيْفَ [illegible] بَابَ الْجِدِّ وَالْهَزْلِ

پند شمرا او را دشمن از بسیاری نادانی خواهش
[illegible] ندروم [illegible] دهنده بازی

كَرِهْتُ مَرَاهُ حَتَّى قُمْتُ بِالْجَدَلِ
إِنِّي اتَّهَمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَذَلِي

ناخوش داشتم [illegible]
بدسیلہ [illegible] متہم [illegible]

وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نُصْحٍ مِنَ التُّهَمِ

وحالانکہ پیری دورتر در نصیحت از تہمت

رتمنہ شد پند استم ز کثرت جہل و خطا
حماقت [illegible] ناخوش داشتم او القا

فرق [illegible] گذشتہ [illegible]
متہم کردم نصیحت شیب را در نصیحا

[illegible] ناصح از [illegible]

گرچہ [illegible]

جہل اپنے [illegible] نہیں لیا ناصح کو خصم جان
جہاز [illegible] جانکر بری تسلی اوسکے بیان

جدا [illegible] میں جب کیا فرق یہ عیان
تہمت لگائے ناصح پیری کو [illegible] زیان

تہمت سے گرچہ دور تھا وہ ناصح نہان

دشمن جان لیتا میں اوسکو [illegible] نادانی
کو جب [illegible] میری [illegible]

وسدی [illegible] نوان جا [illegible]
عقل [illegible] نہ [illegible]

تمت ہے تہا و ر دو ر یداکرے اوہ دونجانی

مِن نومةِ الغفلِ ذا المغرورُ ما يقظت	عاذا اتاها السوءُ بالخسرانِ ما يقظت
ازخواب غفلت این مغرور بیدار نشد دید	عادت نہا خویش اگرچہ بدزیستن با نکاری بیدا
ما جاءها من زوالِ العيشِ ما لحظت	فإنّ أمّارتي بالسوءِ ما اتّعظت
آنچه پیش آمده است از زوال عیش ندیداو را	تحقیق نفس بسیار امرکننده من به بدی پند نگرفت

مِن جهلها بنذيرِ الشيبِ والهرمِ

از جہت نادانی خود بہ ترسانیدن پیری و نہایت پیری

خود نشد بیدار این مغرور از خواب گران	ترک نمود آنچه بید از عمل او را زیان
آنچه آمد از زوال عیش کے دانست آن	پند نگرفت این بسیار امارہ و سرکش رمان

شامت جہل از نذیر پیری و ضعف توان

خواب گران سے چونکا نہ مغرور اک ذرا	پیری سے بھی آئی عادت بد سے نہ یہ ہٹا
جانے سے عیش کے نہ خبردار یہ ہوا	امارہ میرا پند نہیں کچھ بھی مانتا

پیری و ضعف جتنا رہے ہیں لیے ڈرا

غفلت میں مغرور سجا گیا جتنا کہ جگایا	آیا بہ بہیا وچ برایان اوسٹا تہیا سوایا
دیکھکے عیش سے محروم ہاں ہرگز بھوان تناما	جہل میں نفس امارہ سرکش نہ پہول آیا

ضعف شدت زور دکھلاکے جتنا سمجھایا

أيّامُ عمري في الآمالِ كيف مضى	النفسُ وا أسفا جهلاً على سطا
روزهای عمر من در آمال بسیار بیفائده چگونه گذشته اند	نفس افسوس است که از روی جہل بر من غلبه نموده است
فما فعلتُ بشيءٍ يجتبي عملاً	ولا أعددتُ من الفعلِ الجميلِ قِرى
پس نمودم با چیزی که نجات دهاند مرا عملی	و مہیا نساختم آن نفس از کردار ہای نیک مہمانی

ضيفٍ ألمّ برأسي غيرَ محتشمِ

این مہمانیکه فرود آمده است بر سرم در حالیکه غیر معتقد بزرگی است

حیف عمرم جملگی بگذشته در حرص و فساد	نفس سرکش گشت غالب به سوی خیرم نداد

من نکردم آنچه کار آید مرا اندر معاد ... از پئے مہمان مہیا از عمل ننمودہ زاد

پیری تا آمدہ تو تیر من بر باد داد

حرص و ہوا میں عمر تو تھی میری سب فنا ... غالب ہے مجھپہ نفس بد افسوس ہو گیا

میں نے نکی وہ بات جو تھی مجھے چیزا ... مہمان کے واسطے کوئی تحفہ نہیں کہا

اگر سے مجھے جو پیر بڑھاپا جو سر چڑھا

دی دلاسے دل نوں جو انی ساری عمر گذاری ... نفس نے سر تے غالب ہو کر لدی گٹھری بھاری

چو چیز واندی کھل نہ آ وندہ کل ہنوں بہاری ... عمل اچھے تھیں مہمان کیتے ہوئی کچھ تیاری

چہرہ بدو پیا سر شد بنہا بخشش ضعیف خواری

مِنْ اَیْنَ لِی حُسْنُ اَعْمَالٍ اَدَّخِرُہٗ ... لَمْ اَدْرِ شَیْئًا لِاَنَامِی اَکْفِرُہٗ

از کجا آرم عملہای نیک کہ ذخیرہ نمی ہر ز دا اورا ... نمیدانم چیزی را کہ کفارہ دہم اورا برائے عذر گناہان خویش

وَلَمْ اَجِدْ مُوْجِبًا لِمَا اَذْکُرُہٗ ... لَوْ کُنْتُ اَعْلَمُ اَنِّیْ مَا اُوَقِّرُہٗ

ونیافتم کہ بیرہ می را بہرہ کہ یاد می آورم اورا ... اگر میبودم دانندہ اینرا کہ نمیتوقیر و تعظیم نمیکنم ورا آن پیری را

کَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِیْ مِنْہُ بِالْکَتْمِ

می پوشیدم رازی را کہ ظاہر شدہ است از مو بوسیلہ خضاب

از کجا آرم عمل نیک از پئے دفع عذاب ... از پئے عصیان ندانم کفارہ در حساب

یاد چون آرم نمی یابم پناہے با صواب ... دیدہ می گریزیش از من نمی آید شتاب

پردہ میکردم برای پوشش او از خضاب

نیکی کے اب عمل کو میں لاؤں کہاں سے جا ... سوجھے نہ اب کفارہ گناہوں کا کچھ ذرا

کرتا ہوں یاد جب تو نہیں ملتا کچھ کی جا ... تعظیم اوسکی ہو گی نہیں اور یہ جانتا

کرکے خضاب دیتا میں فی العموم تھے چھپا

کوئی عمل نکیتا ایسا جو او خالق بھاندا ... ہتھ وچ میری نہیں کفارہ کوئی جی دہ پاندا

جا ن سن دی یاد جو کردا عمل نکوئی لبہندا ... جی جاناں میں ایہہ بڑھاپا ہو بیقدر آ ہیندا

جو ہو یلسے ظاہر اوس تھیں وسمی نال چھپاندا

النفس تطلب فضلا عن كفايتها
نفس میطلبد زیاده از کفاف خویش
ضاقت على النفس في هدايتها
تنگ شد بر من نفس در هدایت او

عجزت فيكل امرها من حمايتها
عاجز گردیده ام در هر امر از نگاه داشتن او
من لي برد جماح عن غوايتها
کیست که ضامن شود مرا باز داشتن نفس سرکش از گمراهی

كما يرد جماح الخيل باللجم
چنانکه باز داشته شود سرکشی اسپان بلگامها

نفس سرکش از کفایتها می خواهد فزون
تنگ من شد هیهات در ابتدای او کنون

در حمایتهای او از عاجزی ام گشته خون
کیست کو باز آورد بر راه این اسپ حرون

همچنانکه از لگام اسپ بیرون گردد زبون

مانگتی ہی نفس اپنی کفایت سے ہی سوا
دل تنگ ہوا ان میں رستے ہدایت بند ہے

عاجز میں دکھا کے تھمنے اوسکا ہو گیا
ہے کون ایسا راہ پہ لاوے اسے ذرا

جیسا لگام سخت سے ہو رام باد پا

نفس گھنیرا منگے میں تھوں تھوڑی لوڑیں تھوڑا
جنگل ہبت اوس دی ہتھوں سینے ہویا سوڑا

عاجز ہویا ہر کم دی وچ منی ایہو نہ ہوڑا
کون اجیہا رہ پر لیاوے ایسے نوں توڑا

جیوں لگام دی دتیاں قابو ہوندا سرکش گھوڑا

فلا يغرنك الدنيا بزهرتها
پس باید که مغرور نسازد ترا دنیا بتازگی و رنگارنگی خود
وصرف النفس قهرا عن سفاهتها
و باز گردان نفس را بقهر از بدبهای وی

اقنع بما حل جزما من اباحتها
قانع شو بچیزی که حلال است یقینا از مباحات وی
فلا تلم بالمعاصي كسر شهوتها
پس مطلب کردن گناهان شکستن آرزوی نفس را

ان المعاصي تقوي شهوة النهم
زیرا که خوردنی زیاده میکند آرزوی حرص طعام را

سبزه زار دهر را منگر که نفریبد ترا
باز گردان نفس خود را عجلتا از عیبها

با حلالش قانع و باشش از حرامش در غنا
کسر زورش در گنه کردن میندار ای فتا

حرص بر خوردن گناری گرد د افزون شتہا

ست ہیں تو دیکہا کہ زمانے کے سبزہ زار — قانع حلال پر ہو حرامون سے بہاگ یار

جبرا بدی سے باز رکہہ اس بد کو زینہار — یہہ ست سمجہہ گناہون سے تہک جائیگا یہہ مار

کہانے سے رفتہ رفتہ بہری حرص صد ہزار

ہے کرتے دنیا ساری ات دل پر نیا نونیا — بجہہ حرامون کرتنا عت جعلال کہانونین

روز نروری بدیان کولون اسون یکر قتانونین — بدیان کرد ا یہہ تہک جا وبحول وپل اندیا نونیا

وو ری حرص جنگیر یہ ا توان ہوانی ہونی ہنگا اہانونین

محیث لینت لہ فی مقتضاہ عصی — وان کسرت من الفحشا مناہ عفی

پس تہا بکیرمی نمودی برای خواہشاہی بےفرما نہانمو — وار شکستی از دہا خواہشاع ارام گشت فرو گذاشت

فانت صارفہ من حیث شئت الی — والنفس کالطفل ان تہملہ شب علی

پس توگرداننده او ستی ہر طرفیکہ خواہی — نفس تو ہم چون کودکیست کہ بگذاریش بحال خود خواہش دوقت یا بے شیر زن

حب الرضاع وان تفطمہ ینفطم

دوستی شیر خوردن واگر بازداری اورا بازمی ماند

ہر کجا زمی نمودی در ہوایش سر کشید — وز عصیان خواہش او با شکستی آرمید

خود تو گرداننده ہر سو کہ ہست اورا دید — نفس چون طفل است اگر بگذاری اورا برگزید

دوستی شیر را ور بازداری پس ندید

جب نرم ہوگا سامنے اوسکے کریگا خوار — توڑیگا گر گناہ سے تو ٹیگا ہوسکے خوار

ہر طرف تو بی پہیرتا و اد وسکا یار — سب نفس تیری ہوتین جون طفل شیر خوار

چہوڑے تو لیکے دود ہ یہہ و . یکری ہو سے ہا

تیری سر جہڑ ہے یہہ ناشی نیانچون شرمی کردا — جبکہ ہوئی ین سے نالے پہیر ہ او تمان دیرا

پہیرنے والاتون ہین ہداجتہی جتہی سردا — نفس تیری ہبتہ بینار و انگن دو دہی کا رنامرا

چہوڑین جبکہ ہندا جاوے کہنتین و سدا

خفف علاہا وباعدان تعلیتہ — فاطلب شفاہا وجنبن تحلیتہ

پست سازلبندی او را دو دوا را اینکه بالا گشتی او را

دارت اذاها وجنب ان تحلیه

تدارک فرما اینائی او را وکن رہ شولان زین کہ تنہا گذاری او را

پس ملت شفائی او را مرض گشو دو شد اینزا گر آراستہ گئی او را زیور عبث

فاصرف هواها وحاذر ان تولیه

پس باز بدار ترا از روی وی نیک بترس از اینکه حاکم سازی بروی ہوا

ان الهوی ما تولی یصم او یصم

مر ستیکہ ہوا ہر جا کہ غالب شد میکشد یا عیبناک میگرداند

دو ر دار ش از بلندی پست فرمایش سخاک
مرد را مگذار تنہا تا کہ نماند ہلاک

معتش خواه از گناه آر او را از عمل پاک
زو ہوا را باز گردان کن نہ حکم نفس پاک

شد ہوا ہر جا کہ غالب گشت یا کرد عیبناک

نیچار کہہ اوسکو اونچا نہ ہو سے نیلے
تنہا نچہوڑ دیکھیو آفت نا ونی لا سے

نیکے کا دی سنگا گنہ سے ادی بچے
پہیر د ہوا سے ڈریو ہوا اس پہیرہ نجاے

عیبی کرے ہی حکم ہوا یا کہ جان کہا سے

نینوان رکہہ سیون ڈر تون کہا و ستان والا ری
و بیان رکہین ہر شے اسد امتان بر بساری

مرض گنہ تہین دی شفا تان چنگے کر سنواری
حاکم ہو ہوا نہ اس لئے رکہین ہیر گز باری

عیبی کرد ا حکم ہوادا یا وت جانون ماری

راقب لها لا تذرها وهی نائمة
نگہبانی نما او را نگذارش در حالیکہ بخواب خوش رود

لا تغفلن بحال وهی هائمة
ہرگز غافل مشو در ہیچ حال خاصہ حالیکہ سرگردان شده عشق

لا تحسن الظن فیها وهی قائمة
گمان نیک ہرگز مبر در حق او اگرچہ در حالیکہ ایستاده شده در عبادت

وراعها وهی فی الاعمال سائمة
و بسا بسیار نگہدار شو حالانکہ او در عمل نیک چرنده است

وان هی استحلت المرعی فلا تسم

واگر او شیرین پندارد چراگاہی را مچرانش در ان چراگاه

تو نگہدار ش مسکندار ش بشب خواب و بیگاه
حسن ظن بروی مکن گرچہ رود در نیک راه

خاصہ اندر قتش مشو غافل کہ گشت از عجب تباه
گرچہ سازد کار نیکو لیک میدارش نگاه

وندر ار شیرین چراگاہی درو مگذار گاه

سونا

سو تا نچھوڑا وسکی نگہبانی رکھیو تو — حسب تزاب ہو تو نہ پھرنے دی سو بسو
بد جان نیک ہی کرے گر تیر سنہ رو برو — تو ڑسے عمل مین سیت ہوست ہو لیو کبھو

میٹھا لگے جو اسکو چرا کہ نچھوڑ یئے

سوون نہ یوین اسنون غافل نہ دیدون مگر پیوئیشا — ہر چند بیان [illegible]
تو ڑسی اسے جیسے کم کری اینده ہی بدبد کرکے دوڑ نیشا — ہو نگہبان نیک تو ڑی کرد [illegible] کلمہ کرو زین

جو چراگاہ میٹھا جانڑن اسنون اوتھی یچھرڑین

فَاصْرِفْ مُنَاهَا إِلَى الْخَيْرَاتِ كَافِلَةً — أَكْنِفْ لَهَا مِنْ أُمُورِ الشَّرِّ عَاجِلَةً
پس باز گردان عنان عزم او را بسوی نیکیهای تمام — بند فرما او را از جمله امور بدی بجلدی
لَا تَتْرُكِ الْحَزْمَ فِي الْأَحْوَالِ كَامِلَةً — كَمْ حَسَّنَتْ لَذَّةً لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً
فرو مگذار تحفظ کامل او را در همه حالهای او — بارها آن نفس نیکو شمرد لذتی را برای مرد حالانکه آن لذت کشنده است

مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرِ أَنَّ السُّمَّ فِي الدَّسَمِ
از آنرو که نه دانست آن مرد این که زهر در چربی پنهان است

باز گردان سوی نیکیها بفور او را عنان — از بدیها باز دار ایدوست او را تا توان
حزم را از کف فرو مگذار اندر هر مکان — چند نیکو لذتے را در نظر سازد که آن

همچو سم در چرب مخفی شد هویدا نی نهان

نیکی کیطرف پھیر لے جلد اوسکے تو عنان — باز رکھ بدی کیطرف ہرگز امیان
ہشیار ہو امور مین کر اوسکے امتحان — دکھلاتی وہ لذیذ مجھے لے [illegible] جان

جیسا کہ میٹھی چربی مین ہو نخست سم نہان

اچھی طرف اسے توڑ موڑین جنگی کم سجائرین — فعل بری تہیت پھیراسے توان جلد رو اوتے [illegible]ین
کوشش عمل تجھہ ین ہر دم وہ پچ فکر دی نا ترین — جیتے کرد کمائی لذت قاتل توان نمانڑین

جینو ین جیسے وہ مور سہ اندر تندی کھانڑین

فَخُذْ نَصِيبَكَ مِنْ زُهْدٍ وَمِنْ وَرَعٍ — وَزَيِّنِ النَّفْسَ مِنْ فَقْرٍ وَمِنْ قَنَعٍ
پس بگیر حصه کامل خود از تقوی و از پرهیزگاری — و آراسته نما نفس خویش را از زیور فقر و قناعت

وَلْتَهَابَ نَبَّهَ مِن عُجْبٍ وَمِنْ طَمَعٍ ومی باید که منزه و مهذب و پیراسته نمائی او را از کبر و طمع	وَاخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعٍ و بترس از چیزهای مکر که پیدا شونده است از گرسنگی و از سیری

فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِنَ التُّخَمِ

از برای آنکه یافته شده بسیار است گرسنگی بدتر است از سیری بسیار

حصه کامل ز زهد و ورع برگیر ای جوان ساز پاکیزه ورا از کبر و طمع اندر جهان	از قناعت شو عزیز آزاد از فقر ای دوست جان کن حذر از حیلهاش در سیری و جوع الامان

زانکه بسیار است بد جوع آمد از سیری عیان

لے زہد اور ورع سے نصیب اپنا ایکبار عجب و طمع سے جان بچا تا تو نہووی خوار	دی نفس کو تو فقر و قناعت سے زیب یار ڈر حیلہ بھوک و ریج میں جو کر جانی زینہار

ہر بعضے بھوک سیری سے بھی ہوتی ہے آشکار

کامل حصہ زہد و ورع تھین لینوین یار پیارا فخر و طمع تھین بندہ خاکے کرتون ترت کنارا	فقر و قناعت وا گھنتہ گھنا ہووے نفس ہمارا ڈر فریون بکھیا رجیان کری جو اہیہ نکارا

ہیتے بکھ جو ریج تھین ہیا گے ہوندی مجھہ اشارا

فَافْزَعْ اِلَى اللّٰهِ مِنْ اَسْوَاءِ مَا عَمِلَتْ پس بگریز بسوی حقتعالی پناه برده از بدیهای کرده شده آن نفس	وَاطْلُبِ الْعَافِيَةَ عُذْرًا لِمَا سَلَفَتْ و طلب عافیت نما و عذر خواه باش از آنچه گذشته است از گناهها
وَاسْتَغْفِرَنْ مُدَى السَّاعَاتِ مِمَّ مَضَتْ و طلب بخشش نما هر وقت و هر ساعت از آنچه گذشته است	وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَأَتْ و بریز بقصد شستن اشک است از چشمها که تحقیق پر شده است

مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ

از حرامها و لازم گیر نگاهداشت خود را از حرامها که منشا ایشان است

از بدیها کو نموده سوی مولا بر پناه هر زمان زاری نما از حق طلب عفو گناه	طلب عافیت نما و زانچه کردی عذر خواه اشک ریز از چشمهای کو پر است افسوس و آه

از حرام و گیر پرهیز ندامت تکیه گاه

بد کاموں تو خدا کیطرف بھاگ سے پناہ	مانگ عفو و عذر کر جو کیسے تو نے ہیں گناہ

جو کر چکا ہے بخش اوسیکا ہمیشہ چاہ | دو دل اشک اون انکھون سے کہ جو بہ جوئے ہین ہ

نادیدنی سے اور بگڑ لازم اب یہہ راہ

ہمدرہ ہر بدی کم پڑا نہان حق تہین بہت گناہ ہین | عذر اکنہ وہی رب ہی کے اگے کر تون سمجھہ صباحین

ہر گھڑی ہر ساعت عجز ون بخش اوسیکا چاہین | منہ جو ان دو دل ادن اکہ یان تہین جو پیر یا گناہ ہین

لازم مگر پرہیز براہون بچہون تا ... اتنا نہین

فَاذْكُرِ الْمَوْتَ وَالْعُقْبَى وَاَكْفِهِمَا | وَجَنِّبِ الطَّمَعَ وَالدُّنْيَا وَلَبْسَهُمَا

پس یاد آر موت وعقبی را و توشہ کافی بردار ہر دو | و پرہیز نما از طمع دنیا و فریبہای این ہر دو

وَاتْرُكِ الْبِدَعَ وَالْاَهْوَاءَ وَانْسَهُمَا | وَخَالِفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِهِمَا

و ترک نما بدعتہا و ہواہا را و فراموش نما این ہر دو را | و خلاف نما نفس و شیطان را و نافرمانی کن این ہر دو را

وَاِنْ هُمَا مَحَضَاكَ النُّصْحَ فَاتَّهِمِ

و اگر این ہر دو خالص کنند نصیحت را ہم متہم دار این ہر دو را

موت و عقبی یاد کر پر توشہ کافی ہر دو را | طمع و دنیا نیست خواہ ایجاب معافی ہر دو را

دور کن بدعت و ہوا کو ترک و انی ہر دو را | نفس و شیطان کو مدت چون شو خلافی ہر دو را

متہم کن ارچہ باشد ... معافی ہر دو را

کر یاد موت و توشہ لے دونو کا زاد راہ | دنیا و طمع چھوڑ دی مت بھولیو آنہ

بدعت ہوا کو بھول نہ کر ... تباہ | شیطان و نفس ہو کہ کہین ہو خلاف خواہ

سمجھے ہی ہو ... تو جھوٹہ کا ... تباہ

موت و قیامت یاد رکھین ... | چھوڑ طمع سے دنیا ...

بدعت چھوڑ ... ہوا ... | نفس شیطان ...

جو ... تو ... ہر ...

فَاِنْ اَطَعْتَهُمَا فِيمَا دَعَا اِثْمًا | نَفَاتَ خَيْبُ وَلَنْ تُفْلِحَ غَدًا اَحْتَمَا

پس اگر فرمان برداری کنی این ہر دو را ... گناہ | ... ہر دو

خَالِفْ بِمَا اَمَرَا اَمْرَيْهِمَا جَزْمًا | وَلَا تُطِعْ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا

مخالفت نما با تن ... دو را یقینا — و فرمانبرداری کن از این هر دو که نفس حاکم و شیطان دشمن است

فانت تعرف کید الخصم والحکم

از برای آنکه تو می شناسی مکر دشمن و حاکم را که بدستند

گر اطاعت میکنی هر چه گویند از گناه — شرمسار آئی بروز جزا خاسر و گمکرده راه

کن خلاف امر هر دو با یقین یابی پناه — طاعت شان گر بود دشمن و گر حاکم مخواه

زانکه در اصل بد بود گر حسود و پادشاه

کہنا جو اوسکا مانیگا تو بد مین پڑے ذرا — پاویگا کچھ خلاصی نہ قیامت کو مطلقا

جو کچھ کہین خلاف اونہونکا تو کر دکھا — اس دشمن و حکم کا نہ فرمان لا بجا

بد ہے فریب خصم و حکم تو ہے جانتا

جیلر آگہ مین اونکا اگر سینہ تو ان پر جاے — روز قیامت سوال نہ تجھسے بندی کچھ ہو پیدا کی

جو کچھ آکہے ہمیشہ کر بجا ہین تون حق پیا کی — حکم تو ان مین آیا دشمن حاکم و حنیف بی نسا فی

جانز وا ہین تون مگرد ہا ندا ... تو تی ...

ما قد نسیت قلبی منذ فی شغل — فقد هدمت بناء الدین من خلل

... تحقیق نصیحت کرده ام ... — بتحقیق مسمار کرده ام بنای دین خویش را بسبب خلل خود

انی لمن کثرة الآثام فی خجل — استغفر الله من قول بلا عمل

بدرستیکه من از بسیاری گناهان تو ... — آمرزش میخواهم از خدا تعالی از گفتن با وجود کردن ...

لقد نسبت به نسلا لذی عقم

تحقیق نسبت کرده ام باین امر فرزندی را بشخص عقیم نازائیده است

داد مت پندی دل من ... تغفور — پس خلل اندر بنای دین من آمد ضرور

هستم از فرط گناه خود خجل پیش غفور — عفو حق خواهم ز قول بے عمل یوم النشور

گویئے از بہر نازائنده اور دم زنزور

تجھکو کہا دلیا نہ میئے کیا عمل — دین کے بنا مین ڈالدیا اک بڑا خلل

فرط گناہ سے ہون بہت خائف و خجل — اللہ سے بخشش مانگون میئے قول بے عمل

ہوئی

بچہ جنا یا بانجہ کو مین نے یہہ بے محل

کرد اتینون نیک ہدایت آپ نہ کرو کہایا
شرم گنہ تہین وبڈا جانوان حیلہ بتہنہ آیا

دین داگر مین یکڑ کلہاڑی اپنا چاڈ ہایا
آکہیا ہوران عمل نکیتا توہنین بخشش خدایا

عورت سندھ نون کیہ اینون من نے جاجنا یا

فما تركت هوًى إلا ظفرت به ٢٠
ہر نگہداشتم گناہی اگر آگاہ عمل درآوردم او را
لقد نهيتك عن إثم بدرت به
بہ آنچہ منع کردم ترا از گناہی کرشتابی نمودم من بآن

وما هو الخير للسامع أشرت به
وآنچہ نیکی بود برای شنوندگان اشارت کردم برای کردن او
أمرتك الخير لكن ما ائتمرت به
امر کردم ترا بہ نیکی لیکن فرمانبردار نشدم خود بآن

وما استقمت فما قولي لك استقم
درست نشدم واستقامت نکردم بدان پس چیست گفتن من ترا راست شو

نیست در عالم گناہ الا کہ کردم ہمہ را
درگنہ چنگال زدم من منع فرمودہ ترا

وزپئے نیکی بسامع گفتہ ام اینسو بیا
گر دست امر نیکو نی لیک خود کردم خطا

خود نگشتم راست گفتن چیست با تو راست آ

دنیا مین جو بد تہا لذ کام خود کیا
کر منع بدست تجہکو مین خود دیا تو دہرایا

نیکی کا سننے والون کو کر نیکو کہدیا
تجہکو کہا کہ نیک کر و خود نہین کیا

مین نے نمانا کہنا تجہے کیا کہان جا

مین تہین مول نہ جتہے جو جو جگ بریاب
تینون شملہ برآیان تہین کہیہ سر لئے یاپ

کل جینگیہ ی اوران نون مین سانکی ریبانی
آپ برایان کرکے ملیان کہاتی جینگیائی

راہ نلستم تینون آکہان رہ ورآجا ہا

قد صارت النفس عن حد إلى نافلة
گشتہ است نفس من از فائدہ ہا من غافل
فكيف أفعل ما استصحبت قافلة
پس چگونہ خواہم کرد ہمراہ خود نبردم قافلہ نیکی را

حيث يكسف شمس العمر آفلة
پس رو وقتیکہ کسوف آید خورشید عمر جائی کہ فرو روندہ است
ولا تزودت قبل الموت نافلة
و توشہ نساختم ای خدا رحمت پیش از مردن چیزی را

وَلَمْ اُصَلِّ سِوَى فَرْضٍ وَلَمْ اَصُمِ

ونکردم ہیچ نماز سوی فرض و روزہ نداشتم سوی فرض

نفس من شد زہیچہ کار بہتر را غافل تمام

چونکہ ہمرہ نیست ہمدم قافلہ زین مقام

روز عمرم چونکہ گردد از اجل تاری چو شام

توشۂ عقبیٰ نکردم پیش از مرگ و ختام

جز نماز فرض و روزہ من نخواندم بردوام

نفس اپنے فائدے دے ہوا غفلتوں گور

ہمرہ نہ قافلے کو لیا ہو گئے کیا بے طور

جد وقت عمر جھکے گا لبوسے گور

تحفہ نہ موت سے آیا نہ آیا کیجیے غور

روزے نماز فرض سوا کچھ کیا نہ

ہر گے پالے غفلت والا نفس پئی میتا

کیویں کرسان قافلے وچ مین ہمراہ نہ لیتا

جدوں سوچ نمردا ... کان کند بیتا

آگے موت دی تحفہ کوئی مین تیار نہ کیتا

فرض نماز روزے دی باجھوں نفل نہ اگدان میتا

غَفَلْتُ مِنْ عَمَلٍ یُنْجِیْ لِعَذَابِ غَدًا

غافل ماندہ ام از عملے کہ او نجات دہد از عذاب فردای محشر

فَعَلْتُ مَا عَنْہُ رَبِّیْ بِالْوَعِیْدِ نَہٰی

کردہ ام آن چیز را کہ از وی نہی کردہ پروردگار من ترسانیدہ از عذاب

نَسِیْتُ مَا ہُوَ آتٍ مِنْ عَقَارِبِہٖ

فراموش کردہ ام چیزی را کہ پیش آئندہ است از ہولناکی او

ظَلَمْتُ سُنَّۃَ مَنْ اَحْیَا الظَّلَامَ اِلٰی

ترک دادم طریقۂ آنکسی را کہ زندہ میداشت شب تاریک را تا آنکہ

اَنِ اشْتَکَتْ قَدَمَاہُ الضُّرَّ مِنْ وَرَمِ

شکایت کردند دو پای مبارک وی رنج را از جہت آماسیدن

زان عمل غافل شدم کو سازدم فردا رہا

آنچہ منہی بود آن را کردہ ام من بارہا

از دلم بگذشتہ فردا مشقت روز جزا

ترک کردم سنت خاصیکہ شد بیدار تا

از قیام شب شدندی رنجہ ز آماسش دو پا

غافل ہوا اون عملوں جو دیسن کل نجات

لکھ گنوائی جہل سے ہر کام نہیں نہایت

بھولا اوسے جو آئیگی محشر مین ہیش بات

چھوڑا طریقہ اوسکا جو تہا زندہ کا جہات

سجے پانو سوجے جو کہڑی ہوتی ساری رات

غافل ہویا وس عملان تیین جو کہان منوں بچایئی — ہلیا روز محشر دی سدے جو سن اگون آندی

اوگن بہاری چلنے آکے نفس آئے شیطاندی — کم طریقے مین تیین ہوی اوس سر دا جاندی

جو سیہ تیین وچ عبادت لگ کے ہر سجاندی

فَجَاهَدَ النَّفْسَ حَقَّ الْجُهْدِ بِالتَّقْوَى — وَاَفْرَغَ الْمَالَ بَذْلًا فِي رِضَا الْمَوْلَى

پس جہاد نمود با نفس خویش حق جہاد بپرہیزگاری — و خالی نمود خزانہ مال از روی صرف نمودن در رضای حق

لِكُمَا جَاءَ مِنْ غُنْمٍ وَعَطَاءٍ لِكَرَمَا — وَشَدَّ مِنْ سَغَبٍ اَحْشَاءَهُ وَطَوَى

[illegible] — بستگرداند از گرسنگی احشای خود را و پیچید

تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الْاَدَمِ

زیر سنگ [illegible] نازک [illegible]

کرد از تقوی نفس خویش را معرض جہاد — مال یکسر در رضای حضرت مولا داد

از کرم وادان غنیمت را [illegible] پشتش نہاد — ور گرسنہ گشت بست آن بادشاہ دین داد

سنگ صبر از شکم [illegible] نازک نہاد

کرکے جہاد نفس سے ایسی تقوی کا کام — راہ خدا مین اپنا اثاثہ یا تھا لٹا تمام

پایئے غنیمت آپ لٹائے زفیض عام — جب بھوک لگتے باندھتے وہ خسروانام

پتھر کے نیچے پیٹ جو نازک تھا نرم تام

اگر جہاد ہلے کم لینے نفس نون [illegible] — راہ خدا [illegible] اپنا سبھ لٹا یا

[illegible] — [illegible]

[illegible]

يُهَذِّبُ الْخَلْقَ مِنْ عُجْمٍ وَمِنْ عَرَبٍ — وَبَيَّنَ الْحَقَّ مِنْ عِلْمٍ وَمِنْ اَدَبٍ

[illegible] — و نما برفرمود طریقہ حق را از علم و از ادب

وَاَدَّبَ النَّفْسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ تَعَبٍ — وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ

و تادیب نفس خود از گرسنگی و از رنج [illegible] — [illegible]

عَنْ نَفْسِهِ فَاَرَاهَا اَيَّمَا شَمَمِ

از جہت نفس مطہر آں پیغمبر و آنحضرت کامل ہمت اتفاق نفرمود

خلق را کردہ مہذب او ز عجم و ز عرب — گرد خوش اظہار حق ہم از علوم و ہم ادب

نفس خود را کرد تادیبی بجوع او با تعب — کو بہا زر گشتہ آمد پیش او فرمان طلب

شیخ بگردانید زآنہا دست ہمت بس عجب

بیشانشا فعال خلق کو کیا عجم و کیا عرب — ظاہر کیا حقوق کو کیا علم و کیا ادب

نفس اپنے کو ادب کیا با جوع او با تعب — آئے پہاڑ زر ہو کہ فرمانو دخرج اب

موڑنہ پھیر ایک دم لیا ہمت ہی کیا عجب

عجم عرب کون ہمت کرکے اوپر لیائی — علم و ادب سبھہ کو جنگیری ظاہر کر دکہلائی

رنج سے تے بکھہ تھین ہر دم دیند النفس کون رنج سوں — حضرت آگے سونا ہو ہو جہت پہارسے آئی

ہمت دیکھہ کہ غرض نز کہدا سو منہ نا او دوہر پہرائے

هُوَ الَّذِي مَظْهَرُ الرَّحْمٰنِ صُورَتُهُ — وَذِي عَجُوزٌ لَهَا بِالغَمْتِ غَيُورَتُهُ

آنکسی است کہ مظہر کامل ذات حقتعالی صورت مبارک او — وانند نیا قحبہ است کہ مبغوض داشتہ او را غیرت آنحضرت

تَزَهَّدَتْهَا غِنَىً عَنْهَا حَبُورَتُهُ — وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ

پیش روشنہ داو را ز روی بے نیازی از عزت عقل معرفت وی — و موکد کرد انیدہ بے نیازی را از آن پہاڑ زر ضرورت آنحضرت

إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

بدرستیکہ ضرورت احتیاج غلبہ نمیکند بر نگاہ داشتہ ہای حقتعالی

مظہر حق اوست کا مد صورتش گلشن کدہ — زال دنیا فاحشہ بد غیرت او سر زدہ

عقل از روی غنا زان قحبہ انگشتش بدہ — بد ضرورت باعث تاکید زہد او شدہ

بر نگاہ حق کجا غالب ضرورت آمدہ

ہے وہ کہ صورت اوسکی ہی خود مظہر خدا — دنیا ہے قحبہ اوسکی ہی غیرت نے تج دیا

کر وہ جان عقلی اوس بد کو رد کیا — زہد اوسکا گر ضرور ہی تھی مانع آ ہوا

غالب ہو ضرور رہو رسکے نگہ خدا

صورت پیاری حضرت دی ہی مظہر ذات خدائی — دنیا سے ہک ہی ہی کو جی حضرت ہول نہ بہائی

عقل سے نے اوس فریبن تھون بر جا بیٹھے سراے — زندے نے کیتا جار کنارہ توڑی ضرورت آہے

ہوندی کہ ضرورت غالب اوپر حفظ الٰہی

بِتُّ يُطْعِمُنِي يُسْقِي رَبُّهُ — فَقَنِعْتُهُ بِعَطَاءِ اللهِ مُسْتَغْنِي

شب بگذارند جائیکہ میخوراند مینوشاند او را پروردگار او را شب — پس آن سالک کہ بسبب بخشش حقتعالی بے نیاز است

قفلهٔ صادم من فی الکون موجودا — وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضَرُورَةُ مَنْ

طفیل ذات وی گشته است هر چه در جهان است موجود — چگونہ بخواند بسوے دنیا ضرورت کسی را

لَوْلَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

کہ اگر نبودی وی موجود بیرون نیامدی دنیا از عدم

شب بر حق او خوراند هم بنوشاند ورا — هست با انعام حق پیوسته قلبش پر غناء

شد طفیل ذات و ایجاد عالم از خدا — سوی دنیا خواهشش چون کسے باشد چرا

گر نبودی او کجا موجود گشتے این سرا

حق باس تن کھاتا تھا نیا پیا — مستغنی وا سے فضل خدا سے وہ زمانا

کونین سنے ظہور سببے سب نیا — دنیا کی طرف لیوے کہ جبکے ایسا پیا

ہوتا نہ وہ تو ہست کہاں ہوتے یہ سرا

راتین حق دی باس او رہیند تاکھ رہانا — سب نازت فضل خدا ناں وہ دا جہانا

ہو یا او سدی کارن حق تعینج خلق بہ پایا — دتیون ضرورت کر دا سنون جا بتند فماندا

جیکر او نہ ہوند اعالم وچ ظہور نہ آندا

فِدَاهُ نَفْسِي رُوحِي عَشَائِرِيَ أَبِي — كَفَيْلَهُ رُفِعَتْ فَضْلًا لِوَاءُ لُوَى

قربان او نفس من و روح من و قبیلهٔ من و پدر من — بطفیل وی بلند کرده شده از روی فضل علم لوی

فَذَاتُهُ شَمْسُ فَضْلٍ حَيَّرَتْ عَنْ غَيْبَةٍ — مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ

پس ذات مبارک وی خورشید فضل است از حجره گردیده شده است — نعت ستوده شده هر دو دنیا و آخرت و انس و جان

نِ وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عُرْبٍ وَمِنْ عَجَمِ

و فخر هر دو گروه از عرب و از عجم

نفس و روح و خویش و آبایم برو بادا فدا
شد طفیلش مرتفع فضلا لوی را هم لوا

مهر نور آمد مجرد ذات او از سایه ها
هادی ثقلین احمد خواجهٔ هر دو سرا

شاه جن و انس عرب هم عجم نور خدا

مین اور میری عزیز هون سبه شاه پر فدا
فضل اونکے سے لوی کا بلندی ہے بی لوا

سنهے مهر نور پاک وه سائی سے ہے جدا
احمد نبی کہ جسکے ہین فرمان مین دو سرا

سردار جن و انس و عرب اور عجم کا

میرا خویش قبیله مین بی اوس تون گهول گهما
علم لوی دا اوسنے فضلون او جا کر کهایا

فضل وا سو ہے ذات اودی رکهدا مول سایا
پاک محمد شاہ جہان اور عبدالله جایا

عرب و عجم آئے جن اور آدم سبه نون ره پر لایا

لَهُ عَلَى كُلِّ مَنْ بَعَثَ الْإِلٰهُ يَدٌ
فَذَاتُهُ فِي مَهَامِ الْكُلِّ مُسْتَنَدٌ

مر او را بر هر کسے که فرستاده است خدا تعالی فضل و احسانست
پس ذات مبارک وے در مقاصد جمله معتمد علیه است

بِهِ تَبَيَّنَ أَمْرُ الْخَيْرِ وَالرُّشْدُ
نَبِيُّنَا الْآمِرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ

بسببِ ظاهر شده است امر خیر و نیکوئیها
پیغمبر ما است فرماینده و بازدارنده پس نیست هیچکسی

أَبَرَّ فِي قَوْلِ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَمِ

راست تر در گفتن نه از آنحضرت و نه در گفتن آری

است او را فضل بر جمله رسولان و بشر
ذات او در مقصد جمله بود خوش راهبر

شد از و ظاهر همه افعال نیکی سر بسر
حضرت ما آمر و ناهی که چون اوکس دگر

نیست اندر گفتن آری و نی نیکوست تر

ہے جمله مرسلون په بی فیض اوسکے او غور
ہے خاص و عام کے لئے اوسکا کرم کا طور

نیکی کا ظاهر اوسے ہوا ہے جہان مین دور
حضرت ہمارا آمر و مانع بعدل و جور

هان اور نهین مین سچا نهین اوس سا کوی اور

عالم تے پیغمبران ساریان اوتے ان فیض لدهوی
خاص تے عام دا مطلب مقصد اوتون سبهه تهیوی

ظاهر هوی اوس تون جگ وچ سبهی فعل نکوی
حکم کریندا منع کریندا حضرت ساڈا سوی

آہین ناہین دی وچ سجا اوہن تھون بیانہ کوئی

هُوَ الجَوَادُ الَّذِي أَغْنَتْ لِفَاعَتُهُ

او جوادیست چه جوادی که غنی نموده همه عالم را نفع سائل

لِنَفْسِهِ انْتَهَتْ هَضْماً قَنَاعَتُهُ

ای نفس خویشتن تمام گشت از سوی فروتنی قناعت وی

هُوَ الَّذِي فِي غَدٍ يُحْيِي إِطَاعَتُهُ

او آنکسیست که در روز قیامت نجات خواهند یافت به فرمانبرداری او

هُوَ الحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ

او دوستیست دوستی که امید طلب شفیع او داشته شود

لِكُلِّ هَوْلٍ مِنَ الأَهْوَالِ مُقْتَحَمِ

در هر وقت ترس از ترسهائیکه پیش آینده است

آن جواد است او غنی سازد گدایان را زجود

اوست کامد منجیت و زبان بیان کرد رجود

هر خود بودش قناعت با تواضع در وجود

آن حبیب است او که دارد هر کسے امید زود

زو شفاعت را به هولے که پیش آینده بود

ایسا سخی ہے وہ کر گدا او نکو کردی شاہ

جیہڑا آکھیگے جو پیر دی اوسکی کری تو واہ

قانع تہا او بتواضع کری تہا وہ دین پناہ

سب وہ حبیب جسکی شفاعت امید گاہ

ہر ہول مین سب آنکے ہووی جو سد راہ

کروا شاہ گدایان نون کر فیضے سوا نرا

جبکہ حسکم او سید المرسلین انت آیا چھٹکارا

نال تواضع او قناعت کرد اخوب گذارا

تہہ ویسے کر شفاعت سبہ واوہ حبیب پیارا

ہر ہولون چراتہان او تہان آگے آئے ہمارا

عَامٌ نَدَاهُ قَوِيَ المُسْتَضْعَفُونَ بِهِ

عام است فیض او قوی شدند ضعیفان بسبب او

أَهْلُ النُّهَاةِ غَداً مُسْتَشْفِعُونَ بِهِ

صاحبان کنایهای فردای محشر طلب شفاعت کننده گانند بوی

بِالحَقِّ وَالنَّصْرِ فَازَ المُؤْمِنُونَ بِهِ

بشناخت حق وظهور نصرت فائز گردیده اند مومنان بسبب او

دَعَا إِلَى اللهِ فَالمُسْتَمْسِكُونَ بِهِ

خوانده بسوی حق تعالی پس چنگل زننده گان بدو

مُسْتَمْسِكُونَ بِحَبْلٍ غَيْرِ مُنْفَصِمِ

چنگل زننده گانند برسنی که نیستاند گسسته چه جا آنکه از هم شود

عام فیض او ضعیفان زو قوی اندر جهان

به شفاعتهاے او نازند فردا عاصیان

نصرو دراه حق زفیضش یافته خوش مومنان
خواند سوے راہ حق پیرکو زده چنگل زجان

در رسن زود دست کو پاره نگرددا زمیان

ہے فیض عام وجملہ ضعیف اوسے مین قوی
پائینگے مجرم اوسکے سبب کل کو مخلصی

فتح وحق اوسے پاگئے مومن جو تہے سبهی
سوئی خدا بلا یا ہوئی تابع سب شے

مگر اسے وہ رسن جو نہو پارہ پہر کبہی

عام ہے فیض اوسیدا ہینشرمین مگری اوتہون سان
دینه قیامت جتہسن اوتہون شبہہ ہوبکاری

فتح لدہے سبہہ مومنان روشن ان ہی حق دی پیاری
سبہی طرف خدا وی جبہان مننی حکم نیاری

مگر لیوے رسی تا نہین جو گری نہوسی پاری

شمس الهدى اذ انار الخلق في افق
من نوره استنار الكل من حدق

خورشید ہدایت روشن نمود آفاق را وحالیکہ ثابت بود در افق
از روشنی وی روشنی یافت ہرچه بود از چشمہا

فاعطي الفضل والتفضيل من طرق
فاق النبيين في خلق وفي خلق

پس داده شد بزرگی وزیادتی بر دیگران از طرق بقای بسیار
فائق گردید آنحضرت بر جمیع انبیا علیہم السلام در صورت ظاہری ودر سیرت باطنی

ولم يدانوه في علم ولا كرم

ونزدیک نبودند جمیع پیغمبران علیہم السلام آنحضرت را در علم از علوم و کرمش ازجہا

گرد خورشید ہدایت از افق روشن جہان
گشت زو روشن ہمه عالم ہم چشم جمله مردمان

داده شد فضل و بزرگی بر رسولان آنمیان
فائق اند صورت وسیرت ز جمله مرسلان

گشت یہ چون او نیست در علم و کرم کس در زمان

خورشید اہتدا نے دیا جگ کو جگمگا
سارا زمانہ روشن اسی نور سے ہوا

فضل و شرف اوسیکو خدا نے عجب دیا
سبہہ رسولون سے خلق مین خلقت مین ہے سوا

علم و کرم مین کوئی نه مثل اس نبی کے تہا

سورج چہرہ ہدایت والا عالم نون چمکا یا
ساری خلق دیان اکہیان نے دل روشن کر دکہایا

فضل تے تقوی سبہے یقون اوسنے ہتا پایا
سیرت صورت وچ نبیان تہین او ہوبہت سوایا

علم و کرم وچ مثل او سیدی کوی نہین او پایا

لِسَانُنَا فِيْ مُبَادِيْ وَصْفِهِ خَرِسٌ ‌ ‌ ‌ مِنْ نُوْرِهِ كُلُّ نَارِ الْكُفْرِ مُنْطَمِسٌ

زبانهای ما در ابتدای وصف او الکم و حیران است ‌ ‌ ‌ از نور ذات مبارک وی همه آتش کفر فرونشسته است

مِنْ فَيْضِهِ الْاَنْبِيَاءُ الْكُلُّ مُقْتَبِسٌ ‌ ‌ ‌ وَكُلُّهُمْ مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ مُلْتَمِسٌ

از فیض ذات مبارکش جمیع انبیا علیهم السلام نصیبه گیرنده اند ‌ ‌ ‌ وهمه ایشان از انعام آنحضرت چشم دارنده اند

غَرْفًا مِنَ الْبَحْرِ اَوْ رَشْفًا مِنَ الدِّيَمِ

کف آبی از دریای فضلش یا مکیدنی از باران جودش

گنگ شد اند زبان وصف او ما از بان ‌ ‌ ‌ نار کفر از نور ذاتش گشت نابود و نهان

حصه ها از فیض او بردند خوش پیغمبران ‌ ‌ ‌ آرزو دارند جمله مرسلان زآن شاه جهان

از سحاب او مکیدن یا کف از بحر روان

مدح اوسکے مین توانہی زبانین ہین گنگ و لال ‌ ‌ ‌ آیا ہی اوسکے نور سے سبھہ کفر کو زوال

ساری نبی ہین فیض سے اوسکی ہوی نہال ‌ ‌ ‌ ساری ہین کرتے حضرت احمد سی آسوال

دی چوس مینہ سے اوکہ دی دریا سے کر نوال

وصف اول وچ گنگا ہویاں سکّی مینڈی ناون ‌ ‌ ‌ اگ کفر دی بجھہ گئے جدا ہر پاچین اسمانون

سبھہ پیغمبر سکن آئی یا نصیب تہانون ‌ ‌ ‌ عرض کریندی حضرت اگے سبھی لمن بجانون

چلو بہہ دریا تین یا چوس مینہون نون

اَلسَّائِلُوْنَ لَدَيْهِ فِيْ مَدَدِهِمْ ‌ ‌ ‌ اَلشَّامِلُوْنَ بِالنَّضَارَةِ بَعْدَهُمْ

سوال کننده گان اند آنحضرت را امداد و اعانت خود ‌ ‌ ‌ شامل گردنده گان اند بشکر آنحضرت بعد از خوش نگی شان

اَلضَّارِعُوْنَ اِلَيْهِ كُلَّ جُهْدِهِمْ ‌ ‌ ‌ وَوَاقِفُوْنَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ

تضرع کننده گان اند برای راضی نمودن آنحضرت بکوششهای خود ‌ ‌ ‌ و استاده شوند اند پیش آنحضرت بر حسب مرتبه های خود

مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ اَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحِكَمِ

از جهت تحصیل امر کی از علوم بی نهایتش یا یکی از حکمتهای بی اکثر

رفعت مقدار خود دارند از وی آرزو ‌ ‌ ‌ شامل اند اند شمار شکر آن نیک خو

تضرع کوشش بهار رضایش نموده مو بمو ‌ ‌ ‌ جملگی استاده پیش او مودب روبرو

نقطہ از علمش ہمچو اہند و شکل از حکم او

کرتے ہین یہہ سوال ہمارا بڑی کمال
اوسکی رضا کا رکھتے ہین دلمین فقط خیال

لشکر مین اوسکے ہو گئے شامل یہہ دیکھ حال
جد اپنے پر اکڑے ہین یہہ ہو سامنے خیال

حکمت سے شکل و علم کا نقطہ کرین سوال

اپنے درتبے چاہن کیتے اوس تھین تہی سوائے
ایہہ خیال ہنہین ہو راضی اسان کنون شہ عالی

شہ دی لشکر وچ شامل ہوئے ویکھکے چالی
سبھہ کھلوتے او سدہی اکے اپنی حد سنبھالے

علمون حکمتون وچ ایہہ نقطہ جہدہ نہ سانون خالی

اِذ شُقَّ صَدرُہٗ فَقَدْ زُلیتْ کُدُورَتُہٗ
چونکہ چاک شدہ سینہ اوپس تحقیق دور کردہ کدورتہای او

فَنِیقَت بِجَمالِ اللہِ بَل قُرباتُہٗ
پس نور افشان شد از جمال حقتعالی بدر بود آن حضرت

وَهُذِّبَتْ بِعَطَاءِ اللہِ حُبُّ رَبِّہٖ
و پیراستہ کردہ بخشش حقتعالی عقل و انس او

فَهُوَ الَّذِی تَمَّ مَعْنَاہُ وَصُورَتُہٗ
پس اوست آنکہ تمام گشت کمالات معنی و صورت ظاہری آنحضرت

ثُمَّ اصْطَفَاہُ حَبِیبًا بَارِئُ النَّسَمِ
پس گزید آنحضرت را آفریدگار بجیبب خود ساختہ آفرینندہ خلایق

شق صدرش چون شدہ گشتہ کدورت جملہ دور
شد مہذب با عطا رحق و را عقل و حضور

از جمال حق منور گشتہ این رشک بدور
اوست آنکہ معنی و صورت تمامش گشتہ نور

پس گزیدش بہر خلقت از کرم رب غفور

شق کرکے سینہ جاہے کدورت دستے گنوا
حقنے مہذب اوسکو کیا دیکے اک ذوکا

یہہ چاند نور حق سے عجب خوب جگمگا
جب وہ تمام معنی و صورت مین ہو گیا

تب اپنی دوستی سے لئے حق نے اوسے چنا

چیر کے سینہ قدرت نالے غل وغش گنوایا
عقل کمال خدا نے بخشیا حد تہین بہت سوایا

نور خدا دے اس چن نون کیا چمکا رکھایا
صورت سیرت دی وچ جدون رتبہ کامل پایا

حقنے لطفون چنکر اوسنون اپنا دوست بنایا

مُبَارَکٌ وَسَعِیدٌ فِی مَبَادِیْہِ
بِالرُّعْبِ مَنْصُورٌ حَقٌّ فِی مَطَالِعِہٖ

بمارا سن

مبارکست و همایون است با صفتهای خویش زیاده از بیان
مُجَرَّدٌ عَنْ سَهِيمٍ فِي مَوَازِنِهِ
تنها منزه شد از بودن همتا در مقدار قدر ایشان

ترسانید آنکه فروان بی شده است از صفتها و نیکیهای خویش
مُنَزَّهٌ عَنْ شَرِيكٍ فِي مَحَاسِنِهِ
پاک کرده شد از شریک بودن دیگری در خوبیهای وی

فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمِ
پس حقیقت حسن در روی صلی الله علیه وسلم قسمت نپذیرد

هست فرخ ذات پاکش بر همه اهل جهان
از سهیم خود مجرد آمد آن عالی نشان

گرد منصورش خدا با رعب اندر هر مکان
در محاسن از شریک آمد منزه بیگمان

جوهر حسنش را نه منقسم کردن توان

عالم میں ہے تمام مبارک وہ خوش لقا
اللہ ہی قدر کوئی نہیں اوس سا دوسرا

منصور حق سے جنگ میں ہے رعب سے ہوا
ہے پاک وہ شریک سے خوبیں مطلقا

خوبی کا جوہر اوس میں نہیں منقسم ذرا

اوسدی ذات ہوون مبارک وانگ اسمانی
کوئی برابر اوسدی نہیں ہے از دہ بکیاندی

یاری جنگ دی وچ اوہ لندا کافر ڈرہن پاندی
رکھدا ثانی نہ اوہ تمام جہاندی

وسدی حسن جوہر ہر گز نہیں ونڈیاندی

اِذَا تَرَكُوا سَادَمَا قَالُوا بَغْيِهِمِ
گذر از آنکه چیز که گفته ... در حق ...
زیرا که اثبات ... گفته اند

وَحَذَّرَ غُلُوَّ النَّصَارَى فِي مَسِيحِهِمِ
ترسانید از غلو نصاری ... در حق مسیح ...
دَعْ مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمِ
بگذار چیزی را که دعوی کرده اند نصاری در نبی خویش

وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْتَكِمِ
وحکم نما بانچه خواهی در مدح وی ... حکم کن

بگذر از قول یهودان در عزیر و افترا
گفته ایشان بد نموده شرک در شان خدا

ترک کن چیزی که گفته این نصاری ناسزا
بگذر از کذب نصاری در مسیح اندر ثنا

حکم فرما هرچه خواهی وصف او نیکو نما

دعوی کیا ہووے جو اوستے در گذر
ہووسے وہ شرک بہ ہی جو ہووے وہ سربسر

چھوڑ اوسکو جو نصاریٰ نے کی وصف شرک پر
دعوی او نہونکا چھوڑ دی تو وصف مین کر

اور جو کہ چاہی وصف مین تو کہدے بیخطر

ہو وصف عزیز ہوواں کیتے اسول عمل سنجا تیشا
شرک ہووسے براکیتو سنے لیتاین گل بابنین

کہندی جو نصاری بڑ کہا او لتول پیر نبا بین
چھوڑ جو اہ نہان کیتان کرچہاں عیسی کان تابئین

جیتا چاہین دل وچ سنیک عضرت نون دہائین

قُل ما بدا لكَ غيرَ الشركِ في صفةٍ
کہ ہر چہ پیدا ات غیر شرک در وصف آنحضرت
صَلِّ عليهِ الٰهی ماشئتَ مِن شغفٍ
درود بفرست آنحضرت تاآن حدی کہ خواہی از نما انبسب

فنعتهُ لم يسعْ ما قلتَ مِن حرفٍ
پس تعریف وی گنجاش نمیدارد او انچہ گوئی از حرفہا
فانسُب الى ذاتهِ ما شئتَ مِن شرفٍ
پس نسبت کن ذات مبارک وی آنچیز راکہ خواہی از شرف

وانسُب الى قدرهِ ما شئتَ مِن عظمٍ
و نسبت نما بسوی قدر آنحضرت ہر آنچیز راکہ خواہی از بزرگی

ہر چہ خواہی گو بغیر از شرک در وصف جناب
شغف بفرست در ہر دم درود بیحساب

نعت او ہرگز نگنجد گرچہ سازی صد کتاب
ہر چہ خواہی از شرف کن سوی ذاتش انتساب

شو ہر چہ خواہی از تعظیم قدرش کامیاب

جز شرک اوسکے وصف مین جو چاہے کہہ کہا
حسب سے درود جتنا تو بھی چاہے پڑہ سنا

وصف اوسکا سو کتاب مین سما تا نہین لکہا
نسبت شرف کی اوسکو جو جی چاہے دی لگا

قدر اوسکا جتنا چاہے تیرا جی تو دی بڑہا

شرک بنا سبہہ اکہہ دکہامیں جو کجہہ تینوں بہاندی
پڑہ درود محبت نالے جان جان عمر ہاندی

سو کتاباں لکہیں تو تری نعت نہ مول سماندی
اوسدی ذات دہون دی نسبت جو چاہیں شرفاندی

اوسدی قدر دہاوین جو کجہہ من تیری وچ آندی

اذ ليس يدركُ عظماً ما تخولهُ
زیرا کہ در نمیشود آنچیز راکہ بخشش نمود از ادراک آنحضرت اندر ہی

لنصرةِ الحقِّ الرحمٰنُ ارسلهُ
برای یاری دادان دین حق حقتعالی فرستاد آنحضرت را

لجوامع الخير طرا قد امد له | فان فضل رسول الله ليس له

کلید ہے تمام خوبیہای امداد فرمودہ ویرا حق تعالی علیہ الصلوۃ والسلام | پس تحقیق فضل فرستادہ خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نیست انتہا مر آن فضل را

حد فيعرب عنه ناطق بفم

نہایتے پس چگونہ اظہار نماید ازو گویندہ بزبان

درک عظم قدر او کے میکند اہل جہان | حق فرستادش برای نصرت دین در جہان
کرد امدادش خدا جملہ کمال و خوبیان | نیست فضل احمد مختار را حد و کران

تا گویای بنطق اورا بیان کردن توان

رفعت سے جو اوسکی کہان پلسکے گمان | بھیجا ہے حق نے نصرت دین کے لیے عیان
امداد اوسکو حق سے ہوئین جملہ خوبیان | فضل رسول حق نہین رکہتا حد و کران

تا موہنہ سے کہنے والا اوسے کرسکے بیان

وہم و گمان ہتہیں ہوون اوچیرا قدر اونہین دا | دین دی کارن حق نے بھیجیا نہیں منڈ نصر دا
سبہہ چنگیایان اوہنون دتیان اوہ سردار سبہردا | فضل رسول خدا دا ہرگز نہ منڈ ہوون دسمردا

کیونکر بیان اوہنین دا کوئی بولن والا کردا

فكم من الله اعطي سيدي نعما | احيى سلافة رائقة اعظما رمما

پس چندین نعمتہا از حقتعالی دادہ شدہ مر آنسرور را صلی اللہ علیہ وسلم | زندہ کرد آب دہن مبارک وی استخوانہای پوسیدہ را

واعطي الشرف من رب الورى قدما | لو ناسبت قدره آياته عظما

ودادہ شدہ شرف و بزرگی از پروردگار مردم در قدیم | اگر مناسب قدر وی می بود معجزات وی از روی بزرگی

احيى اسمه حين يدعى دارس الرمم

زندہ میکرد نام مبارک وی وقتیکہ خواندہ میشد استخوانہای پوسیدہ را

دادہ شد از فرد با بسردار ما چندان عطا | زندہ کرد آب دہانش از لطف مردہ را
از قدم تشریف بخشیدش خداوند ورا | در بزرگی گر بقدر او بدی آیا تمام

زندہ میگشتی زنامش مردہ صد سالہا

جتنے دے گئے اوسے نعما جو ہین سوا | آیہ ان سے مردوں کو پھر زندہ کر دیا

شرف وعطا قدم سے اوسے حقنے ہے دیا
ہوتے جو اوسکے قدر اوپر معجزے عطا

نام اوسکا نبی مرو سے کو دیتی ہے ہم جلا

نشان حق تهین وڈیان پایان اهن وڈا ٹهاندی
آب وڈ هن تهین جنیدی کیتے مردی وڈیاندی
شرف قدم تهین جتے اوسنون نہی نال زبان
جیکی قدر سوافق اوسدی معجزی اوسدے آندی

اوسدا نانو اسا
نا جیب لیندیان مرتبا کر اوہناندی

فعندنا مارجی القبول به
صدقا قبلناه ماجاء الرسول به

پس نزد ما آنچه امید قبولیت است الطفیل آنحضرت
از روئی تصدیق قبول کردیم هرچیز که آورده است آن رسول از احکام

فكل صعب لنا صار السهول به
لم يمتحنا بما تعيي العقول به

پس هر دشوار برای ما گردیده آسان بسبب الطاف آنحضرت
امتحان نکرده آنحضرت ما را بچیزیکه درمانده عقلها بدو

حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم
از جهت کمال شفقت بر ما پس شک نکردیم و حیران نشدیم

از طفیلش پیش حق داریم امید قبول
کرده ایم از صدق مقبول آنچه آورده رسول
هر طریق سخت گشته نرم بر ما از اصول
امتحان ننموده تا عاجز نه گشتی عقول

شفقتا حیران نگشتیم و نه در شک بون جهول

مجکو سبب اوسیکے ہے امید ہون قبول
لا صدق ہم نے مان لیا لایا جو رسول
آسان ہوی ہین سخت جو تهی سر بسر اصول
لایا نه وه جو ہوتے پریشان سبھ عقول

حیران نہوے شک نکیا اوس مین ہو جہول

ہے امید قبول کرے رب اوسدی کارن سانون
حکم شرع دی من لیو ہے سبھی دلون اساں نون
اوس تهون جو جو مشکل آہے تهی آسان اسانون
اوہ نه آندس جو درماندی ہوندی اسین بجمانون

لطف تکتین نا شک آندو سے نه حیران گمانون

في درك رتبته قد حار وهم ورى
فكل خير لنا من راحتيه جرى

در دریافتن رتبه وی حیران شده وهم همه مردمان
پس هر خوبی و بهتری برای ما از دوست مبارکوی جاری گشته است

سر عظيم خفي عن فكر ناظرا
أعيى الورى فهم معناه فليس يرى

رازی است بزرگ کہ مخفی ماندہ از فکر ہا ہمہ — عاجز را آید ہمہ مخلوق از دریافت او کہ لا انحضرت ہیں نیست کہ بود

لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيْهِ غَيْرُ مُنْفَحِمٍ

وقت قریب بودن و متکلم دور بودن شان کمالات خیر عاجز فہم ہا

رتبہ اش از درک عقل مردمان آمد مزید — بلکہ نزدیک ہا ہر است مانند دست او رسید

سر مخفی ہست کز افکار آمد ناپدید — کل خلق از فہم معنا بشں عاجز حیرانی کشید

غیر عجز از درک اندر قرب و بعد او ندید

ہے اوسکے درک رتبے میں حیران جہان سب — سمجھ لیا بان میں ہمہ اوسی سے ہوین عیان

الیا وہ بھید کہ ہے فکرون سے بس نہان — فہم معانی میں ہوئی عاجز ہیں سب بیان

نزدیک دور دیا سمجا ہو کچھ بیان

وسعدی دریں سمجھں ہون سب عاجز خلق ربانی — سب جیکا یان اوس تہون حاصل سانی ہوا

انہے مخفی سمجھن کو لون اوہ انوار ربانی — اوسدی معنی سمجھنگدی لوک ہو سب حیرانی

نہ سہ ہو یا دو سمجھن ہیہ اہ ازہانی

كَفَاكَ حَضْرَتُهُ لِلدِّيْنِ مِنْ عَضُدٍ — نُجُوْدِهِ اهْتَدٰى لِلْخَيْرِ مِنْ رُشْدٍ

کافی است ترا جناب نصرت ای قوت دین ما — بسبب مہر و بخشش مانند ہدایت یافتہ شد بہیما از امر شد

تَنَوَّرَتْ عَنْ سَنَاهُ الْكُلُّ مِنْ بَلَدٍ — كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعُدٍ

نور یافت روشنی وی ہمہ اشہر — مانند خورشید ظاہر شود ہر دو چشم را از دور

صَغِيْرَةً وَتُكِلُّ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمٍ

خورد ست و خیرہ و ماند چشم را از نزدیک

ہست کافی مر ترا از نصرت دین منصور — دیدہ شد از جود او رشد و ہدا فتح و حبور

شہرہا از پر توش گشتہ ہمہ سرشار نور — ہم چو خورشید ی کہ ظاہر گشتہ و چشمیست ز دور

خورد و تیرہ و مینماید چشم را الیک از سفور

ہے کافی تجھکو قوت دین کے دو شاد — پایا ہے سب نے رشد کا اس کے کرم سے اد

آفاق جگمگا گیا نکلا جو نور سے ماہ — سورج کے طرح آنکھ کو دو دو جبکہ واہ

جھو ٹھمے لگے پہ خیر دے کرن سے کرے نگاہ

دین دی کارن کافی تینون جب آئی شانیاں
سادی اوہ روشن کیتیں راہ ہدایت تائیں

اس سوہنے روشن کیتیاں عالم وچ جائیاں
جنہوں تینوں عجب چھوٹا لگدا وڈن الہ لائیں

جیہاں نوں وہ مسلدی الہ ری اوتہ نہیں

فَلاوَسَدَّدَمِنْ وَهْنٍ شَرِيعَتَهُ
أَخْفَى عَنِ الْفَهْمِ فِي الدُّنْيَا دَقِيقَتَهُ

بلند گردید و مضبوط ساخت ایستی شریعت خود را صلی الله علیه وسلم
مخفی داشته از فهم دقیق دنیا یکمی حسن ذات مبارک خود را

فَكُلُّ خَيْرٍ لَنَا أَبْدَى طَرِيقَتَهُ
وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ

پس تمام نیکیها برای ما ظاهر فرمود راه آن نیکی را
وچگونه در یابند درین سرای فانی حقیقت وی

قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ
گروهی خفتگان که بغم شده اند از وی محبت وی با ملاقات خواب

شرع آن عالی منش محکم شده از ذات او
گرد مخفی وقت خود در از عالم سو بسو

گشت بر ما ظاهر از ذاتش همه فعل نکو
کی تواند درک کنهش کرد آن جمع عتو

گشته شاغل زو بلذات و بخواب الوده رو

عالی ہے شرع ضعف سی اوسنی قوی کیا
مخفی حقیقت اپنے کو فہموں سے کر دیا

روشن طریقہ اوسے ہوا ہمیشہ خیر کا
کیا جانے قدر اوسکا وہ دنیا مین پڑا

جو شاغل اوس سے عیش مین اور خواب مین ہوا

ہے بلند شریعت اپنے محکم کر دکھائے
اپنے ذات بلند نوں اوسنی دنیا وچ چھپائے

نیکیاں ندی سبھ راہ اسانوں شفقت نال بتائے
کیونکر لبھن حقیقت اوسدی دنیا وچ ٹوکائے

جو اوس تھوں ہو کے شاغل خواب عمر گنوائے

يُقِيمُ فِي حُسْنِ وَجْهِهِ مَنْ لَهُ بَصَرٌ
لَيْسَتْ لِأَوْصَافِهِ حَدٌّ وَلَا حَصْرٌ

حیران و عاشق میشود در حسن روی مبارک وی هر کرا است چشم بصیرت
نیست اوصاف نیکوی آنحضرت را حدی و نه شماره

أَفْكَارُ هَذَا فِينَا فِي شَرْحِهَا قَصَرُوا
فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ

فکرهای دانایان ما در شرح آن وصفها قاصر مانده
پس جای رسیدن علم ما درین جا است که تحقیق حضرت آدمی است

وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللهِ كُلِّهِمِ

و تحقیق حضرت ایشان بہترین مخلوق خدا تعالی است از ہمہ ایشان

آنکہ از چشم مجنون گشت چون دید آن جمال | نیست حد و ہمہ اوصاف ورا اندر خیال
حاذقان دہر در احصای وصفش گنگ لال | حد علم است اینقدر کو ہست انسان کمال

او ست نیز از جملہ مخلوق بہتر در خصال

ہوئے ہین انکھین والی اوسی حسن پر فدا | وصف اسکے ہو شمار سو یہ بات ہو کہا
سبھہ حاذقون کا فکر بیان قاصر آ ہوا | یہانتک تو پہنچی علم کہ ہے بندہ خدا

اور ہین جو آفریدہ وہ سبھا سے ہے سوا

دو انہا سورت طٰہٰ و یٰسین الادلسوان کرا یا یی | وصف ان او سدیان سول نہ آوان وچ گفتا شماری
جو سہایسنے جنکوہی ہو ندی وصف کرن اہون کہ | علم اتھون تک پہنچے آدم آہے حضرت باری

سبھہ مخلوق خدا مہین آپ بہترین سہا نری

عَلَا عَلَى رُتْبَةٍ أَعْطَى أَمَامَ بِهَا | وَحَلَّ فِي مَنْزِلٍ جَلَّ الْمَقَامُ بِهَا
بلند شد آنحضرت بر مرتبہ کہ دادہ شدند پیشوایان | و نزول فرمودند در منزلیکہ بزرگ است مقام فرمودن
طُفَيْلَهُ نَالَ كُلُّ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا | وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرُّسُلُ الْكِرَامُ بِهَا
طفیل حضرت ایشان یافتہ ہمہ پیغمبران آن مقام | و ہر معجزہ کہ آوردہ اند پیغمبران بزرگ آن معجزہ ہا را

فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ

پس نیست بیک شبہ است از نور پاک حضرت در ایشان پیوستہ علیہم السلام

رفتہ بالا در مقامی دادہ شد وے را دوام | کرد مسکن منزلے را در جلیل او را مقام
از طفیلش یافتہ جملہ پیغمبران در قیام | معجزاتی کہ آوردہ ز حق رسل کرام

متصل شد از نور ذات خیر الانام

پہنچا بلند رتبہ پہ مقصد او ستے ملا | منزل مین پہنچا ایسے کہ تھی وہ بزرگ جا
اوسکے طفیل سے ہوئی وصل سبہی ... | جو معجزے کہ لائے ہین عالم مین انبیا

حضرت کے نور سے ہوئی حق سے اونہین عطا

جہنتا دو نی نصب اوسے سعقہ جنت تون پایا
سبھہ طفیل اوس سے دی اوتہان بنیان قدم اوٹھایا
اوس مکان پہ جا کر بیٹھا جو کوئی نہ اوتہان آیا
ہر شب جو معجزہ جنگ بیچ اپنے واری لایا

نو نبی تہین سبھہ سے نبیان اوہ کمال اوپایا

فَإِنَّهُ أُسْوَةُ كُلٍّ سَوَاكِبُهَا
پس بدرستیکه حضرت او شما بست بدینشه این اوستند
فَإِنَّهُ بَحْرُ نُورٍ هُمْ سَوَاكِبُهَا
[illegible]

وَإِنَّهُ غَايَةُ جُودِهِمْ مَشَارِبُهَا
پس بدرستیکه بینابیس چشمه ... شان ... نوشیدن جنبه ستند
فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا
پس بدرستیکه حضرت آفتاب فضل است و بایه ستارهای تابنده

يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ
ظاهر میکنند آن نورهای آن آفتاب برای آدمیان در ظلمات

زانکه جمله انبیا او دین و حضرت بادشاه
چشمه جود اوست و جمله جانوشیدن زراه
جمله کاریزو بیند او بحر نور اندر نگاه
اوست مهر فضل و جمله چون ستاره نورخواه

کرده ظاهر نور او بر خلق در لیل سیاه

وہ شاہ ہے یگانہ و مرسل ہے سب سپاہ
چشمہ ہے جود کا سبھی پینے کے اوسی راہ
دریائے نور وہ یہ ہین کاریز و رنگاہ
خورشید فضل وہ یہ ستارے ہین نورخواہ

لوگون کو اوسکا نور دکھا نور ہن شب سیاہ

شاہ شہان ہے حضرت سارے انبیا او سرداری
چشمہ جود اپنے اساد اساری لوگ کناری
نور دریا حضرت سبھی نالے وکن کاری
سورج فضل دار روشن حضرت نبی سبھی ہن تارے

اوسدی نور تہین لوکان اگے راتین چمکن ہاری

لَمَّا تَكَاثَرَ ظُلْمًا غَيْهَبَاتُ دُجًى
هرگاه که بسیار گشت از روی ظلم تاریکیهای ضلالت
أَرَادَ بَارِينَا أَنْ يُفِيضَ ضِيَا
اراده فرمود خداوند ما در نکه فیضان فرماید روشنی را

شَمْسُ الْهِدَايَةِ أَضْحَتْ مِنْ مَشَارِقِهَا
خورشید هدایت روشن گشت از مکان طلوع خویش
حَتَّى إِذَا طَلَعَتْ فِي الْكَوْنِ عَمَّ هُدًى
تا وقتیکه طلوع نمود در جهان عام گشت نور هدایت

رحمة للعالمين وأحيت سائر الأمم

او رحمت عالمیان را و زنده کرد جملهٔ امتها را

گشت چون بسیار ظلم و کفر و عصیان زان و جا
تافت خورشید هدایت از مشارق فرخا

خواست ایزد ایک خلق دوستی بسید صبا
گشت یون طالع شده عام از طلوعش اهتدا

در جهان و زنده کرد از نور خود مخلوق را

از بس ظلم و کفر کا سبب تھیں ہر جا
مشرق سے اپنے مہر ہدایت کا جلوہ گا

چاہا خدا نے لطف سے جو ن د ی خضیا
طالع ہوا جو عام ہو ... ہدایت پیدا

اوس مہر نے تمام جہان کو دیا جلا

ملک جہان دی اوتے تھیا جدوں بہت اندھارا
نکلیا اس مشرق لولوں سورج ہدایت دا را

چاہیا حق نے اسانوں بھی اپنا نور دکھانا
جدوں اوہ پیا روشن ہویا اوتھے عالم سارا

خلق جہان دی ہر ... زندہ ہویا سارا

تحيرت في مبادي حسنه حدق
[illegible]
لم يستطع أن يبين وصفه حذق
[illegible]

في قلب عشاقه من شوقه حرق
در دل عشاق [illegible]
أكرم بخلق نبي زانه خلق
[illegible]

بحسن مشتمل بالبشر متسم

[illegible]

گشت در اول نگه حیران حسن او نظر
شرح حسنش کی تواند کرد دانا سر بسر

در دل عشاق از شوقش بود جوش شرر
بارک الله حسن خلقش زیب داده ...

با جمال و تازه روی مشتمل بود شد

حیران ہیں آنکھیں دیکھ کے اوس ماہ کا جمال
حاذق ہیں اوس کے وصف کے کرنے میں گنگ لال

عاشق کو شوق وصل سے سب دل میں اشتعال
لله ... [illegible]

خوبی و تازہ روئی پہ ... مشتمل

پہلے نظر اکھین نوں اوس ہتھوں نصیب حیرانی
شوق وصال تہین عاشق دل وچ کہندا سو نہانی

اوس دے وصف تھوں سبھ ہیا عاجز ہو گیا نی
وہ وہ صورت سیرت جیسوں ہے وچ بالا ثانی

حسن عجائب مناسب دی نور بھری پیشانی

كَالنُّورِ فِي حَرَفٍ وَالرُّوحِ فِي لُطَفٍ
كَالنَّقْدِ فِي زَلَفٍ وَالنَّصْرِ فِي زَحَفٍ

مانند نور است ... در حرف و مانند روح در ...
مانند ... است ... مانند فتح است در میان جنگ

كَالدُّرِّ فِي صَدَفٍ وَالْمِسْكِ فِي شَغَفٍ
كَالزَّهْرِ فِي تَرَفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ

مثل ... مکنون است در صدف و همچو آن مشک ...
مانند شکوفه است ... در بزرگی

وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالدَّهْرِ فِي هِمَمٍ

و همچو دریا ست در کشش ها و همچون زمانه در ... همت ها

همچو نور اندر حرف آمد چو روح اندر لطیف
چون سره در نا سره چون فتح اندر جنگ صف

همچو لولو در صدف همچون مشک نهان اندر شغف
همچو گل در تازگیها همچو بدر اندر شرف

همچو بحر اندر کرم چون دهر در همت بکف

چون نور حرف میں ہے وہ چون روح لطف میں
مانند نقد کھوٹوں میں چون فتح زحف میں

چون در صدف میں وہ ہے کہ مشک شغف میں
چون گل ہے تازہ جیسے چون بدر شرف میں

جون بحر جود میں ہے وہ چون دہر صرف میں

جیوین نور حرف وچ جیوین پاک وچ روحانی
جیوین کھرا کھوٹیاں وچ جیوین جنگ وچ فتح نشانی

جیوین موتی وچ صدف دے جیوین مشک ... ہا بانی
جیوین گل ہو تازہ جیوین چند شرف لاثانی

جیوین دریا ہمت کرم دی جیوین ہمت ... ثانی

وَحِيدُ عَصْرٍ شُجَاعٌ فِي سُلَالَتِهِ
حَبِيبُ حَقٍّ فَرِيدٌ فِي جَزَالَتِهِ

یکتای زمانه است سخت دلیر است در خاندان خویش
دوست خاص حق تعالی است یگانه است در خوبی ذات خویش

مُبِيدُ جَيْشِ الْأَعَادِي فِي مُلَاقَاتِهِ
كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ فِي جَلَالَتِهِ

خراب برباد سازنده لشکر اعدا است در وقت ملاقات خود
چنانست ... که تنها است ... خویش

فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمِ

ور لشکر عظیم است اندر زبانکه طلاقت نامی باوجود دبدبه بسیار

آن وحید عصر یکتا زمانه خاندان — دوست ایمند فرد در شرف کمال و عزو شان

وقت خشمش سکندر نابود جمله کافران — چون بود تنها بحشمت کوشیان کامران

چون ملاقی گردی او را هست در فوج گران

کیا زمانے کا وہ بہادر سب مین ہے — وہ دوست حق یگانہ بلا شک حسب مین ہے

نابودی کافرون کے اوسکے غضب مین ہے — تنہا بھی وہ ملے تو بزرگی عجب مین ہے

گویا کہ بھاری لشکر وسی کے عقب مین ہے

وہ انکا نہ وچ زمانہ بہت بہادر نامی — دوست خدا دا بہت مکرم صد اجات سلامی

وقت غضب دی مار [illegible] امی — جدون اکیلا ملے منیون اوہ سلطان مدامی

گویا لشکر بھاری نال اوسدی ہیت ناک تمامی

ترنی تبسمه کالبدر فی لطف — اذا تکلم حن القلب من شغف

[illegible]

تحیی القلوب بما اجتاز من حرف — کانما اللؤلؤ المکنون فی صدف

[illegible]

من معدنے منطق منه و متبسم

[illegible]

در تکلم [illegible] چون ماه تمام — [illegible] کلام

سازد از یک حرف صد دل زنده آن عالی مقام — [illegible]

از دو کان ارکان نطق و هم ز کان ابتسام

ہنسی مین دیکھیگا تو اوسی لطف مین جو ماہ — [illegible] لذت سے [illegible]

اک حرف سے وہ لاکھ ہے دل زندہ کردے واہ — [illegible] موتی پسند شاہ

وقت کلام و [illegible]

چین وانگون حسن ودیلی سدا چہرہ [illegible] — [illegible] دل [illegible] جدن [illegible]

تھوڑی نقط معانی بہتے دلاں نوں گرچہ وائے ۔ گویا موتی گئے بن عجائب نابہ صدفوں آئے

کہنا ذرا الاون ہمات نسیں تیتوں ایہہ تراب ہوائے

شذاه قد عطرت ما حاط مقدمه ۔ أكرم بذي نسيم الله أكرمه

بوئے خوش آن اپاکی کرده معطر مولده ما را که احاطه نموده مقدم مبارک او را ۔ چه راست صاحب بدنه های فاخره حقتعالی گرامی فرموده او را

معطر الروح الرحمان أنجمه ۔ لا طيب يعدل تربا ضم أعظمه

خوشبو ساز نده روح خلق حقتعالی بزرگی عطا فرموده او را ۔ نیست هیچ بوی خوش ... برابر خاکی که پیوسته است باستخوان های آنحضرت

طوبى لمنتشق منه وملتثم

حالے خوش کسے را که بو کننده است آن خاک را و بوسه دهنده است

شد معطر از شمیمش آنچه بر وی سود قدم ۔ حق گرامی داد او را چه کریم است آن نسیم

عطر سا او را کرده حق آن ذو الکرم ۔ نیست خوشبوتر ز خاکی کان بدن را کرده ضم

زهی بهر شمنده و آنکه او بوسیده هم

مرقد معطر اس کے بدن سے ہوا تمام ۔ اللہ نے دیا ہے حق نے دیا اوسکو شرف تمام

روحوں کو کردی خوشبو ملا حق سے احتشام ۔ کب تک خاک سے ہے جو ضم ہے باعظام

مژدہ ہے اوسکو جس نے کیے چومی وہ مقام

قبر دن وسے خوشبو ملے عطر معطر ہوئے ۔ واہ واہ پیارا حق نے بخشے اوسنوں سبھ نکوئی

روح نوں خوشبو کرد احق نے اوسنوں شرف دتوے ۔ مشک نہ اندر وچ دہرتی نوں جو جسے نال تھیوئی

سونگھن والے نوں خوشخبری چمن والا دے

قد استنارت جهات من تنوره ۔ تعطرت كل بلد عن تعطره

روشنی گرفت تمام جهتهای عالم از نور آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم ۔ خوشبو شد هر شهر از بوی خوش صلی الله علیه وآله وصحبه وسلم

كفى ببكة شرفا عن تظاهره ۔ أبان مولده عن طيب عنصره

بس است مکه را جهت شرف بودن آنحضرت که ظاهر گشتند ۔ ظاهر ساخت ولادت او پاکیزگی و خوبی اصل وی

يا طيب مبتدإ منه ومختتم

ای پاکیزگی آغاز آنحضرت و انجام وی صلی الله علیه وآله وسلم

وزاد برہ

بر زمین شد بهشت شد از بال او میان | گشت از عطرش معطر نسیم باد خاکیان

ست که جبریل یاد شرفکافی دان | گرد ظاهر مولد او طیب عنصر در زمان

بست پاکیزه از آغاز او هم ختم آن

روشن اس کے نور سے آفاق کیا | بوئی خوش اسکے نشان سے زمین نے لیا

پیت خز ہیں سے ملے سے میلاد شہ سدا | مولد سے طیب عنصر شہ کا دیا پیتا

سند ہے اسکا مبتدا اور وہ انتہا

اس کے ولادت کی نور تھی روشن سو عالم سارا | اس خوشبو وا سے طرف وہی بیتا سب پکارا

ہمنا اسدا وہی کے دھنی آسے تشریف لیا | نام ہر جاندار کی لگتا تشریف اوسے واہ ہا

وہ اور سدا آغاز پاک وہ اختتام سارا

فنی فراستة قدس ما اصنعهم | تبين الحق لما زد ظنهم

بہ مولود ... ورنہ الفتنا | ... ظنهما اعلاستا زا

الويل منكل ما يرجون خبثهم | لو ما تعرض فيه الفرس انهم

... ہے سبب سدا اس اوسے نیا | ان والا ... اس شدفا سیا کی اوتان

قد نذروا بحلول البوس والنقم

تفتیش رسانیدہ شدہ از بقر و رہ حقن و نقوبہا

عقل نارسی زانجید دو از ایشان فال | شدید ... حق باطل شدہ ... مدد بال

نقطوا ... طرف ... حال | ... حال

که ... آغاز ایشان باطل ... جلال

عقل ... سو ... حال | ... حق ... باطل ... وبال

... جب ... | ... آیا ... زوال

... شر ... جلال

... میان ... عقل ... | آن حق ... باطل ... مشتاق

... تب جان ... | ... مشتاق

نیت دی وین پٹے اک باجلیہ کے نون نخوابی

شَمْسُ لِهِدَايَةِ اَضْحٰى وَهُوَ مُنْبَرِعٌ
خورشید ہدایت طلوع و سود در حالیکہ ظاہر شوندہ است
وَظِلَّ ظِلِّ ضَلَالٍ وَهُوَ مُنْدَفِعٌ
و شب آہنگ گرد سایہ گمراہی در حالیکہ پس پاشوندہ است

وَشُيِّدَ قَصْرُ دِيْنٍ وَهُوَ مُرْتَفِعٌ
و مستحکم گشت اساس قصر دین در حالیکہ بلند شوندہ است
وَبَاتَ اَيْوَانُ كِسْرٰى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ
شب گذرانید صفحہ کلان خسرو در حالیکہ از ہم شکنندہ است

كَشَمْلِ اَصْحَابِ كِسْرٰى غَيْرَ مُلْتَئِمٍ
مانند پیوند یاران کسری نیست ہم آیندہ

تافت خورشید ہدایش نمود آفاق را
قصر دین مستحکم آمد مرتفع اندر بنا
زنگ کفر و سایہ اش را از جہان بردہ صفا
قصر کسری شد مزلزل کنگرا افتادہ ورا

قوم کسری ہمچنان بگسستہ وازہم جدا

مہر ہدا جو چمکا تو روشن ہوا جہان
دین کے بنا کے ہو گئے مستحکم عیان
اندھیرا کفر کا ہوا نابود اور نہان
کسری کے قصر کا سٹے کری کنگری وہان

کسری کے قوم ٹوٹے ہوئی جملہ بے نشان

ابھر یا سورج روشن ہویا اوس تہیں عالم سارا
بنگلہ دین وا محکم ہویا تہی بلند بیارا
کفر دی گمراہی دا اتھیا گم تمام اندھارا
مارے نوشیرواں دی کینی ہوی یارا یارا

جیوین لشکر نوشیرواں دا وکھو وکھ نکارا

اَلْعَتْ وِلَادَتُهُ الْكُفَّارَ فِيْ رُجُفٍ
افگند ولادت مبارک وی کفار را در ترس و بیم
ذَلُّوْا كَمَا وَجَبَ وَالتَّعَوُّذُ مِنْ كَهْفٍ
خوار گشتند پس نیافتند برای پناہ گرفتن جای امان

بَلَى الشَّيَاطِيْنُ وَالْكُفَّارُ مِنْ ضَعْفٍ
بگریستند شیاطین و کافران از جہت ضعیف گشتن خود
وَالنَّارُ خَامِدَةُ الْاَنْفَاسِ مِنْ اَسَفٍ
و آتش فارسیان فرو میرندہ گشت و بہاء او از زبان از جہت اندوہ

عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِيْ الْعَيْنِ مِنْ سَدَمٍ
بر کسری و جوی فارسیان ساکن شدہ است چشمہ او از جہت پریشانی

گشتہ از میلاد او کفار خائف سخت خوار
جملہ گم کردند جای امن و رو اندر فرار

کافر و شیطان ز فرط ضعف گریان زار زار ‏ — از تأسف سرد شد در دیدہ ہا کفر نار

نہر را شد خشک آب از بسکہ غم آمد ہزار

کفار دے اوسکے ولادت سے تھے خراب ‏ — ذلت سے ٹوٹے پنڈے نہ باقی رہی تھی تاب

ساوہ وچ تھے مشرک اور جنون پر تھا اک عذاب ‏ — ویرو دی اگ بجھ الٹی سی بجھی شتاب

سدموں سے نہر کا بھی ہوا خشک آب

او سدی جمع نہیں سیمہ کافر تے رودی سن آہین ‏ — خوا ہیوی کم لکتوسی اوہ دبا جو لس بناہین

ضعف کنہ ان شیطان تے کا نہ تھیندہ [illegible] ‏ — والی سبہ کا [illegible] سبہ گیا نین بہا نین

[illegible]

فَصَرْ فَارِسَ اَنْ خَرِبَتْ دُوَيْرَتُهَا ‏ — وَكَادَتِ الْكُفْرَانُ تَنْقَطِعُ وَتِيْنَتُهَا

پس شد فارس را انکہ خراب شد خانہ ہا او ‏ — و نزدیک بود کہ ہمگان کافر بریدہ شود رگ او

وَطَلُّ خَيْبَرَ اَنْ قُطِعَتْ نَخِيْلَتُهَا ‏ — وَسَاوَةُ اَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا

و شد اندوہ گیں خیبر انکہ بریدہ شد نخلہا او ‏ — و غمگین ساخت خدا ساوہ را انکہ فرو رفت دریای او

وَزِدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِيْنَ ظَمِي

و باز گردانیدہ شدہ و آینداندر بخشم و غیرہ در حالیکہ تشنہ بود

کرد فارس را غم انکہ مرد آتش نار ‏ — شد کمان اندر سبہ کافران مردود و خوار

نخل خیبر شد بریدہ خیبرے در قید زار ‏ — ساوہ را شد خشک آب آتش دانش بے قرار

دیدہ چون خالی برآمد و دشنام ازدیار

فارس کے دیر ہو گئے سب خراب ‏ — اوتے کمان اندر سب دو یابیاں شتاب

خیبر کے نخل کٹ گئے موتیوں سے نامیاب ‏ — ساوہ کے چشمے کا ہوا ایک دفعہ خشک آب

پیاسے جو آئے اوسپر سبہ پہلے دا ایہہ باب

فارس یاندی اگ جو بجھے رنگ تیوی ساوی ‏ — زہ کمان اندر سے ترشنہ کو قوان نبہ نادی

خیبر دی درخت کٹیو نے جدوں نا زیان ہو گیا ‏ — ساوی والی غمگین جو ہمیشہ نہیں دریا ساوے

تہیا اگر دیکہ کے سکا لوہب دا اونوان کرلاہی

ظُهُورُهُ أَوْقَعَ الْكُفَّارَ فِي خَلَلٍ ... تَرَى الرِّمَالَ مَكَانَ الْمَاءِ مِنْ طَلَلٍ

ظهور آنجناب صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم افگند کافرانرا در خلل ... خواهی دید بجای آب روان از ریگ ودان از پشته هائی

وَمَوْضِعَ النَّارِ فِي التَّبْرِيدِ مِنْ وَحَلٍ ... كَأَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ

وجا بیجای سکان آتش در سردی وحل وخلاب را ... چنانستیکه مقرونست باتش فانست رسیدن چیزیکه باب میباشد از تری

حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمٍ

از جهت غم خوردن وباب لاحق گردید چیزیکه باتش میباشد از التهاب

از ظهورش کافران افتاده یکسر در عذاب ... پشته پیدا شد از ریگ آب رفت شد سراب

جای آتش سرد شد آتشکده یکسر خلاب ... از تری گویا که آتش رست دارد آنچه آب

آبرا از غم جو آتش افتاده التهاب

کفار مین ظهور سے اوسکے خلل پڑا ... پانی نکلے جا بہ ریگ کے تھی پشتے جا بجا

آتشکدہ بجہا ہوا کیچڑ سے تہا بھرا ... گویا کہ آگ مین بہرے پانی نکلے تھی ہوا

اور پانی کو وہ غم سے جو آتش کو سوزتہا

اوسدی ظاہر ہودن کو لون کافران نوں پئی پریشانی ... پانی دی جا والوں چمکے پشتے ہوئی نشانی

اگ دی جا گان کیچڑ سارا دیہر ہوئے سبہہ فانی ... گویا اگ نوں اوہ طراوت جو ہوندی وچ پانی

پانی نوں اوہ غم تہوں ہو یا جو اگ وچ سوزشانی

دَلَائِلُ الْحَقِّ فِي الْإِظْهَارِ قَاطِعَةٌ ... وَالدِّينُ يَرْفَعُ وَالْأَصْنَامُ نَاكِسَةٌ

دلیلهای حقانی در ظاهر گردیدن یقینی وبرنده هستند ... ودین بلند میگردد وبتان نگونسار شونده اند

وَالْوَحْشُ تَنْطِقُ وَالْكُفَّارُ خَاسِئَةٌ ... وَالْجِنُّ تَهْتِفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ

وچهارپایان کلام میکنند وکفار زیان زده شونده اند ... وجنیان آواز میکنند واز ظهور آنحضرت نورها درخشندگی میکنند وبلند شونده است

وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنًى وَمِنْ كَلِمٍ

وحق که نبوت باشد ظاهر میگردد واز انوار ساطعه واز کلامها که ظاهر شد از جنیان

شد دلائلهای حق تابنده قاطع باد فور ... دین بلند وسرنگون گشته بتان وبیرغرور

وحشیان گشته سخن گو کافران ترسان دور ... جن سخن گویان علانیه فروغی یافت نور

یافت حق از کلمہ و معنی عجب رنگ ظہور

ظاہر دلیلین حق کے ہوئین طرفہ جا بجا — دین ہو گیا بلند بتون کا ہے سر جہکا
حیوان بولے اور ہوئے کافر گریزپا — آوازدینے جن لگے اور نور جگمگا

معنی سے اور کلمون سے ظاہر ہے حق ہوا

کیتا دلیلان حق نے جگ وچ عجب نیارا — دین بلند ہوا سر نیوان بتان داہویا یارا
وحشی بول گواہی دیون کافر رووں ہارا — جن بولیندی نور نے ماریا عالم وچ چمکارا

معنی ہین آئے کلمیان تون حق ظاہر ہو نیارا

ثم بنی علی سمعھم والبصر لما ضمم — وعلی قلوبھم حجب الغشاء ختم

پرورد گار زون بر گوشہای ایشان وچشمہای ایشان ناگر یستہ — و بر دلہای شان ہم از پردہ تاریکی مہر فرمود

من بطشہ صار جمیع الکافرین بکم — عموا وصموا فاعلان البشائر لم

از قہر او تعالی شنوند ہمہ کافران گنگ از اظہار شہادت — کور شدند و کر شدند پس اظہار کردن حقیقت بشارت فی حق المنبرا

تسمع وبارقۃ الانذار لم تشم

شنیدہ شد آن اعلان و برق ترسانیدن دیدہ نشد

کرد حق چون پردہ ہا بر گوش و چشم کافران — بر دل شان نیز زد مہر سیاہی الامان
گشتہ از قہر خدا گنگ و کر و کور آن زمان — آن خوشخبری عیانیہ ز بشنیدند از آن

برق ترسانیدن حق را ندیدند آنچنان

کافر کے آنکھہ و کانون پہ جب حق نے کردیا — اک پردہ دل پہ مہر لگی تب جہ نا سزا
بہری وگونگے ہوگئے اندہی بہی جا بجا — ظاہر جو ابشارہ ولی اسنے کب سنا

اور برق جو ڈرانے دہ دیکہی نہ مطلقا

اکہیان کنان اوہناندی اوپر رب پردی پائی — مہر سیاہ دل اوپر لائی تی گمراہ نہائی
اپنے قہر تہین کافرانہین ڈوری کر دکہائی — نہ اوہنان حق سنے خبر جو ظاہر سخن سنائی

نہ برق ڈرانون والے وچ ڈوزخ گئے جلے

فاصبحوا وما ناط الخوف باطنھم — فما تظاھر منھم صار کامنھم

پس صبح نمودند حالیکه محل خوف باطنهاشان بود — بلکه بود سرا طرها زایشان گردیده ای محمی ایشان

صار للتأسف في النجوى معاونهم — من بعد ما اخبر الاقوام كاهنهم

گردید افسوس خوردن در صلاحها مددگار ایشان — از پس آنکه خبر داد آن قوم را خبرگوی ایشان

بأنّ دينهم المعوج لم يقم

با بنیاد تحقیق دین ایشان کج است - و راست نخواهد یافت

شد محل خوف در آنروز باطنهای شان — سرگرده آنکس که بوده شد گداز و پس نهان

شد ز شان فرح و سرور و تاسف نزد جان — پس از آنکه داد ایشان را خبر کاهنان

آنکه این دین کج شان گردد اکنون ناتوان

گھیرا ہے خوف نے ہوئی کافر ذلیل و خوار — ظاہر ہوئے تے جیسے جو رہ جاتا اعتبار

حزن و تاسف اونکا ہوا آکے یار غار — بعد اوسکے جو کہ انہیں کا ہن نے دیا پکار

دین کج ٹھہرا ہے نہیں رہتا اب استوار

تھر تھر ٹوٹون کبندی کافر ردون ساوی پیلے — جر سردار سد بندی نامی سنگدی پر قبیلے

غم و تاسف هر دم لهاندی دردکون ننگ سیلے — خبراو نهان تون وتی جدون هیری من ویلے

دگا دین ره سے ایہو توری کرو لکھہ سیلے

وبعد ما زلزل الكفار من رعب — وبعد ما نكس الاعداء من نكب

وپس از آنکه لرزنده شدند کافران از سبب بیمناکی — وپس از آنکه نگون گشتند دشمنان از سبب نکبتها

وبعد ما اشهدته الوحش من عجب — وبعد ما عاينوا في الافق من شهب

وبعد از آنکه گواهی داد مر ظهور آنحضرت را وحشیان از بسیار عجبها — وپس از آنکه مشاهده کردند در کرانهٔ آسمان شعلهای آتشین

منقضة وفق ما في الارض من صنم

ساقط شونده است در حالیکه موافق شونده بود آنچه در زمین است از شیاطین

پس از آنکه شد مزلزل قوم کفار از عذاب — پس از آنکه سرنگون گشتند اعدا از خراب

پس از آنکه وحش داده خبر آن عجائب — پس از آنکه از فلک آمد فرو ناری شهاب

بر زمین هر جا که بالا رفت شیطانی شتاب

بعد

بعد اوسکے رعب و زلزلہ کفار کو ہوا
بعد اوسکے جانور سبے لگے بولنے ثنا

بعد اوسکے تھے منالف بن سبھہ گریزپا
بعد اوسکے جو کہ گرنے لگے انجم سما

جس جاکہ سوہرے خبر زمین سبھے ہے جن چیرہ

پیچھے اوسدی جو سبھہ فرزندون کنن ہاری
پیچھے اوسدی جو دیون گواہی جنگلی جنس ناری

پیچھے اوسدی جو سبھہ دشمن نال ہیبت ماری
پیچھے اوسدی جو اسمانون دگن لگے تاری

جنان نے جہم و برستے وسے اوسنے پیر ساری

اَلْحَقُّ يَعْلُو وَشَرُّ الْجَانِ مُنْفَصِمٌ
حق بلند و شر جنیان منقطع شونده است

قَدْ حَالَ بَيْنَ مَنَاهُمْ حَاجِبٌ ضَخَمٌ
تا گرو بیان اندرمیان مقصدہا ایشان پرده عظیم

لَمَّا أَتَوْا صُعُودًا فِي السَّمَاءِ رُجِمُوا
بره قصد بالا رفتن بآسمان رجم نموده شدند

حَتّٰى غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ
تا آنکه گشت از راه وحی شکست آیا زنده

مِنَ الشَّيَاطِينِ يَقْفُو إِثْرَ مُنْهَزِمٍ
از شیاطین از پیروی شکست خورده

حق بلند و شر جنیان زہر طرف شد نابدید
قصد رفتن بر سما چون کرده تیرش رسید

پرده دوری بیان مطلب شان رسید
تا از راه وحی شیطان گریختا بدید

شد جنیان پیش اندر پس دیگر ودید

حق ہویا بلند دیا جنیون کا شہ
جا سن بالا او پر تے مملہ بیسہ

پرده تیرا او تہون سر مطالب شن اٹھا
تا وحی سے ہو نہزم دہ سوختہ جگر

اک دوسرے پیچھے وہ بھاگے ہو مضطر

حق بلند ہویا ہر طرفون جن لوکن بے خرابی
جدون خبرن لگے اسمانان تے تا رجم شہابی

مطلب سنتے اونہان وچ وا دہا ایہا خرابی
وحی دی راه اتون تا نسنے وہ او دہ اپی

اک دوسے دی پچھے ہو پوندی جن کون شتابی

مِنْ بَعْدِ مَا رُجِمُوا إِذْ لَا يَدَا بِهِمَا
پس ازانکه رجم نموده شدند ازوی هوای ماهی

لَا يَسْتَقِيمُونَ رُعْبًا فِي مُوَاجَهَةٍ
استاده نمیتوانند شد ازوی خوف روبروی رعبا بهم

فَرُّوا لِمَا اُحْرِقُوا هَوْنًا بِصَاعِقَةٍ ۔ كَاَنَّهُمْ هَرَبًا اَبْطَالُ اَبْرَهَةٍ

گریختند از برای آنکه سوختہ شدند از روی خواری بآتش ۔ گویا کہ ایشان در وقت گریختن سپاہ ابرہہ اند در تو تیر فتادن

اَوْ عَسْكَرٌ بِالْحَصٰى مِنْ رَاحَتَيْهِ رُمِيْ

یا لشکریست با سنگریزہ ہائی از دو دست مبارک وی انداختہ شدہ

بعد از انکہ رجم نازل شد شدہ یکسر نزار ۔ رفت از رعب این گروہ ضال را صبر و قرار

سوختہ از صاعقہ جملہ ذلیل افتان و خوار ۔ گوئیا بودند فوج ابرہہ اندر فرار

یا ہمان لشکر کہ بنشان سنگ شد در کارزار

بعد اوسکے جو ہوئی تھے وہ مرجوم سربسر ۔ بہاگے یہ تو نے خوف سے اونکے دل اوکمر

جب صاعقی سے جبنے لگے آئے خاک پر ۔ گویا وہ ابرہہ کے تے افواج بہاگ کر

یا وہ سپہ کہ تہرون سے شہ کے تی بے سیر

پیچہے او سدی جو رجم او بہان نون آگ تین نمک حلال ۔ رو برون ہرگز کہلو نسگدی وہ نہین بہون تہا

نہے ڈر و یان جدون رجمان پہرکے مار بہتائی ۔ ابرہہ وا سی وہ لشکر جو کعبے تے چڑہ آئے

یا او وہ لشکر جو جنگ وچ حضرت متہریان سٹ چہائی

فَحَيْثُ اشْتَعَلَتْ نَارُ الْعِدٰى ضَرَمًا ۔ حِبُّ الَّذِيْ لَهٗ عِدَاهُ بِالْحَصَاةِ رَمٰى

پس جائیکہ شعلہ زن گشت آتش اعدا از روی جنگ ۔ دوست خدا دشمنان خود را بسنگریزہ ہا افگند

سَعَوْا اِلٰى هَرَبٍ لَمَّا فَنَوْا هَزَمًا ۔ نَبْذًا بِهٖ بَعْدَ تَسْبِيْحٍ بِبَطْنِهِمَا

دویدند بسوی گریختن از روی ہزیمت ہرگاہ کہ فنا کردہ شدند ۔ انداختن آن سنگریزہ ہا پس تسبیح گفتن آنہا در بطن ہر دو کف دست مبارک

نَبْذَ الْمُسَبِّحِ مِنْ اَحْشَاءِ مُلْتَقِمٍ

مانند انداختن تسبیح کنندہ یعنی حضرت یونس از رودہ ماہی فرو برندہ کہ ماہی

شعلہ زد نار عدو در جنگ چون از امر خدا ۔ سنگریزہ دوست حق افگند سوی اشقیا

شد گریزان فوج اعدا دید چون خود را فنا ۔ بد فگندن بعد تسبیح حصے در دستہا

ہمچنان کافگند ماہی یونس پیغمبر را

پہر کے جب آگ جنگ کے حضرت نے جوش کہا ۔ سنگریزی پہینکے ہاتہ مبارک سی وہ نہین تہا

اعداکو زلزلہ ہوا سہم سے گریز پایا ۔۔۔ تھا ذکر سے مچھلی ہیکنا ایسا کہ جیسا تھا

مچھلی نے ہینگ بیت سے یونس کے تائید دیا

جنگ وچ ہباہ دی شعلیاں جب بلند اولار ۔۔۔ دوست خدا نے تیریاں جاکر طرف وہاندی مار

بستے مارن ہبنے نہچے جنگ کرن تہین ہاری ۔۔۔ سُن بچے اوسد جو کنکری تسبیح کرندی ہاری

جیون مچھلی یونس ذاکر ہون سے ستیاں کناری

صَارَتْ لَهُ الْأَرْضُ مِثْلَ الصَّخْرِ تَابِعَةً ۔۔۔ قَادَتْ لَهُ طَيْرُهَا وَالْوَحْشُ قَاطِبَةً

گردید ۔ ۔ ۔ تمام زمین مانند ۔ ۔ تابع ورام ۔۔۔ فرمانبردار شدند برای تمام جانوران زمین وحشیان ہمہ

قَدْ صَارَ مِنْ إِصْبَعِهِ الْعَيْنُ نَابِعَةً ۔۔۔ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً

گردیدہ است از انگشتهای مبارک وی چشمہ آب جاری ۔۔۔ آمدند وقت خواندن او درختان حالیکہ ساجد بودند

تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَى سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

درحالیکہ سیر میکنند بسوی وی بیک ساق بے پا

تابع او شد زمین ما کوہ و صحرا سر بسر ۔۔۔ طائر و وحش از برای خدمتش بستہ کمر

گشت از انگشتانش جاری آب شیرین سر و تر ۔۔۔ چونکہ خواندہ آمدہ وان سویش شدہ ساجد شجر

سوی او بر ساق بے پا شد برائش سپر

کوہ وزمین تابع فرمان سے ہر زمان ۔۔۔ حکم او سکا وحشی طیر سب مان لین کیان

صحرا مین انگلیون سے ہوا آب خوش روان ۔۔۔ بلوایا جب تو آئی شجر سر جہکے دوان

چلنے ہوئی وہ پیند سے بے پایہ آئی ہان

تابع امر نبی دی وہر سے اتے پہار تمامی ۔۔۔ جنگلیان نے پہیان سنی دلون آن غلامے

پانی صاف وہیا برمحج انگلیان تہین اوہ نامی ۔۔۔ جدہ سدیندی سرجہکا کر آندی رکہہ سلامی

بنیان او سے پیروان دوڑی آندی حامی

جَاءَتْهُ مُنْقَادَةً تَسْلِيمًا إِذَا دُعِيَتْ ۔۔۔ مِثْلَ الْغُلَامِ لِمَرْضَاتِهِ خَبَّتْ

آمد اند جنت پیش آنحضرت درحالیکہ فرمانبردار تسلیم کنندہ ۔۔۔ ہمچون غلام برای طلب رضای آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

أَوْ صَافَهُ بِبَنَانِ الْأَصْلِ إِذْ نَمَتْ ۔۔۔ كَأَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

صفتہای جناب حضرت با انگشتان شاخہا بنوشت … گویا کہ نوشت آندرخت کمتہ براے نوشتن

فروعها من بديع الخط في اللقم

شاخہاے آندرخت از عجائب خط درمیانۂ راہ

خواندہ چون شد آمدہ منقاد پیش آن ہمام … بر رضاے او دویدہ کامزن ہمچون غلام

وصف او از بیخہاے خویش کردہ ارتسام … گوئیا بنوشت سطرے از کمالش والسلام

بخشش از خط عجائب درمیان راہِ عام

بلوایا جب درخت ہو منقاد آگیا … دوڑا غلام حکم جو مولا کا پالیا

جیڑہ کے قلم سے شاہ کے وصفین لکھا کیا … گویا کہ سطر وصف مین شہ کے بنا دکھا

خط جلے سے بیچ سے ہے راہ مین لکھا

فرمان بڑا رہو یا جدہ سدپا تر داشہ کن آئی … باندی و انگون دوڑ واجدون حکم سائین دا لہی

بیخا ندیان کر قلمان وصفان شہ دیان لکھ کے دکھائے … گویا او سنے رہ دی اندر سطران صاف لکھائے

بخان نال عجائب خط دیان رہ دی وچ بنائی

فی درك تمجيد الاوهام حائرة … آياته مثل نور الشمس ظاهرة

در دریافتن بزرگی قدر او صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم وہمہا حیرت اند … معجزات وے صلے اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم مانند نور آفتاب ظاہر ہستند

علامة الفضل من ممشاه باهرة … مثل الغمامة اني سار سائرة

نشانی فضل حقتعالی از رفتن او صلے اللہ علیہ وسلم ہویدا است … مانند پارہ ابر ہر جا کہ مشی فرمود حضرت سیر کنندہ است

نفتیہ حر وطیس للہجیر حمے

نگاہبید اشت او را ہنگام نمودار گرمی نیمروز در روز گرم شوندہ

گشت در ادراک مجدش عقل حیران و ضریر … معجزاتش ہمچو نور خور ہمہ آفاق گیر

شد نشان فضل حق ظاہر ز سیر آن بشیر … ہمچو ابر سایہ افگن بر سر آن مستنیر

داشتش از شدت گرما نگاہ اندر مسیر

عقل اوسکے درک رتبے مین حیران ہوگیا … اعجاز اوسکا خور کی طرح مشتہر ہوا

چلنے مین اوسکے دیکھا نشان حق کی فضل کا … بادل کی طرح شاہ جدہر کو چلا چلا

گرمی سے نیمروز کے آسائبان بنا

عقل نون اوسدی رتبے دی وچ اوہنان تھون حیرانی
سورج وانگون معجزی اوسدی ہن مشہور جہانی
فضل خدادی راہ چلن وچ اوسدے نشانی
بدل سرتے اوتول چلدا جت ول چلدا جانی

گرمی روز گرم تھین کردا حضرت دی نگہبانی

بِشَرْحِ صَدْرِهِ تُبْدِي مَا لَكُنَّ لَهُ
بکشادن سینهٔ مبارک مسے ظاهر شده آنچه پنهان بود برای او
فَكُلَّمَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لِيَنَّ لَهُ
پس آن چیزی که در آسمان و زمین هستند نرم و رام گردیدند برای آنحضرت
لَمْ يَحْمِلِ الْجِذْعُ لَهُ فِي آنَ بَانَ لَهُ
فرصت نکرد ستون حنانه برای آنکه ظاهر است برای او شوق آنحضرت
أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ إِنَّ لَهُ
قسم میخورم بماه پاره شگافته شونده بود به سینه آنحضرت را

مِنْ قَلْبِهِ نِسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ
از دل حضرت نسبتی است در شق که راست است سوگند خوردن بها

شرح صدرش چونکه شد مخفی شده ظاهر برو
هرچه در ارض و سما نرم آمد او را رو برو
دیر نمود استن اندر هجرش از گریه فرو
میخورم سوگند با ماهے که شق گشته از و

با دلش او نسبتے دارد ز شق قسم نکو

مخفی تو شرح صدر سے سب ہو گئے عیاں
رام اوسکے سب ہوئے خاکی جو تھے بر آسمان
فرقت میں تھا ستون بھی با گریہ و فغان
ماہ دو نیم کے ہی قسم مجھکو وہ سبحان

سے ہے شق اوسکے دل سا قسم نیک ہے بیان

شرح صدر تھین ہویا لکھیا تھا ہر حیلہ سارا
جو زمین اتے اسمانان دی وچ من حکم منوزا
تنہا ہجر نے تھون روندا مارکے وڈا نعرہ
قسم ہے مینوں اوس چن دی جو دو ٹوٹے ہویا ہا

اوسدی دل دی نسبت رکھدا قسم ہی ہے ٹکوکا!

تَكَلَّمَتْ شَاةُ اللَّحْمِ شُوِيَتْ بِسُمٍّ
کلام کرد گوشت بزی که بریان کرده شده بود بزهر آلوده
تَنَاثَرَتْ مِدْحَةُ الْقِسْطِ فِي النَّظْمِ
منتشر گردید مدح آنحضرت قصیده منظوم
بِرِيقِهِ عَذُبَ مُرُّ الْمَاءِ فِي الطَّعْمِ
آب تلخ مبارک وی شیرین گردید آب چاهیکه تلخ بود
وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ
و یاد کن چیزی را که جمع کرد او را غار از خیر و از کرم

وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

چشم ا کافران از دیدن آنحضرت کور شده بود

زہر آلودہ بزبریان سخن گفتہ بشاہ
سوسمار اندر صفت گفتہ قصیدہ عذرخواہ

گشت از آب دہن شیرین آب تلخ چاہ
وآنچہ از خیر و کرم در غار بگزیدہ پناہ

گشتہ کور از دیدن شان جملہ اعدا را نگاہ

بولا یہ ہوناگوشت کہ تھ زہر بریان ملا
آسوسمار نے مدح شاہ کا کہا

آب دہن سے بیتا جو تلخ آب تھا ہوا
خیر و کرم جو غار مین بیٹھے بینے خفا

کافر تھے کور دیکھنے سے اوسکے مطلقا

بولا بریان گوشت بی نون مین مدح زہر ملا
گودے بوا کے نعت نبی دی بجون اگہ سنائے

کوری کھوہ دی آب دہن نین گئی میٹھے تلخائی
خیر و کرم سے غار وچالی جدا اپنی ذات چھپائی

کافر اندہی سبھی ہوئے ستہ مایوفی چھائے

تَهَاجَرَا وَمِنَ الْكُفَّارِ اخْتَفَيَا
بِنُصْرَةِ الْحَقِّ مِنْ جَمْعِ الْعِدَا اكْتَفَيَا

ہجرت کردند و از نگاہ کافران مخفی گشتند
بیاری حق تعالی از ہمہ دشمنان کفایت کردہ شدند

مِنْ شَرِّهِمْ بِحِجَابِ الْفَضْلِ قَدْ وُقِيَا
فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِمَا

از ہمہ شرہای ایشان در پردہ فضل نگاہداشتہ شدند
پس صدق کہ ذات مبارک حضرت بود در غار بود و صدیق از حضرت جدا نشدند

وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرِمِ

وحال آنکہ آن کفار میگفتند نیست در غار کسے

کردہ ہجرت چونکہ مخفی ہر دو گشتہ بغار
گشت امداد خدا شان از اعدا پردہ دار

ماندہ محفوظ در حجاب فضل و ستر کردگار
صدق با صدیق اندر غار خوش کردہ قرار

جملہ مے گفتند کافر نیست کس پنہان بغار

ہجرت وہ دونو کرکے جو نہین جا چھپے بغار
جمع عدو سے یار سے ایزد ہی کافی یار

شر سے حجاب فضل مین حق تہا نگاہ دار
صدیق و صدق سے نے تھا کیا غار مین قرار

کافر کہین کسیکا ہوا یہان نہین گذار

ہجرت کیتے حبیب کے بیٹھے دونوں جا کن ری
فضل الٰہی شامل ہو کر سبھی کم سنواری

کافی باری حق دی ہوئے دشمن سبھی ہاری
صدق صدیق نہ دو نہیں جا بیٹھے حبیب گراند غاری

کنہدی کوئی نہ آیا اسیتے کافر بے دی باری

أَلْقَى الإِلٰهُ عَلَى عَيْنِ الْعُدَاةِ غِشَا

انداخت حقتعالی بر چشمهای دشمنان پرده را

مِنْ بَطْشِهِ صَارَتِ الْكُفَّارُ ذَاتَ عَمِى

از سبب قهر او گشتند همه کافران صاحب کوری

خَسِرَتْ عِدَاةٌ لَهُ اللّٰهُ حِينَ وَقَى

زیانکار شدند دشمنان او چون او حقتعالی نگهبانی شد

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى

گمان بردند کبوتر را و گمان [illegible] عنکبوت را

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسِجْ وَلَمْ تَحُمِ

بهترین خلقات صلی اللہ علیہ وسلم نه تنیده و دور داشته

حق و افگنده چو بر چشم اعادی پرده را
دشمنان خاسر شده چون حق نمود شش [illegible]

گشته نابینا همه کفار از قهر خدا
عنکبوت و هم کبوتر بد گمان اشقیا

پرده نمود و نگاشته گرد آن خیر الوری

پردہ جب انہیں دشمنوں پر حق نے کر دیا
خاسر ہوئے عدو ہوا حق حامی اسکا

اندھے ہوئے تمام نہ دیکھا وہ ماجرا
تھا نہ ستے کبوتر و تیڑی کب کیا

پردہ جب حقتیہ نہ گرد آپ پھرا

دشمناں دی جب انکھیں اوپر حق نے پردہ پایا
حق نگہبان او سدا ہو یا دشمن خوار اجایا

قہر خدا تھیں انہیں سبھی [illegible]
نا بتوں نے کبوتر اور پردہ نہیں بنایا

جنکے لوکاں دے گرد نہ پھر [illegible]

فَحَسْبُهُ اللّٰهُ عَنْ جَمِيعِ مُصَادِفَةٍ

پس کافیست او را حضرت حقتعالی از گرد و پیش اندو

كَفَاهُ عَنْ كُلِّ فَرْدٍ ذِي مُسَاعَفَةٍ

کافی است [illegible]

تَنْسِجُ طَيْرٌ ضَعِيفٌ عَنْ مُلَاطَفَةٍ

به تنیدن جانور ضعیف از الطاف بے نهایت

وِقَايَةُ اللّٰهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ

[illegible]

مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطُمِ

از زره ہا و حلیتہ ہا و از چیزہائے بلند از قلعہ ہا

گشت کافی ایزد او را از جمیع دشمنان — بس ورا از یاریٔ ہر کس خدای انس و جان
لطف حق بنموده پرده گرده مرغ ناتوان — شد نگہبانئے حق کافی ز اسباب جہان

ہم ز درع و خود و ہم از قلعہ عالی نشان

حق کافی اوسکو حملہ اعادی سے ہو گیا — ہر اک کے یاری سے اوسے بس حضرت خدا
تیری ضعیف نے جو نہیں جالا نیا تنا — فضل خدا نے سبہ سے اوسکو غنی کیا

زرہون سے اور قلعے جو عالی رکہین بنا

کافی حق اوسکو اون سبون سے نہین جو اکو نشان آیا — ہر یک وی یاری کولون حق نے اوسنون جا بچایا
والٹوڑ ہبت حقیر تہین جالا حقی یکرتنا یا — نگہبانی حق وہی اوسنون بے نیاز بنایا

زرہان تہین اور قلعیان تہین جو بلند سنیدی بنایا

قَدْ زَالَ ذُلِّي لِمَا انْتَصَرْتُ بِهِ — عَلَى جَمِيعِ الْأَعَادِي قَدْ ظَفِرْتُ بِهِ
تحقیق زائل کردید خواری من ہرگاه که یاری کرفتم بدان حضرت — بر تمامی دشمنان فتح یافتم بسبب مدد وے
فِي كُلِّ غَمٍّ عَظِيمٍ ابْتَشَرْتُ بِهِ — لَمَّا سَامَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ
در ہر غم و الم کلان بشارت یافتم از کرم وی — رنج و خواری نمود روزگار بمن ما بر بناه طلبکرم بدو

إِلَّا وَنِلْتُ جِوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضَمِ
گر و رسیدم حمایت را از و که ستم نکرده شده است

رفت ذل من چو من یاری بدو بگزیده ام — فتح بر جملہ اعادی از طفیلش یافتم
در ہمہ غمہا اندوہ ایدم خوشیہا دیدم — چون بمن از رنج دہر دون بذاتش برده ام

یافتم از وے پناہے کو نشد کرده ستم

ہوا عزیز یاری جو لے اوسے جا بجا — سبہ دشمنون پہ غالب اوسیکے سبب ہوا
ہر غم مین خوش خبر مجہے وہی لطف سے سنا — رنج زمانہ سے نگیا ایکے التجا

الا پنہ وہ پا سکے نہو پہر کبہی جدا

خواری میری سبہ گئی جبہ یاری اوس سے پا — سبہان دشمنان اوتے مینون اوس فتح وکہایا

هر رنج و جالی سنجشے مینون وسنی آسو کیهائی — مینون رنج زمانے وستے جده مین جا بسنائی

اوه پناه لدسے مین اس تهین جو کبهی تآن بُهائی

شُفِيتُ مِنْكَ دَاءٍ عَنْ سَنَا خَدِّهِ — نُصِرْتُ فَنِيكُلِّ حِزْبٍ عَنْ لَقِّ دَدِهِ

شفا داده شدم و بهر مرض از برکت سیاه و مبارک شان — یاری داده شدم بر گروه بسبب دشمن هماشیان

بَلَغْتُ كُلَّ مُرَامٍ عَنْ تَفَقُّدِهِ — وَلَا الْتَمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ

رسیدم بهر مقصود خویش را بسبب الطاف حضرت شان — و طلب نکردم توانگری دنیا و آخرت را از دست پاک شان

أَلَا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلِمِ

مگر آنکه بوسه دادم بخشش را از دست نیکو ترست از هر بوسه دهنده

یافتم از امراض با نور رخ خویش شفا — گشتم از حب نبی منصور اندر جا بجا

جمله حاجاتم شد از امداد لطف او روا — آرزو کردم نه در دارین از دستش غنا

بوسه دادم بخشش را الا ز دست با عطا

مرضو نمین اوسکے چہرے سے مجکو ہوئی شفا — حب سے مین اوسکے ہر کہین منصور ہوگیا

اوسکے کرم سے جملہ مقاصد ہوئی روا — چاہا نہ مینے اوسے غنا دو جہان کا

الا کہ بوسہ بخشش کو اون ہاتھون سے دیا

مین شفا ہر زحمت تہین سونہہ دیکھکے اوسلا پائی — اوسدی حب تہین ہر جا دی مینون فتح آہی

ہر مقصود میرا ہی حاصل مرد جو اوسدی آہے — دو جہاندی توانگری مینے اوسدے ہتہون نہ چاہی

ایہہ رحم سخا بخشش ہتہان تہین جو بہتر کنون لوکا

أَلْحَقُّ الْكَرَمَةُ كَيْ يَطْمَئِنَّ لَهُ — غَرَائِبُ دَقَّ عَنْ فِكْرٍ أَيْنَ لَهُ

حق تعالی گرامی فرمود آنحضرت را تا آرام گیرد و بیش مرد بجهت — عجائبہا لید مخفی بستند از فکر عالمی خلایق که شنسند ایں آن حضرت

فَفِي صِبَاهُ تَبَدَّى مَا كُمِنَ لَهُ — لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ

پس در ایام خورد سالی او ظاهر شد آنچه مخفی بود برای او — منکر مشو ما می او در خواب بیش از برای آنحضرت را

قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنَمِ

دلی است که هرگاه بخواب غنوده چشم از بینش بیدار ماند

تاکہ آمد بدو انعام حق کردہ ورا
گشت در طفلی ورا کشف حقائق مطلقا
کشف آنچیزش شدہ کز وے نہاد ار دخفا
منکر وحیّ مشوکش دیدہ است از خواب صفا

کو دہے دارد نمی خواہد چو خسپد چشمہا

اکرام اوسکو حق نے کیا تا ہو آشنا
خود لڑکپن مین سر خفی اوسپہ کہل گیا
ظاہر ہوا وہ اوسکو جو فکرون سے ہے چہپا
منکر تو خواب وحی سے مت ہو کہ اوسکا تہا

وہ دل جو انکہین خواب مین تہین تہا وہ جاگتا

حق نے اوسنون سونہاں لیتا اپنی لطف کرم دا
وچ ننگر پن کہلیا اوسنون لکہیا لوح وقلم دا
اوہ عجائب وتہس جہتہان کم نہ درک وفہم دا
منکر ناتہوین جو خوابین ویکہے رکہدا صاحب کرم دا

دل اجہا سمدیان اکہین اوہ دل سول نسمدا

فخر لآدم حبذا من نبوته
فخر است مر حضرت آدم علیہ السلام ابسیار از پیغمبری وے ومر
لا یدرک الوہم من اقصیٰ فتوته
او را کہ نمیتواند کرد وہم از نہایت جوانمردی وے ومر
طرا نجی الخلق من ادنی مروته
تمام مخلوق نجات یافت از ادنی مروت او ومر
فذاک حین بلوغ من نبوته
پس آن الہام حاصل بودہ است او را وقت رسیدن آنحضرت ببلوغ پیغمبری

فکیف ینکر فیه حال محتلم
پس چگونہ انکار کردہ شود در شان وے حالت خواب را

فخر کرد آدم کہ شد پیدا چنین مار اپسر
وہم کے احسان اعلای ورا داند قدر
کرد چون ادنی مروت رست عالم سربسر
تا رسیدہ از نبوت بود حالش این نگر

حال خوابی را کجا انکار زان نیکو سیر

دادا بنا جو اوسکا تو آدم کو فخرت تہا
وہم اوسکے مرتبہ کا کہاں پائی انتہا
اک ادنی لطف کرکے کیا خلق کو رہا
ہے جملہ یہ زمان بلوغت کا ماجرا

انکار حال خواب کہاں ہو سکے بتا

آدم نون ایہہ فخر دوا جو پوتا ایسا پایا
وہم گمان دی پہچن کو نون اوسدا قدر سوایا
تہوڑی جہی مروت کرکے عالم سبہ چہڑایا
ویہی بلوغت وچ نبوت ایہہ الہام سنایا

خواب دار مکرر یہ جیون جو دوسنون حق دکھایا

أَعْطَاهُ رَبِّي مِلَاكَ الْخَيْرِ عَنْ وَهَبٍ

داد او را پروردگار من جمع نیکوییها از بخشش

عَطِيَّةُ اللهِ لَمْ تَحْتَجْ إِلَى سَبَبٍ

بخشش حق تعالی محتاج نشد بسوی سبب

وَخَصَّهُ اللهُ بِالتَّكْمِيلِ مِنْ أَدَبٍ

وخاص گردانید او را خدا تعالی برای تکمیل نمودن مخلوق از آداب

تَبَارَكَ اللهُ مَا وَحْيٌ بِمُكْتَسَبٍ

بزرگ است خدا نیست وحی پیغمبر بدست آورده شده

وَلَا نَبِيٌّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهَمِ

و نیست پیغمبر بر خبر امر پنهانی بحضور غیب دار رو متهم کرده شده

شد عطیہ جمیع خوبیہا زحق اورا عطا

بخشش حق نیست محتاج سبب ہیچ جا

خاص کرد او را بآداب دین بتکمیل وری

نیست وحی کسب آن از رہ حق پاک آمد خدا

بر نبی شد اتہام غیب دانستن خطا

حق نے تمام نیکیاں ہیں شاہ کو عطا

محتاج وہ نہیں حق کا سبب کا نہیں ہے

اکمال خلق کے لئے خاص اوسکو کردیا

حق ہے بزرگ وحی میں دخل کسب نہ ہوگیا

تہمت کسی سبب پہ نہیں علم غیب کا

گنجیاں سبھہ بھلائیاں نبی نوں حق دت فرمائیاں

بخشش خدا محتاج سبب سوال نہ ہوندا سائیاں

حق نے یا حق نے مان سکھائیاں ساتھوں سب بھلائیاں

حق نوں ڈاڈا وحی نہ اجگت وچ سکھائیاں

نبی نوں تہمت غیب جانن دی نہیں تہمت لائیاں

فَفَيْضُهُ فِي الْوَرَى بَاقٍ إِلَى الْأَبَدِ

پس فیض ذات مبارکش در جمیع مردمان باقی است تا ابد

كَالشَّمْسِ مُشْتَهِرٌ مَا حَازَ مِنْ عَجَبٍ

مانند خورشید مشهور است هر چیزی که بدست آمده است ازو از معجزات

لَا يَحْجُبُ لَهُ إِنْكَارُ ذِي حَسَدٍ

پوشیده نمی کند انکار او را انکار دیدن صاحب حسد

أَيَاتُهُ الْغُرُّ لَا يَخْفَى عَلَى أَحَدٍ

معجزات او تابان که روشن است پوشیده نیست بر هیچ کس

بِدُونِهَا الْعَدْلُ بَيْنَ النَّاسِ لَمْ يَقُمِ

بعد آنها عدل در میان مردم قائم نمیشد

فیض او باقی ست اندر ہمہ عالم تا ابد

کی شود پوشیده از انکار کوری ذی حسد

ہمچو خورشید ست روشن قدر او افزون ز حد
معجزاتِ روشنش نہ مخفی نماندہ بر احد

عدل جز اینہا نشد قایم میان نیک و بد

باقی ہے فیض شاہ کا مخلوق مین سدا
انکار حاسدونکا کہان دے او سے چھپا
سورج کیطرح شہرہ اوسیکا ہے جا بجا
روشن اوسیکے معجزے ہر اک سے ہے جانتا

قائم نہین ہے عدل جہان مین اونہین سوا

فیض ہے اوسدا تا قیامت باقی وچ جہاندے
حاسد منکر ہو کر تہل نسکدا ہر گز فیض او نہاندے
سورج وانگ جہان وچ شہرے اوسدے شرف نہاندی
اوت کسی دی مخفی نا نہین جو معجزے روشن آندی

عدل سوا او نہاندی قایم نا نہین وچ لوکاندی

كَمْ مِنْ ظَلَامِ الدُّجىٰ شَرَقَتْ صَبَاحَتُهُ
كَمْ مِنْ عَلِيلٍ شَفَتْ وَصَا لَهُ مَلَاحَتُهُ
چندین بار تیرگیہا سخت تاریکہ روشن فرمود صباحت او مبارک
چند از بیماران سخت کشفا عطا فرمود از روی وصال ملاحت او مبارک

كَمْ مِنْ عَدِيمِ النَّدَا اَغْنَتْ سَمَاحَتُهُ
كَمْ اَبْرَاءَتْ وَصَبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ
چندین بار مفلسان بینوا کہ غنی فرمود بخشش و کرم و حلم
چندین بار بیمار رنج بیماری بمجرد سودن کف دست مبارک

وَاَطْلَقَتْ اَرِبًا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ
دوا رہانید کف دست مبارک او محتاج را از رشتہ دیوانگی

چند تاریکی کہ نور روشنش روشن ساختہ
چند بیماران شفا از نوش وصلش یافتہ
چند مفلس از سخایش سر بہ بال افراختہ
چند علت دست راچون سود رو برتافتہ

چند دیوانہ ز دستش باخرد پرداختہ

کتنے اندہیرے رخ کے تجلے سے پر ضیا
کتنے مریض وصل سے پاتے وو نہین شفا
مفلس ہوے اوسیکی سخاوت سے اغنیا
کتنے جذامی ہاتھ جو پہیرا تو بہ ہوا

کتنے دیوانے خبط سے اونکو دیا چھڑا

رخ منور نال اندہیرے روشن کیتے لکہہ ہزاران
چنگا بہلا کردا اپنے وچ دیہہ وصال بیماران
نال سخاوت ابر کرم دا کردا شاہ نا داران
چنگا پہیرے کے ہتہ کریندا عاجزان فی غمخواران

سے دیوانے ہتہ جو پہیرس اوسدے عقل دیان سامان

أَصَابَتِ الْمُلْكَ وَالْمَلَكُوتَ نِعْمَتُهُ

برسید ملک خاکی و افلاک را نعمت ذات مبارکش

عَمَّتْ لِكُلٍّ مِنَ الْأَمْصَارِ بَرَكَتُهُ

عام گردید برای همه شهرها برکت خاص آنحضرت

أَغْنَتْ لِكُلِّ ذَوِي الْإِعْسَارِ دَوْلَتُهُ

بے نیاز گردانید هر صاحب مفلسی دولت آنحضرت

وَأَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ

و زنده گردانید سال قحط را که سیاه بود دعائے او

حَتّٰى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصُرِ الدُّهُمِ

تا آن نهایت که مشابه شد آن سال قحط سفید را در سالها سیاه

در زمین و آسمانها نعمت و فیضش رسید
شد غنی هر مفلس از انعام و جودش بر مزید

برکتش گشت اندر جمله بلدان پدید
سال تنگی از دعائش زنده گشت و هر که دید

همچو غرّه بود در سال سیه این سال عید

یه جهان میں و چرخ کو فیض اوسکا ایک راه
مفلس ہوئے اسکی بدولت سے بادشاه

برکت تمام شهر و زمین تهی چمکا نوری ماه
تها سال قحط اوسکی دعا سے بهه زنده وا؟

مشهور غره سان ہوا اور سال سب سیاه

فیض برابر زمین آسمان و سدا ہو یا جا بجا
بیکسے رنج گئے سب جگه تی فیض او سیه کاری

برکت او سکے شہران اندر ساریان پہنچی بہار
قحط ... سال نون دعا او سیدی کر دتا پہلکار

جیونو خشک ست وچ کالے سالان وچے شمارکی

أَعْشَوْشَبَتْ لِتُبِينَ فَاسْتَوَى الْمَقَامَ بِهَا

سبز شد گیاها و راندند ناقهای بدان طرف

فَأَظْهَرَ الْعَائِلُ الْعَانِي السَّمَاحَ بِهَا

پس ظاهر شود که مسکین و اسیر بان بود سخاوت بدان سال

أَرَاحَ كُلَّ ذَوِي رُوحِ الرَّوَاحِ بِهَا

راحت یافت هر صاحب روح راحت یافتن بدان سال

بِعَارِضٍ جَادَ أَوْ خِلْتَ الْبِطَاحَ بِهَا

بسبب ابر کرم یک باریده که گمان بردی خانها بزرگ سبب آن ابر

سَيْبًا مِنَ الْيَمِّ أَوْ سَيْلًا مِنَ الْعَرِمِ

عطائی کثیر اند دریا یا سیلی سنگین از سد

سبز صحرا از گیاه و راند شو نیش اشتران
یافت هر ذی روح از فیض خوشش راحت توان

کرده بر هر مفلس سخا بکشاد دست خود بنان
ابرباران شد که پنداری تو بطحی را بدان

موجی از دریاست یا سیل آمد از بند گران

سبزی اوکی چلادے اشتر سپے چرا
مفلس جو تھے وکرنے لگے ہو غنی سخا
ذی روح تھا جو تازہ ہر اک اوس سے ہوا
وہ ابر برسا جس سے یہ اٹھی یہ ظن ہوا

سے لہ بحر یا کہ چلا سیل بند کا

جنگل ہرے ہوئے ہر یا دل اوتھہ چرن نون گیلے
بکھے کرن سخاوت بہتے زر ہنیون نے پلے
ہر حیوان ہویا خوشوقتی سبھہ نون ہوئی تسلی
مینہ جیہا برسیا جس تین ہو دخانے وگ چلے

گویا موج دتے دریا نوان یا بند نرور با چھلے

مِنْ طِيبِ عُنْصُرِهِ الْآفَاقُ قَدْ عَطِرَتْ
أَوْصَافُهُ فِي نَوَاحِي الْأَرْضِ اِشْتَهَرَتْ
از پاکیزگی عنصر مبارک وی تمام جہان معطر گردید
صفتہای حمیدہ وی در تمام کنارہای زمین مشہور گشتہ اند
كَمْ مِنْ نَعِيمٍ عَلَى مِنْ فَيْضِهِ بَدَرَتْ
دَعْنِي وَوَصْفِي آيَاتٌ لَهُ ظَهَرَتْ
چند از نعمتہای بزرگ کہ از فیض ذات مبارک او ظاہر گردیدہ اند
بگذار مرا با وصف کردن من معجزاتیکہ برای او ظاہر گردیدہ اند

ظُهُورَ نَارِ الْقِرَىٰ لَيْلًا عَلَىٰ عَلَمِ
ہمچون ظاہر شدن آتش مہمانی در شب بالاے کوہ

عطر سا گشتہ ز طیب عنصرش جملہ جہان
شہرۂ عالم شدہ اوصاف او در ہر زمان
نعمتِ عالی شدہ از فیض ذات او عیان
ہل مرا تا وصف اعجازش کنم کانرا بیان

ہست چون بر کوہ در شب آتش مہمانیان

خوشبو سے اوسکی جملہ معطر ہوا جہان
اوصاف اوسکی ہوگئے سب شہرۂ زمان
ہین بہاری نعمتین ہمیشہ اوس سے ملے یہان
رہنے دی مجھکو وصف کرون شہ کی وہ بیان

جون آگ کوہ شب مین ضیافت کے ہو عیان

عالم سبھہ معطر ہویا اوس تہون بہت خوشبوئے
سارے جگ وچ ہر جا ہوندے وصف پیارے دے
اوسدے فیض تہون بہانون پیبان ہمیشہ ان نعمتان عالے
چھوڑ مینون تا وصفان وسدیان کہان جو معجزے

جیون اگ پڑانیان کیتے رات پہاڑن بالی

حَسَبًا وَنَسَبًا مِنَ الدَّيَّانِ مُفْتَخِرٌ
شَرَفًا وَقَدْرًا بِفَضْلِ الْحَقِّ مُحْتَشِمٌ

از روی حسب نسب از طرف حقتعالی بزرگی یابنده است | از روی شرف قدر بفضل خدای تعالی صاحب حشمت است

فكرى على نظم اوصافه لملتزم | فالدر يزداد حسنا وهو منتظم

فکر من بر نظم کردن وصفهای او مداومت کننده است | پس مروارید زیاده میگردد در حسن در حالیکه برشته کشیده شده است

وليس ينقص قدرا غير منتظم

نیست که کم شود در مرتبه در حالیکه برشته نکشیده باشد

هست در حسب و نسب از جانب حق مفتخم | هست در قدر و شرف از فضل ایزد محتشم

فکر من در نظم مدح فرخش شد ملتزم | میفزاید حسن در در سلک چون رشته منتظم

نیست در قدرش تفاوت گر بود نا منتظم

ہے حسب اور نسب میں وہ مولا سے مفتخم | قدر و شرف میں فضل خدا سے ہے محتشم

ہے میری فکر نظم صفاتوں میں ملتزم | موتی کا بڑھتا حسن ہے جب ہووے منتظم

قدر اوسکی جو نہ کم ہو اگر غیر منتظم

حسب نسب وچ حقتے اوسدے وڈی فخر وڈیائی | بہت حقتے فضلوں وسنوں قدر و شرف دوائے

سینے اوسدے وصفاندے وچ فکر گینہ دا اے | موتی جدہ پرونا ہووے دیندا حسن سوائے

وکھو وکھ جو نہ پرونا جاوے اوہو قدر نہ کجھ گھٹانے

وجوده رحمة للعالمين بدا | قد عم راجيه احسانه حقا

وجود مبارک آنحضرت رحمتی است که برای عالمیان ظاهر گردید | عام است امیدوار آنحضرت را احسان آنحضرت از روی تحقیق

فذاته عن مناط الوصف مستغنی | فما تطاول آمال المديح الى

پس ذات مبارکش از محل وصف اوصاف بی نیاز است | پس چون دراز نشود امیدهای مدح کننده بسوی

ما فيه من كرم الاخلاق والشيم

چیزیکه حاصل است در وی از خصایل کریمه و خوبیهای

شد وجودش رحمتی از بهر عالم آشکار | عام شد احسان او حقا پی امیدوار

ذات او مستغنی است از مدح و اوصف صد هزار | چون نسازد مادحش امید با قلب نزار

زانچه در وی هست از خلق و نکوئی سے یادگار

رحمت ہی عالمین کا وجود شہ عرب
انعام اوسکا عام ہی راجی پہ بلی سبب

ذات اوسکی وصف واصفون سے غنی عجب
امید ماد حو نکی نکیونکر اڑسے ہو جب

ہو اوسمین حسن خلق بہت خوبی اور ادب

ہی وجود مبارک او سدا رحمت دوہان جہانی
امید والیاندیان کل امیدان حاصل ترت ہو یانے

واصفاندی سبھہ وصفون سے بنا قدر اوسید اجہانترین
کیون امید نہ رکھے مادح اوسکون ودا فیضانی

وچ کرم تے حصلتان خوش دی آوہ نہ رکہدا ثانی

بَيْنَ الْمُحِبَّيْنِ قَدْ بَدَءَتْ مُحَادِثَةٌ
فَأُنْزِلَتْ سُوَرٌ مَادَامَ مُلْبِثَةٌ

درمیان دو دوست تحقیق شروع گردید کلام کردن بایکدیگر
پس فرود آمده شدند سورتہا کہ ہمیشہ مانندہ ہستند

فِيهَا مِنَ الْحِلِّ وَالتَّحْرِيمِ مَبْحَثَةٌ
أَيَاتُ حَقٍّ مِنَ الرَّحْمَانِ مُحْدَثَةٌ

در انہا از حلال فرمودن و حرام کردن گفتگوئی ست
آیات ثابت ست از رحمان کہ نو پیدا شوندہ ہست قالب لفظی آنہا

قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوفِ بِالْقِدَمِ

قدیم ست معانی ان صفت ازبرای ذاتیکہ موصوف ست بقدم

در محب و در حبیبش گفتگو آمد بہم
گشت نازل مصحفی باقی ست کو تا نفخ دم

ہست در وی بحث حل و حرمت وامر اہم
ہست آیتہای حق کز حضرتش آمد نعم

کو قدیم آمد بمعنے وصف موصوف قدم

آئی جو دوستونمین عجب گفتگو سلیم
نازل وہ سورتین ہوئین دائم ہین اور عظیم

ظاہر کیا حلال و محرم سے تقسیم
آیات اوترین لفظ ہین حادث در تعمیم

معنی قدیم وصف ہے اوسکی جو ہے قدیم

دو سجان بلبل کیتیان گلان رمز رسوز نہانی
نازل ہویان سورتان دائم ہن وچ جہانے

کہول حلال حرام دتونی کیتے بہت آسانے
آیتیان اوتریان حق تہین حادثہ جیندے لفظ مبانے

معنی ہن قدیم وصف وسیدی جو ذات قدیم احسانے

يَنْصُرْنَ الْحَقَّ وَالْإِيمَانَ تَنْصُرُنَا
عَنِ الْمَهَالِكِ وَالنِّيرَانِ تُنْذِرُنَا

یاری دہندہ حق تعالی او بروشن کردن راہ ایمان یاری دہندہ مارا
از جاہای ہلاک شدن و از عذاب آتش دوزخ میترسانند مارا

بجمرة

بِجَنَّةِ الْخُلْدِ وَالرِّضْوَانِ تُبَشِّرُنَا

بہشت خلد و رضای حقتعالی خوشخبری میرساند مارا

لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَهِيَ تُخْبِرُنَا

پیوستہ نیستند آن آیات بزمانی و حالانکہ خبر میدہند مارا

عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمِ

از بہشت و امور آخرت و از قصہ فرزندان عاد و از قصہ ارم

ہست بالفرض و ایمان ز حق مارا نصیر

بابہشت خلد و رضوان خدا مارا بشیر

از مہالک و ز عذاب آتش دوزخ نذیر

با زمان مقرون نگشتہ بودہ بہر ما خبیر

از معاد و وز ارم و ز عاد و امر دیگر پذیر

ایمان سے یاری دی ہمیں نصرت خدا سے ہی

خلد و رضا حق سے بشارت ہے ہمکو ہی

اور نار سے ڈراتے ہیں مہلک سے کئی سبھی

مقرون نہیں زمانے سے دیتے ہیں آگہی

عاد و ارم سے اور جو ہیں امر آخر و ی

یاری کردہا بس سادی نقشے ایمان نالے

جنت تہیں اور بخشش خدا تہیں خبران خوشی دکھالے

ہے ڈراندی سانوں اوہ ہوجو دوزخ وچ کشالی

کہیں زمانے نال نہیں پر ہے دسیندی جالی

عاد ارم دے قصے آکہے جو سے حشر وچالے

أَغْنَى نُزُولُ النَّبِي عَنْ كُلِّ مَنْقَبَةٍ

بی نیاز گردانید نزول قرآن حضرت را از ہر وصف

مُجَنَّا بِبَرَكَتِهِ فَوْقًا بِمَرْتَبَةٍ

ما ہا رفتیم از سبب برکت او از روی بلندی مرتبہ کلان

جَلَبَتْ لَنَا بِالتَّصْدِيقِ كُلَّ مَنْفَعَةٍ

کشیدہ آمد و برآمایکل نزدان ہر منفعت را

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجِزَةٍ

باقیمانم آیات مذکورہ نزد ما این بسبب صفات مذکورہ فائق شدہ بر خصلت

مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدُمِ

کہ صادر شدہ اند از پیغمبران چون آمدہ اند معجزہ ہا و دائم نماندند

شد نزول مصحف از ہر منقبت مغنی و را

رفتہ ایم از برکتش بر مرتبہ بالا زجا

ہمچنگی نزد ما رسید او نفعہا از بہر ما

ماند دائم نزد ما فائق شدہ زاعجازہا

ز انبیا ہا تیکہ ظاہر شد نماندہ دیرپا

مغنی نزول ہوگیا سب وصفوں سے تمام

کھینچی ہیں ہمیں نفع بہ تی سارے او سبھی عام

بالا ہوا ہے اوسکے سبب اپنا یہاں مقام ۔ فائق وہ معجزون سے ہوا رہکے یہان مدام

جولائے انبیا نہ ہوا ایک اونہیں دوام

ہر صفت تھون قرآن اوسنون کافی ہویا تمامی ۔ کھینچ لیا یا واسطے ساڈی نفع وڈی سبہہ عامے

قدر بلند اوسے تہون سانون حاصل ہویا انعامے ۔ فائق ہویا ہر معجزی تہین اوہ رہکرا تہے مدامی

ہور نبے جولانے سبہی ناہے اونہان دوامے

كَمْ لِلْعُقُوْلِ وَهَبْنَ الْحَظَّ مِنْ نَبْهِهِ ۔ زَيَّنَّ كَمْ بِسُجُوْدِ الْحَقِّ مِنْ جُبُهِ

چندین برے عقلہا نصیبۂ کامل بخشیدند از آگاہی ۔ آراستہ نمودند چندین سجدۂ حقتعالی از پیشانیہا

وَكَمْ أَزَلْنَ لِمَا فِي الْقَلْبِ مِنْ سُغُبِهِ ۔ مُحْكَمَاتٌ فَمَا يُبْقِيْنَ مِنْ شُبَهِ

چندین دور نمودند آنچہ در دلہا بودہ از امور جاہلیت ۔ حاکم گردانیدہ شدہ اند پس فرو نمیگذارند ہیچ شبہہ را

لِذِيْ شِقَاقٍ وَلَا يُبْقِيْنَ مِنْ حَكَمِ

از برای خداوند خصومت و نمیطلبند در دفع شبہۂ اہل عناد ہیچ حاکمی را

چند بخشیدند ز آگاہے نصیبی عقل را ۔ چند زیبا ساختند از سجدۂ حق جبہہ ہا

چند جہل از دل نمودہ دور بخشیدہ ضبا ۔ محکما تے شبہہ را نگذاشتہ در سینہ جا

بہر ذی شک و حکم دیگر نمیخواہد ز ما

آگہ کیلہے عقلونکو غفلت کو کر کے دور ۔ پیشانیونکو سجدو نسے بخشا اونہون نے نور

سب شبہہ و جہل دل سے نکالا ہے اور غرور ۔ ہین محکمات باقی نہ شک رکھا کچھہ ضرور

شک والیکو حکم یہہ نہین مانگتے کچھہ اور

کتنے عقلان نون ہے بخشے اونہان نے آگاہی ۔ کتنے متہے سُنہے کیتے نال سجود الٰہی

کتنے دل تھون دور کیتے غل غش اتے بریائی ۔ حاکم کیتیان گیان دلان نے تے شبہہ نجہورن کائی

ہور نہ حاکم منگدیان ہولی خود کرن بادشاہی

نِظَامُهَا أَعْيَتِ الْبُلَغَاءَ مِنْ عَرَبٍ ۔ عَنْ مِثْلِهَا عَجَزُوا الْإِتْيَانَ مِنْ سَبَبِ

حسن نظام قرآن مجید عاجز فرمودہ بلیغانرا از عرب ۔ از مثل او عاجز شدند کہ بیارند سورتے حسین

مِنْ نُوْرِهِ كَيْدُ الْأَعْدَاءِ فِي لَهَبٍ ۔ مَا حُوْرِبَتْ قَطُّ الْأَعَادِ مِنْ حَرَبِ

نہ تنعال نور آن آیات جگر آن دشمنان دین در سوزناند ‖ جنگ نہ کردند آن آیات ہرگز در حالتی احوال مگر آنکہ بازآمدند بہ جنگ

أَعْدَى الأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقِي السَّلَمِ

دشمن ترین دشمنان بسوی آن آیات خواہندہ صلح را

بلکہ زانداز نظم او فصیحان عرب ‖ عاجز از آوردن مثلش بلیغان در تعب
گشت از نورش دل اعدای دین پر از لہب ‖ جنگ ناکردہ شدہ الا کہ باز آمد حرب

سخت تر دشمن باو خود آمدہ بجست [illegible] طلب

عاجز ہوئے فصیح بھی دیکھ اوسکا خوش نظام ‖ اوس جیسے کب بلیغ کوئی کہہ سکے کلام
دشمن تھے جل گیا دیکھ اوسکا نور تام ‖ منکر نہ ہوا کوئی کہ پھر [illegible] انتقام

کتنا تھا سخت آگے لگا کرنے خود سلام

نظم اوس کی سبھہ فصیحان گنگ کرو دیا ‖ حرف اجہا عاجز ہوئے توڑے بلیغ بنا یا
دشمن نے اوسکو قدر جود تھا اپنا جگر جلا یا ‖ منکر کوئی نہ پایا دیکھ وہ قدر [illegible] یا

توڑے سخت مخالف تھے خود صلح کرنے آن یا

أَبَانَتْ لِمَا قَامَتْ قُصْوَى مَرَاكِضِهَا ‖ لَمْ تَلْقَ عَنْ بِدَاءِ اسَاتٍ لِخَائِضِهَا

ظاہر فرمودست الفاظ او نہایت جا [illegible] ‖ [illegible] بجز بند [illegible] آوردہ [illegible] عیب جوی

قَدَّتْ فَصَاحَتُهَا عَدْوَى مُنَاقِضِهَا ‖ رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا

شکست [illegible] فصاحت او جاری [illegible] مخالف ورا ‖ رد کرد بلاغت آن آیات دعوی معارض آن آیات را

رَدَّ الْغَيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ

مانند رد کردن غیرتمند دست خیانت کنندہ را از حرم وی

گر ظاہر حسن نظمش نہایت حسن بیان ‖ جز ندامت نیست حاصل از پی اعدای آن
خصم را در گفتگو نگذاشت جای امتحان ‖ رد بلاغت کرد دعوای معارض را چنان

از حرم زانسانکہ صاحب رشک دست خائنان

حسن کلام کا بھی ہوا معجزہ شمار ‖ جو اوسمیں عیب جوئی کرے ہو وہ سخت خوار
توڑا فصاحت اوسکے نے میدان کارزار ‖ رد دعوی عدو بھی بلاغت سے اوسکے یار

اوسدی وکلمہ فصاحت نی کیا کہوڑے دوڑ جائے — عیب جونی جو کردا اوسدی آخر بجہون تائے
بند مخالف ہر ست سبھی کرو کہائے — • — وکلمہ بلاغت دشمن اوسد دعوی سٹہ کے آئے

جیہا حرم ستے غیرتے بد کو بیٹائے ما۔

ذا نعمۃ أرسلت للناس من صمد — ہداہ یصفو بہ الأرواح من حسد

این نعمتی ست از فرستادہ شدہ ست برای مردمان ز حق تعالی — ہدایت و مصفی می‌گردند بسبب وی روحہا از حسد

کلماتہا کنظام الدر فی عقد — لہا معان کموج البحر فی مدد

کلمات وی مانند سفتن درہاییست در رشتہ ہا — قرآن آیات معنہا ست مانند موج دریا در کردن یکی مر دیگر را

جیوین حرم تہون غیرت والا بدنون مار ہٹائے

وفوق جوہرہ فی الحسن والقیم

وبالاتر از جوہر آند ریا در حسن و قیمتہا

نعمت ست این ہر مردم گشتہ نازل از خدا — وز ہدایش روحہا را از حسد بخشد شفا

لفظہا یش چون گہر کو سفتہ اند رعقدہا — ہست معنایش چو موج بحر خود بی انتہا

لیک برتر از ڈر دریا ست در حسن و بہا

رحمت یہہ بہیجی حق نے پئی جملہ مردمان — بخشے حسد سے روح کو کر اہتدا امان

کلمے ہین جیسے موتی کی لڑیان پرونیان — دریا کی موج جیسے معانی ہین بیکران

برتر ہین لیک حسن ہین موتی سے اور گران

لوکان کان یہہ نعمت وتری ہو یا فضل خدائی — صاف حسد تہین روح نون کردی بخشے بہت صفائی

کلمے اوسدے جیہوین پروکے موتیان لڑی بنائی — معنی اوسدی وچ مدد دے جیہوین موج دریائی

حسن دی قیمت وچ زیادہ موتیان تہون ایہہ پائے

تعطر الروح من طیب أطائبہا — تحیر العقل من لطف عجائبہا

خوشبو می‌شود روح از بوی خوش کلمات پاکیزہ او — حیران می‌ماند عقل را از پاکیزگی عجائبات وے

تلذذ القلب من نظم أوائبہا — فما تعد ولا تحصی عجائبہا

لذت می‌بخشند دل را امد ر نظم حروف باز آیندۂ او — پس شمردہ نمی‌شود و ضبط کردہ نمی‌شود امور عجیبۂ او

وَلَا تُسَامُ عَلَى الْإِكْثَارِ بِالسَّامِ

وخریداری کردہ نمیشود آن عجائبات را بسیاری آنها بملالت

روح را سازد معطر بوی آن مشک تتار
عقل حیران از غرائبهای او آمد بکار

قلب را لذت دہد تکرار حرفش بار بار
نیست از بہر عجائبہای او حد و شمار

کی خریدارش ملال آرد ز کثرت زین بہار

روح اوسکے بوی خوش سے معطر معجب ہوا
حیران کردی عقل کو پاکیزہ یہہ ادا

لذت ہو دلکو دونے تو جتنا پڑھے سوا
گننے مین آتے اوسکے عجائب نہین ذرا

ان بہتون سے ملول خریدار ہووے کیا

روح معطر اس سے ہوی گویا کہ مشک و عنبر تہا
لہے رمز عجائب اوسکے عقل نہ اتہے سر دا

لذت بخشے دل کو جان جان اوسکے قاری پہرا
گنتی عجائب اوسکے نہ حد و حصر دا

بہتے دیکہہ خریدار اوسدا کدے ملال نکرد

عَشِقْتُ نَغْمَةَ قَارِيهَا فَظَلْتُ لَهُ
فَهَيَّجَتْ شَجَنِي شَوْقًا فَجُلْتُ لَهُ

عاشق شدم نغمہ خوانندۂ اورا پس حد مشتاق شدم برای او
پس برانگیخت احزان من از روی شوق پس جولان نمودم برای او

بِلَابِلُ الشَّوْقِ آبَادِي فَحُلْتُ لَهُ
قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهُ

بلابلہا شوق و سوداہا ساختم پس حائل شدم برای ذوق او
روشن شد بسبب تلاوت او چشم خوانندہ و پس گفتم او را

لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللّٰهِ فَاعْتَصِمِ

البتہ بتحقیق بہرہ ور شدی برسن وصال خدا تعالی پس بچنگل زن بہ او

نغمہ قاری شنیدم دی چو زمن رفت ہوش
شوق تہا غالب شدہ چون کردم آن آواز گوش

ہمچو بلبل مست گشتم گفتمش ای مرد کوش
مرشد چشمش بدو گفتم و را بادات نوش

رشتۂ وصل خدا است این ز دست خود منہ خموش

سنتا تہا مین جو پڑہتا تہا قاری خوشنوا
لذت سے شوق غالب گیا مست ہو گیا

اوسکے طرف مین دیکہکے قربان یون کہا
ٹہنڈی ہے تیری آنکہہ خوشحال ہے لگا

وصل خدا کا رشتہ تیرے ہاتہہ پکڑے جا

سن آواز قاری دا مینوں ہویا شوق سوایا
بھڑکے بھاہ اندر دی شوقوں اکھیاں نیر وہایا

ہویا بہتا محبت کولوں اوسنوں کول بہایا
قاری دی اکھ ٹھنڈی ہو اوسنوں آکھ سنایا

پکڑ ایہہ رسا وصل خدا دا ہتھ جے تیرے آیا

أَعْطَاكَ رَبِّي مَا لَمْ تُحْصَ مِنْ حُسْنَى
فَإِنْ تُدِمْ أَوْ مُرِ بِآدَابِ قِرَائَتِهَا

داده پروردگار من آنچه نگه در شمار نمی آید از نکوئیها
پس اگر لازم گیری باد بهای قراءت خواندن او را

لَقَدْ فَلَحْتَ بِهَا فِي النَّشْأَتَيْنِ إِذَا
إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِنْ حَرِّ نَارِ لَظَى

البته رستگار آئی از طفیل او اندر دو جهان اکنون
اگر بخوانی آن آیات را از ترس گرمی آتش دوزخ

أَطْفَأَتْ حَرَّ لَظَى مِنْ وِرْدِهَا الشَّبِمِ

فرو کشتی گرمی دوزخ را از آب آن آیات که سرد ست

داد حقت نیکوئیها یکه نا ید در شمار
گر ورا خوانی بآداب قراءت روزگار

در دو عالم از طفیلش بیشک آئی رستگار
گر ورا خوانی ز بیم دوزخ و آن گرم نار

باز کشتی آتشش زین آب سرد و خوشگوار

حقنے وہ خوبیاں ہیں تجھے جو نہوں شمار
لازم ادب سے پڑہنا جو پکڑی تو اوسکا یار

دونوں جہاں میں اوسکی بدولت ہو رستگار
بیگا اگر تو پڑہتا اسے بہر بیم نار

دیگا بجہا وہ پانی جو اوس کا ہے خوشگوار

خوبی حقنے اجیہے بخشی تدہی سگنے جانے
جیکر اوسنوں پڑہدا ... ادب ... نال

دوہاں جہاناں واسطے اوسدے توں چھٹکارا پانے
ڈر دوزخ دی آگ تھیں پڑہدا ...

سرد دوزخ نوں پانی ٹھنڈا اوسدا کر وکھالے

طُوبَى لِدَارِسِهِ قَدْ طَابَ فُوهُ بِهِ
فِي الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ حَقًّا سُرُّ وُدِّ بِهِ

خوشخبریست بر خواننده او تحقیق پاکیزه شد دهن به برکت قرآن
در حشر و نشر تحقیق خواهند دانست اور السبب عرس واو

فَمَنْ يُلَازِمْ دَرْسَهُ تُوَجِّهُوهُ بِهِ
كَأَنَّمَا الْحَوْضُ تَبْيَضُّ الْوُجُوهُ بِهِ

پس آنکس که لازم گیرد خواندن او را تاج خواهند نهاد بر سرش به برکت قرآن
گویا که آن آیات بحر یمه حوض کوثر است که سفید میگردند رویها

مِنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاؤُوهُ كَالْحُمَمِ

از عاصیان و در حالیکه آمدند آن عاصیان بر حوض مانند انگشتها اند

حافظش را صد بشارت گشت پاک او را دهان ‌‌ ‌ قدر او در حشر از رفعت بدانند این و آن
هر که لازم گیرد او را تاجور شد چون شهان ‌ ‌ ‌ هست گویا حوض قرآن روسفید آیند زان

عاصیان پس زانکه با رنگ سیه رفته دران

مژده ہو پیر ہی جو اسکو منہہ پاک اوس سے ہو ‌ ‌ ‌ اوسکے طفیل حشر مین پائیگا آبرو
دایم پڑھے تو تاج رکھے سر پہ حشر کو ‌ ‌ ‌ گویا ہے حوض ہوتے ہین اوس سے سفید رو

سب مجرمون کے کوئلے سے پاس لائے جو

ہو مبارک پڑھنوالی پاک مونہہ اوس سے ہووے ‌ ‌ ‌ عظمت نال نجاپے جدون محشر وچ کھلووے
تاج ونسے جو ہمیشہ اوسنون پڑھ پڑھ روئے ‌ ‌ ‌ گویا او حوض منور عاصیان دا مونہہ دھووے

جا کر دھووے کالیان آئی جو اوس وچ یووے

وَكَالنَّسِيمِ لِرَوْحِ الْوَصْلِ عَاجِلَةٌ ‌ ‌ ‌ وَكَالْهُدَاءِ الْفَوْزِ الْحَقِّ هَرْوَلَةٌ
و مانند نسیم است برای راحت وصل شتابنده ‌ ‌ ‌ و مانند راه نمایندگان است برای دریافت حق شتابان
وَكَالدَّلِيلِ لِنَيْلِ الْخُلْدِ مَنْزِلَةٌ ‌ ‌ ‌ وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدِلَةً
و مانند راه بری است برای رسیدن منازل خلد ‌ ‌ ‌ و مانند صراط است و همچون میزان است در عدل کردن

فَالْقِسْطُ فِي غَيْرِهَا لِلنَّاسِ لَمْ يَقُمِ

پس عدل از غیر ایشان در میان مردم رواج نخواهد یافت

همچو قاسم رهبر وصل حضرت مولا عیان ‌ ‌ ‌ همچو هادی سوی او از حق شتابان و دوان
همچو رهبر کو رساند سوی مأوی و جنان ‌ ‌ ‌ چون صراط همچو میزان از بعدل و امتنان

عدل قایم غیر ازینها نیست بهر مردمان

گویا کہ بانٹتا ہے نسیم وصال کا ‌ ‌ ‌ گویا کہ راہ حق کا دکھاتا ہے جلد سا
گویا بہشت جانیکو ہے راہبر ملا ‌ ‌ ‌ میزان اور صراط سا ہے عدل مین بجا

عدل اوسکے بغیر خلق مین قائم نہین ہوا

نعمت وصل دی وچ محبان ڈھونڈھو کہائی ‌ ‌ ‌ راہ خدا دا ترت وکھا کر شوقون پکڑ دوڑائے

نعمت خلد دی نوں اچھی ہر اوہ کیک جا ہیچ جائے	مثل وداوتے مینہ اندی ہن عدل دی وچ سوائے

سو اوا انہاں ندی وچ لوکاں ندی عدل نہ ہرگز آئے

لَهَا غَرَائِبُ لَيْسَ الْعَقْلُ يَحْصُرُهَا	يَلَذُّ فَهْمُ الْمَعَانِي مَنْ يُكَرِّرُهَا
مر آنہا را غرائب است که عقل شمار نمی تواند کرد آنہارا	لذت میابد در فہمیدن معنی انکسی که تکرار نماید آن آیات
يُحَارُ فِي نَظْمِهَا مَنْ رَاحَ يُبْصِرُهَا	لَا تَعْجَبَنْ لِحَسُودٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا
حیران کرده میشود در نظم کلام آن کسی که بہ بیند او را	تعجب مکن از حسد کننده که انکار کند حالانکه مثل آن آیات است

تَجَاهُلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهِمِ

از جہت تجاہل نمودن حالانکه او حاذق بس دانندہ است

کی کند حصر عجائبہای او عقل سلیم	قاریش از فہم معنی لذتے یابد عظیم
میکند بیننده را حیران این در نظیم	منکر اند ز منکر او از تعجب کان سقیم

از تجاہل زد انکارش اگر باشد فہیم

انکے عجائب کو عقل نہیں سکتی کر شمار	لذت سمجھے معانی کی دے جو پڑھے ہزار
حیران ہو حسن نظم سے اوسکے فصیح یار	منکر تعجب اوسکا جو منکر ہو کوئے خوار

جہل اپنے سے اگرچہ ہو دانا و ہوشیار

ہن کولوں ہن عجائب وسدے بہت سوائے	فہم معانی لذت بہتے وچ تکرار و کہائے
نظم عجائب دیکھنے والے جا حیران بنائے	نہیں تعجب حاسد دا وسدا منکر ہو جو آئے

جہل کولوں لوڑ رے وچ جہان دی بہنے عقل کہائے

قَدْ يَغْتَبُ الْجَارُ خَيْرَ النَّاسِ مِنْ حَسَدٍ	قَدْ يُنَغِّصُ الشَّخْصُ عَيْنَ الْفَرَجِ مِنْ كَمَدٍ
گاہی غیبت مینماید ہمسایہ بہترین مردم را بسبب جوش حسد	بیشک مبغوض میدارد شخص نہایت خوشی را از سبب غلبۂ اندوه
لَا يَنْظُرُ الْبُلْهُ غَيْرَ الْعَيْبِ مِنْ أَحَدٍ	قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
نمی بیند مردم کج فہم سوای عیب از ہیچ کسی	تحقیق انکار مینماید چشم روشنی آفتاب بسبب درد گرفتن

وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

وانکار میکند دہان مزه آب را بسبب بیماری

از حسد سازد گله همسایه نیکو خلق را
ننگرد سفله جز از عیب جهان سرتا بپا
خود گرفتار عرض مبغوض داند فرحها
نور خورشید از رمد در چشم باشد بد نما
می نماید آب شیرین تلخ از مرض و بلا

همسایہ بھی حسد سے کرے نیک کا گلہ
احمق جہان سے دیکھے ہے کیا عیب کے سوا
سکتا نہیں وہ دیکھ خوشی ہو جو دل جلا
لگتا رمد سے بد ہے یہ خورشید کا ضیا
پانی ہو میٹھا تلخ لگے مرض سے بُرا

حسد دی ماری کرے ہمسایہ نیک دے بھی برائے
لگدی بڑی کمینی تائیں اچھے گل پرائے
خوشی نواں دیکھ نہ سکدا جسپر بڑی مصیبت آئے
اکھ نوں درد تھیں سوں بھاوی سورج دی روشنائے
مٹھا پانی مرض والے نوں مونہہ دے تلخائے

يَامَنْ اَمَدَّ لِبَذْلِ الْخَيْرِ رَاحَتَهُ
ای آنکه دراز فرموده برای خرج کردن مال کف دست مبارک خود را
يَامَنْ اَشَاعَ لِمَنْ يَرْجُوْ شَفَاعَتَهُ
ای آنکسیکه عام فرموده برای کسیکه امید نماید بخشش خود را
يَامَنْ تَبَدّٰى لِعُشَّاقِهٖ مَلَاحَتَهُ
ای آنکسیکه ظاهر فرموده از برای عاشقان خویش نیکوئیها صورت خویش را
يَاخَيْرَ مَنْ يَمَّمَ الْعَافُوْنَ سَاحَتَهُ
ای بهترین کسانیکه قصد کرده طالبان احسان فضای مبارک او شانرا
سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُوْنِ الْاَيْنُقِ الرُّسُمِ
درحالیکه دوانند پیاده و درحالیکه سوارند بر پشت ماده شتران اثر کنند

ای نموده دست خویش از بهر بخششها دراز
ای جبین دلکشایت قبلهٔ اهل نیاز
ای در فیض و کرم بر اهل حاجت کرده باز
ای همه کامد به پیش صحن تو محتاج باز
یا پیاده نیز بر پشت شترها سوی دراز

ای وہ کہ بذل مال ہے دن رات تیرا کام
ای وہ کہ حسن تیرے لیے عاشق ہوئی تمام
ای وہ امیدواروں کو تیرا ہے فیض عام
ای وہ کہ جلد آتے ہیں محتاج سنکے نام
دوڑ سے ہوئی سوار بھی اونٹوں پہ شاد کام

ایہہ او کوئی جو مال دینے بانہہ دراز فرمایا
ایہہ او کوئی جو حسن تیرے نے جگ وچ شور مچایا
کوئی امیدی در تیرے تھیں گیا نہیں اجایا
ایہہ جنہاں خلق دا جود تیری سببہ سوالی آیا

یا پیادہ نبی داجیان او پر جو کردیان بند بہ سوایا

وَمَنْ هُوَ الدَّوْلَةُ الْبُشْرَى لِمُفْتَقِرٍ
وای آنکہ او دولت خوشخبری دہندہ است بہ فقیر حاجتمند

وَمَنْ هُوَ النُّصْرَةُ الْعُلْيَا لِمُنْتَصِرٍ
وای آنکہ او تائید وفتح اسمانی است برای یاری گیرندہ

وَمَنْ هُوَ الْغَايَةُ الْقُصْوَى لِمُنْتَظِرٍ
وای آنکہ او نہایت مقصود اعلیٰ است بزرگ برای انتظار کشندہ

وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَبِرٍ
وای آنکہ او است آیت کبری برای عبرت گیرندہ صلی اللہ علیہ وسلم

وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُغْتَنِمٍ
وای آنکہ بہتر سید او است صلی اللہ علیہ وسلم دولت بزرگ برای رسید او را غنیمت شمارد

ایکر دولت بہ محتاجان نوں خوشخبری دیندہ رسان
دیگر ہستی مقصد اعلیٰ برای طالبان

وز یتی یاری طلب فتح سماوی زاسمانان
وی برای معتبر ذات تو اعجازی کلان

وی برای مغتنم تو نعمت عظمیٰ عیان

ای ذات تیری دولت خوش بہر سائلان
ای حسن تیرا غایت مقصود عاشقان

یاری طلب کیواسطے تائید آسمان
ای معتبر کیواسطے تو آیت کلان

وی مغتنم کیواسطے تو نعمت گران

ای فقیری کارن توہیں دولت فیض رسانی
عاشقان کیتے غایت مطلب توہیں جانجانی

یاری منگن والی کیتے فتح توہیں آسمانی
واسطے اعتبار کرینیدی دے توہیں وڈی نشانی

واسطے لیٹن والے دی تو نعمت وڈی آسانی

لَمَّا دَعَاكَ إِلَيْهِ الْحَقُّ مِنْ كَرَمٍ
ہرگاہ کہ بخواند سوی خود ترا حق تعالیٰ از سبب کرم عام خویش صلعم

أَعْطَاكَ مَا كَلَّ عَنْهُ الْوَهْمُ مِنْ نِعَمٍ
عطا فرمود ترا آنچیزی از نعمتہا کہ حیران است وہم ودر او رک آنہا

جَمْعُ الْمَلَائِكِ قَدْ صَحِبُوكَ كَالْخَدَمِ
جماعت فرشتگان ہمراہ گردیدند ترا صلی اللہ علیہ وسلم مانند خدمتگاران

سَرَيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ
سیر فرمود از حرم مکہ در شب تا حرم بیت المقدس

كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ
مانند شب رفتن ماہ چہاردہم در شب تاریک از تاریکیہا

خواند سوی خود ترا چون ایزد از کرم
با تو بخشید آنچہ اندر وہم ناید از نعم

قدسیان گشتہ دوان اندر رکابت چون خدم ‏ سیر کردی از حرم در شب عجب سوئے حرم

ہمچنانکہ سیر بدر اندر شب تار سے ظلم

حق نے بلایا اپنے طرف تجھکو کر کرم ‏ آئین نہ وہم مین جو تجھے وہ دئین نعم

خادم کیطرح ساتھ ملک ساری تھی ہم ‏ ایک حرم سے سیر کیا شب کو تا حرم

جیا ہو سیر چاند کا رات کو مین ایکدم

جد ذات حقنی کرم تہین تینون اپنے طرف بلایا ‏ اوہ کجھہ دتس لطفون تینون وچ شمار نہ آیا

نوکران وانگ فرشتے دوڑان تون نون ہو آسد آیا ‏ حرم مکے تھون اقصیٰ تائین راتین سیر کرایا

جیون رات اندھیری دے وچ چاند نون پکڑ چلایا

وَصَلْتَ بِاللّٰهِ مِنْ اَفْضَالِهٖ صِلَةً ‏ سَاقُوْا اِلَيْكَ مِنَ الْفِرْدَوْسِ رَاحِلَةً

واصل گشتی باحقتعالیٰ از افضال او اتصال بزرگ ‏ راندند بسوی شما از جنت الفردوس سواری براق صلے اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم

مَرَّ الْبُرَاقُ عَنِ الْاَفْلَاكِ عَاجِلَةً ‏ وَبِتَّ تَرْتَقِيْ اِلٰى اَنْ نِلْتَ مَنْزِلَةً

بگذشت براق از ہمہ آسمان ہا بجلدی تمام ‏ و شب گذراندی کہ سیر رفتی بالا تا آنکہ یافتی رتبہ را صلی اللہ علیہ وسلم

مِنْ قَابَ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرَكْ وَلَمْ تُرَمْ

از مقدار دو کمان منزلی کہ ادراک کردہ نشود و طلب کردہ نشود آن منزل را

یافتی از فضل خود با ذات حق وصلی عجب ‏ بہرت آوردند از جنت براقی را بشب

از فلک بگذشتہ مرکب ہمچو برق اندر سحب ‏ رفتہ بالا بجدی یافتی فضل و قرب

ہمچو قرب دو کمان بی درک گشت و بی طلب

ذات خدا سے فضل سے واصل تو جا ہوا ‏ لائی براق خلد سے اسواری کو تیرا

گذرا براق چرخ سے جلدی مین جون ہوا ‏ ایسا ہوا بلند کہ پائی ہے تو نے جا

قرب کمانون سے نہ سمجھہ لے نہ ماسکے جا

واصل نال خدا دی ہویون فضل خدا دکھائی ‏ تیری کارن جنت تھین اک عجب براق لیائی

گذری جلد آسمانان کولون جان اور قدم اوٹھائی ‏ چڑھ گیون بلند تو اتنا تا اوہ رتبے پائے

قرب کمانان کولون ناکوئی لبھدا نا مت منگیا جائی

قَدْ أَوْصَلَتْكَ مَوَاهِبُ الْعَطَاءِ بِهَا

بدرستی رسانیده ترا موہبت ہا بخشش حقتعالی بدان مقام

قَدْ خَصَّكَ اللّٰهُ فِي كَشْفِ الْغِطَاءِ بِهَا

تحقیق خاص فرمود ترا حقتعالی بکشادن پرده دران محل برتو

وَفُزْتَ حَقًّا بِإِنْعَامِ اللِّقَاءِ بِهَا

وفایز گشتی تحقیق بنعمتہا لقای حقتعالی بدان موضعی

وَقَدَّمَتْكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا

ومقدم ساخته ترا ہمه پیغمبران بسبب آن منزلت

وَالرُّسْلِ تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلٰى خَدَمٍ

وہمه رسولان ہمچون مقدم ساختن مخدومست کرده شده بر خدمت کنندگان

کرده واصل باخودت ایزد ز انعام و عطا

یافتی تحقیق ازداد ار تشریف لقا

خاص فرمودت درین انعام با کشف غطا

پیشوایت برگزیده جمله قوم انبیا

ہم رسل مانند تقدیم شہی بر بنده ہا

پہنچا دیا ہی حقنے عطا سے تجھے وہان

دولت لقا کی تجھکو ملی مفت رائیگان

حقنے کیا ہی خاص تجھے وصل دی نہان

آگے تہی آپ پیچھے تہی سب انبیا روان

جون آگے ہو شہنشه و پیچھے خدم دوان

بخششان خدیان تینون سڈ کی اوتہی جا پہنچایا

انعام لقا خدا دا تینے خوش ہو کے پہشک پایا

خاص کیتا تینون رب نے اوتہا پرده کہولیا

سبہه نبیان تے رسولان تینون اپنے اگی لایا

جیون بادشہان نون اسگے گردی خدم و رعایا

مَشَوْا فَقُدْ امَكَ سَيَّرْتَ الْبُرَاقَ بِهِمْ

رفتند پیش تو پیاده و راندی تو براق را سواره با ایشان

أُسْرِيتَ حَتّٰى تَسَابَقَتِ الْوِثَاقَ بِهِمْ

سیر کرانده شدی تا بحدیکه سبقت بردی بر ایشان در جای رسیدن

وَسُقْتَ حَتّٰى تَجَاوَزْتَ الْمَسَاقَ بِهِمْ

وراندی مرکب را تا بحدیکه بگذاشتی جای راندن را با ایشان

وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطِّبَاقَ بِهِمْ

وتو می پاریدی ہفت طبق آسمان را از میان ایشان

فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

در جمعی عظیم از ایشان که بود دران موکب صاحب نشان

پیش تو جمله پیاده تو سواره بر بر اق

رانده خوش تا که بگذشتی تو از حد مساق

سیر کردی تا که سبقت برده اند ره وثاق

زود بگذشتی ز نه اطباق این نیلی رواق

در سپاہی کہ بدی صاحب نشان وطمطراق

آگے پیادی سب تھی تو تھا راکب براق
کرتا ہوا تو سیر وہین پہنچا جا وثاق

مرکب چلا کے قطع کیا تو نے سب مساق
طی کر گیا تو چرخ کے جملہ جو تھے طباق

لشکر سے جنمین تیری نشان کا تھا طمطراق

اگے تیری سبھہ پیادے تو براق چلایا
سیر کرنید یان لامکان پر تینون رب پہنچایا

حد چلانون تھین تون لنگھیا رتبہ قرب دا پایا
سبھہ آسمانان چیر کے اوپر تون ہین جلد سدھایا

لشکر وچ سے جھنڈا تیرا تیرا قد رسوایا

تَرَكْتَ فِي السَّيْرِ مَا صَحِبُوكَ مِنْ رُفَقٍ
وَجُزْتَ وَحْدَكَ مِثْلَ الشَّمْسِ فِي أُفُقٍ

بگذاشتی در سیر نکسانی کہ ہمراہ تو بودند از رفیقان
وگذشتہ بودی تنہا مانند خورشید در کرانۂ آسمان

رَقِيتَ فِي مَوْعِدِ اللُّقْيَا بِمُسْتَرَقٍ
حَتَّى إِذَا لَمْ تَدَعْ شَأْوًا لِمُسْتَبِقٍ

بالا رفتی در مکان وعدہ دیدار بآن حد بلندی
تا آن وقتی کہ فرو نگذاشتی بیش شدن از برای پیش شوندہ

مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقًى لِمُسْتَنِمِ

ز جہت نزدیک شدن بدانجا و نگذاشتی بالائی برای بالا روندہ

ہمراہان را یک قلم بگذاشتی در رہ روان
بر افق چون مہر تنہا تاختی نور افگنان

رفتہ بر موعد دیدار بالا خوش چنان
تا فرو نگذاشتی پیشی پی پیشی کنان

ہیچ از قرب و نہ بالای پئے بالا روان

رستے مین چھوڑ سبکو تو جا پہنچا لامکان
تنہا برنگ خور کے کئے قطع آسمان

جا پہنچا جای قرب وتعلی مین تو وہان
چھوڑے نہ جای قرب کے اور نیکی درمیان

پیشی مین اور بلندی مین چھوڑا نہ کچھ نشان

راہ دی اندر سٹھہ گیون تون اپنی ساتھی سارے
سورج وانگون گذر کیتا تون کملا چرخ کنارے

اوہ بلندی پائی تون نی جھتنے کم سنواری
قرب دی اندر جا ہور اندی تدھ نہ چھڈی پیارے

اوچی ونچن والی کیتے چھد بیا کجھ نان باری

بِنِعْمَةِ الْوَصْلِ فَرْدًا صِرْتَ مُسْتَلِذًا
وَصَلْتَ شَأْوًا أَبَدَ نَكَهِ لَمْ يَصِلْ مُنْفِذُ

بنعمت وصال تنہا گشتی لذت یابندہ صلی اللہ علیک وعلی آلک واصحابک وسلم

زُفِعتَ حَتّیٰ لِکُلِّ صِنْوٍتَ مُسْتَنبِذٍ

بلند کردہ شدی تا بجدیکہ مر جملہ عالم را گشتی پس پشت افگندہ

رسیدۂ جائیکہ با دراک آنمکان نمیرسد نفوذ کنندہ

خَفَضْتَ کُلَّ مَکَانٍ بِالْاِضَافَۃِ اِذْ

پست فرمودی ہر مکانرا بقیاس آنمقام کہ یافتی تا وقتیکہ

نُوْدِیْتَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُفْرَدِ الْعَلَمِ

ندا کردہ شدی بہ بلند ساختن مثل بلند کردن یگانۂ کہ مشہور عالم است

یافتی از وصل تنہا التذاذ و نعم

رفتۂ بالا و پس افگندۂ جملہ خدم

دیدۂ جائی کہ درکِ او محالست از فہم

پست کردی ہر مکانرا با اضافت زان حرم

خواندہ چون گشتی برفعت ہمچو مفرد از علم

خوانِ وصال سے تجھے تنہا ہی حظ ملا

پہنچا جہان کو اونچا تو اتنا وہان ہوا

پہنچا وہان کہ عقل ہے جہان کی نارسا

پہنچا جو تہا مکان اضافت سے کر دیا

مفرد علم سا رفع سے تجھکو بلا لیا

نعمت وصل دی نہین اکیلا تو نے حظ اوٹھایا

پتھہ دی تے پیچھی سبھہ نون ستیا اتنا رتبہ پایا

جتھے وہم نہ پہنچی ہرگز اونتھے قدم ٹکایا

ہر مکان نون اوسدی نسبت نیوان کر دکھایا

وانگن مشہور یگانی اوچیا تینون جدہہ بلایا

وَصَلْتَ شَأْوًا عَلیٰ عَنْ مَوْصِلِ الْبَشَرِ

رسیدۂ جائی کہ برتر است از رسیدن آدمیان

مَلْحَالَ مِنْ حُجُبٍ رُفِعَتْ عَنِ الْبَصَرِ

آنچہ درمیان بود از حجابہا برداشتہ شد از چشم

رَاَیْتَ مَنْ جَلَّ عَنْ وَصْفٍ وَعَنْ خَبَرٍ

دیدۂ ذاتی را کہ برتر است از وصف کردن و از خبر دادن

کَیْمَا تَفُوْزَ بِوَصْلٍ اَیِّ مُسْتَتِرٍ

تا آنکہ بہرہ ور شدی بوصال کدام وصالکہ کامل است باستتار

عَنِ الْعُیُوْنِ وَسِرٍّ اَیِّ مُکْتَتِمٍ

از چشمہا و رازی عظیم الشان کدام رازکہ کامل است در کتمان

رفتۂ جائیکہ بالا ہست از وہم جہان

آنچہ بود از پردہ ہا برداشتہ شد از میان

دیدۂ آنرا کہ بیرون است از وہم و بیان

تا شوی فایز بوصلی وہ چہ وصلی بس نہان

از نگاہ و دیدۂ رازی چہ رازی بے نشان

پہنچا ہی تو وہان کہ نہین پہنچا کوئی وہان — دیکھا اوسے کہ وصف سی برتر ہی اور بیان

اوٹھوا ئے سب نظر سی جو پردی تہے درمیان — تا پہنچی جا کے وصل کو کیا وصل بس نہان

آنکھون سی دیکھا راز کو کیا راز بے نشان

جتنی ہیتوان آدمیان تہین اوہ بلند مکانی — وٹھوا وسنون جو بہت سی اونچا کنوان خبر بیانی

اوٹھہ گئے جو پردی آہے حایل درمیانی — تا وصال دتہیو ہی کیہا بہت وصال نہانی

انکھیان تہین اسنے راز جتو ہی کہیا بی نشانی

أَعْطَيْتَ مَاجَلَّ عَنْ وَصْفٍ وَعَنْ دَرَكٍ — مَضَيْتَ كَالْبَرْقِ مِنْ عَرْشٍ وَمِنْ فَلَكٍ

داده شدی آنچه بزرگ است از وصف واز ادراک — گذشتی مانند برق جهنده از عرش واز آسمانها

وَصَلْتَ مَالَمْ يَصِلْ مَخْصٌ مِنْ مَلَكٍ — فَخُرْتَ كُلَّ فَخَارٍ غَيْرَ مُشْتَرَكٍ

رسیده آنجا که نرسیده آنجا کسی خاص کرده شده از ملک — پس حاصل فرموده هر چیزی را که فخر کرده شود بدو که نیست اشتراک داده شده

وَحُزْتَ كُلَّ مُقَامٍ غَيْرَ مُزْدَحَمٍ

و گذشتی هر مقامی را که نیست در وی انبوهی کرده شده

داده گشتی آنچه بالا است از ادراک و بیان — از فلک وز عرش بگذشتی تو چون برق جهان

رفته جای که آنجا کس نرفت از قدسیان — فخرها دیدی بری از اشتراک این وآن

تنزی انبوه بگذشتی تو شادا از هر مکان

برتر جو وہم و درک سی تہا وہ دیا گیا — عرش اور فلک سی برق کے مانند تو چلا

پہنچا وہان جہان کہ فرشتونکا پر جلا — ہر فخر تجہکو بے خلش غیر کے ملا

تنہا تو ہر مکان سے خوش گذرا بے ملا

اوہ کجہہ ملیا تینون وتہان وصفون بہت سوایا — بجلی وانگون عرش و فلک تہین جلدی لنگ سدہایا

پہتون وتہان کوئی فرشتہ اوتہان مول نہ آیا — سبہو فخر توان لدہا کلہیان کوئی شریک نہ پایا

ہر مکان تہین کہلا لنگہیون نا ہا غیر دا سایا

وَتَمَّ أَقْسَامُ مَا حُيِّيتَ مِنْ رُتَبٍ — وَدَقَّ أَنْوَاعُ مَا أُولِيتَ مِنْ نُخَبٍ

و تمام گردید قسمهای چیزی داده شد بشما از مراتب گونه‌ها — و باریک است انواع چیزی که بخشیده شما کرده شد از تحفه‌های چیده

وَجَدَّ أَصْنَافُ مَا أُدْنِيتَ مِنْ قُرُبٍ — وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا أُوتِيتَ مِنْ رُتَبٍ

وبزرگ ہست اصناف چیزیکہ نزدیک کردہ شدۂ بآن از قربہا — وبلند قدر ہست چیزیکہ والی کردہ شدہ شمارا از مرتبہ ہا

وَعَزَّ إِدْرَاكُ مَا أُولِيتَ مِنْ نِعَمٍ

وقریب نیست رسیدن جن وانس وتمام موجودات چیزیراکہ داد شدہ اید شما از نعمتہا

شد تمام آنچہ بتو گفتند نوع مرحبا — ہست باریک آنچہ دادہ شد بتو از تحفہ ہا

پس بزرگ ہست از حد وصف وبیان قرب شما — عالی از قدر ہست رتبہ کو شدہ با تو عطا

برتر از ادراک بر تو ہست انعام خدا

جو مرحبا تجھی تھی وہ تجھکو ملی تمام — نازک وہ تحفہ ہین جو دئی حقنے تجھکو عام

جو قرب آپکا ہی بلند اوسکا ہی مقام — عالی وہ رتبے ہین جو ہوئے تجھپہ اختتام

نادر ہی درک سے جو کیا حق نے احترام

تمام تجھپی حقنی فضلون تینون آکہہ سنائے — بہت عجایب تحفے تینون لطفون حق تہین آئے

قرب بہت او خاصے رب دجونون و تہان پائے — رتبے بہت بزرگ جو مولا اونہان تدہی بخش فرمائے

نعمتان لہن کنون اوہ باہر جو حقنے قدر ودہائے

الْكُفْرُ لَمَّا جَنَى فِي أَنْ يَغُصَّ لَنَا — بَعَثَ الْإِلٰهُ الْهُدٰى كَيْ يَطْمَئِنَّ لَنَا

کفر ہرگاہ کہ جنایت نمود درین امر کہ رنج رساند مارا — فرستاد حقتعالی ہدایت را تا اطمینان بخشد بہ ما

فَاسْعَوْا لِمَرْضَاهُ عَدْوًا كَيْ يَمُنَّ لَنَا — بُشْرٰى لَنَا مَعْشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا

پس بدوید سوی رضای او تعالی تا رحم آورد بر ما — خوش ہست برای ما گروہ اسلام تحقیق ہمین ہست کہ مارا

مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمٍ

از عنایت حق جای ہست محکم کہ نیست خراب شوندہ

کفر شد چون درپی این کو دہد مارا عذاب — وین فرستاد از عنایت حق برای ما شتاب

تا کہ رحم آید بسر پوئید سوی آن جناب — ای گروہ مؤمنان ما را بشارت کز ثواب

ہست جا از لطف ایزد کو نخواہد شد خراب

غالب جہانپہ کفر کا اندھیرا جب ہوا — حق نے رسول بھیج دکھایا رہ ہدا

چاہو اوسیکو رحم کرے تمپہ تا خدا — ای مومنو بشارہ ہمین حق نے دیدیا

اپنے کرم سے رکھن جو قایم رہے سدا

رنج دتا جد ہہ کفر نے سانون ابک اللہ بیر مچایا — راہ ہدایت بہیج پیغمبر حق نے اسان دکہایا

اوسدی طرف کرو سجہ زاری تا ہو رحم سوایا — ہو بشارت مومنو جنے سانون چاہ ڈوایا

ہک عنایت اپنے داجو کدی نجاسے ڈہایا

نَرْجُوا النَّجَاتَ بِحَشْرٍ مِنْ شَفَاعَتِهٖ — فِي النَّشْأَتَيْنِ فَلَحِنَّا مِنْ تُبَاعَتِهٖ

امید میدارم نجات را فردای حشر بسبب شفاعت شان — اندر ہر دو جہان رستگار شدیم بسبب متابعت حضرت شان

أُنْظُرْ إِلَىٰ مَا وَصَلْنَا مِنْ إِطَاعَتِهٖ — لَمَّا دَعَى اللّٰهُ دَاعِيْنَا لِطَاعَتِهٖ

ببین بسوی ہر چہ نعمتہا رسیدیم از فرمانبرداری شان — ہر گاہ کہ خواند حقتعالی خوانندہ ما را از برای بندگی او

بِأَكْرَمِ الرُّسْلِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ

بہ بہترین پیغمبران باشیم ما نیز بہترین امتہا

از شفاعت در حشر داریم امید نجا — رستگار از تبع او آئیم اندر دو سرا

خوش رسیدیم از اطاعتہای امرش تا کجا — داعی ما را لطاعت چونکہ فرمودہ خدا

اکرم رسل ست اکرم از امم باشیم ما

امید ہے حشر اوس وہ شافع ہو کل ہمین — دونو جہان ہمین ملین جو پیروے کرین

دیکہہ اوسکی پیروی مینملے کیا ہین دولتین — داعی ہما یکو جو کہا رب خافقین

اکرم رسل کا وہ ہے ہم اکرم امم سے ہین

ہے امید شفاعت کرکے بخشے کل بنیا ہان — کر متابعت اوسدی جہتی آسان دونہان درگاہان

مینا اسین فرمان جدہ اوسدا درجہ تہیا اوتہاہان — بنی سادی نون جدہ حق نے کرکے کرم نگاہان

اکرم رسل بنایا کیتا اکرم امم اسانان

جَمَاعَةُ الْكُفْرِ قَدْ ضَعُفَتْ لِقُوَّتِهٖ — نُكِسَتْ رُؤُسُ صَنَادِيْدٍ لِشَوْكَتِهٖ

گروہ کفر تحقیق سست گردید برای ظہور قوت دین او — سرنگون گشتند سرداران ہیبت پیش و بدبۂ آنحضرت

تَزَلْزَلُوا الظُّهُوْرِ مِنْ نُبُوَّتِهٖ — رَاعَتْ قُلُوْبَ الْعِدَا أَنْبَاءُ بِعْثَتِهٖ

لرزیدند او شان برای ظاهر گردیدن نبوت آنحضرت صلعم	ترسانید دلهای دشمنان از جهر مبعوث شدن آنحضرت صلعم

كَنَبْأَةٍ أَجْفَلَتْ غُفْلًا مِنَ الْغَنَمِ

مانند ترسیدن بزی که میگریخت در حالیکه آن رمه غافل بود از گوسفند

شد گروه کافران از قوتش سست و تبه	سربلندان سرنگون از شوکتش گشته همه
کافران لرزان نبوت ظاهر ایشان بی بنه	بعثتش ترسان نموده دشمنان را قاطبه

چون بزی کو مانده تنها در بیابان از رمه

قوت کو دیکھکر کفار ضعیف رو	شوکت کو دیکھ خود سروں کی سر ہوئی فرو
ایک زلزلہ اونہیں تھا نبوت کے روبرو	اعدا کے دل تھی کانپتے بعثت نبی تھی جو

جو ہیرتی جنگلوں میں اکیلی رمہ سے ہو

قوت اوسدی کافران نوں ضعف تھی رو کیتا او	اوچی سر ہوئی سبھ نیویں شوکت مار ڈرا او
دیکھ نبوت زلزلی اندر کافر انداد آوے	دشمن وا دل بعثت اوسدی ڈر تھوں بہت کنباوے

بکری جیوں جنگل وچ کلی اجڑ تھوں گبھراوے

ظُهُورُهُ أَوْقَعَ الْكُفَّارَ فِي وَعَثٍ	رُدُّوا أَذِلَّاءَ مَخْذُولِينَ فِي هَتَكٍ
ظهور آنحضرت صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم افگنده کافران را در تباہی	رد کرده شدند در حالیکه خوار بودند و فرو گذاشته در شکستن عزت
سَالَتْ دِمَاؤُهُمْ كَالسَّيْلِ فِي سِكَكٍ	مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرَكٍ
روان گردید خونهای ایشان مانند سیل آب در کوچها	همیشه بود آنحضرت صلعم که کارزار میکرد با ایشان در هر مکان جنگ

حَتَّى حَكَوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلَى وَضَمِ

تا که مشابه شدند آن کفار در جنگ بسبب نیزه ها در حالیکه بر سر نیزه ها بودند گوشتی را که او بر تخته قصاب نهاده است

کافران را در تب افگنده ظهورش دائما	بازگردیدند در ذلت اسیر و هم فنا
شد روان خونهای شان در کوچه ها چون سیلها	میشود شان را بهر میدان ملاقی در وغا

تا شده کفار چون لحم معلق بر قنا

اوسکی ظہور سے ہوا کفار کو بخار	مخذول ہوا اسیر ہوئے اور قتیل و خوار
کوچوں میں خون اونکا چلا جیسا ہو بحار	ملتا تھا جا کے اون کو نبی کر کے کارزار

کافرنہی سبب گوشت دے قصاب مانگ کر

کافراں نوں جدہ ظاہر ہویا اک بڑا نحا چپڑ ریا — قید بہی کیتا الت بہی لیتا بھڑکی مار وڑنجایا

کو جیاندی وچ خون اونہاندے جیہلاں ونگ وہایا — ہر جنگل وچ مرنبدا جیہڑا اوہ بخت بلند سوایا

انہوں کافر مانگاں پر جیہوں گوشت قصائی لٹکایا

حَلَّتْ بِهِمْ ضُعَفَاءُ مَا يَتَخَطَّوْنَ بِهِ — عَلَوْا فَلَمْ يَجِدُوا مَنْ يَلْجَأُونَ بِهِ

تا نازل گردید باو شان ان ضعفا بمرتبہ خشم میگرفتند ... — رنجکرده شدند پس نیافتند کسی کہ التجا برند بسوی او بہ آخلاص

إِذَا أُصِيبُوا أَجَابُوا يَجْأَرُونَ بِهِ — وَذُو الْفِرَارِ فَكَادُوا يَغْبِطُونَ بِهِ

وقتیکه رسیده میشدند بزخمی فریاد میکردند بسبب آن زخم — دوست میداشتند گریختن را این نزدیک بود کہ آرزو میکردند بسبب گریختن

اِشْتَدَّ شَالَتْ مَعَ الْعُقْبَانِ وَالرَّخَمِ

حالت اعضا که بالا رفته با کرگسان و پرندہ ہای بیرحم اسیر

آخر دیگر بختندی آمده در پیش شان — گشته مقتول و ندیدند از کسی روی امان

نیم بسمل گشته میکردند زاری و فغان — خواهش شان بد گریز از دست فوج بیکران

پہنچے نزدیکی پر ... عقاب و کرگسان

پہنچا اونہوں کو وہ کہ ڈرا اونکو تہا اوسکا وہ — ہو کر کے قید پھر نہ ملی بہی کہیں پناہ

ہو زخمی کرتے تہی وہ لب سے فغان و آہ — مطلب تہا اونکا ملتا جو اون کو گریزگاہ

اوڑتی عقاب و کرگسوں سے پرچو پاتے راہ

آئی پیش اونہانوں ضعفوں جو کجہ سے ان ہہاندے — بدہی ماری کوئی نہ لبہے جراوہ آن چہراندی

لگدی زخم اونہانوں جدوں درد کنوں کرلاندے — دوستدا کہیندے نس نوں گر ہوندا کدم واندی

پرچو ماندی نال عقابان کرگسان اوڑ کی جاندی

لَمَّا رَأَوُا السَّيْفَ لَمَّاعًا وَحِدَّتَهَا — وَعَايَنُوا الْقَتْلَ مَخْذُولًا وَشِدَّتَهَا

هرگاه که دیدند شمشیر را درخشان و تیزی آنرا — و بچشم سر دیدند کشته شدن در حالت خواری و سختی آنرا

ذَهَلَتْ عُقُولٌ وَلَا يَرْجُونَ رِدَّتَهَا — تَمْضِي اللَّيَالِي وَلَا يَدْرُونَ عِدَّتَهَا

گم شدند عقلها و امید نمیدارند باز آمدن آنها را — میگذرند شبها و نمی دانند که فراوان شمار انہارا

مَادَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ
ماداميكه نبود آن شبها از شبهاي ماهي كه حرمت قتال درانها

تیزی و رخشندگی تیغ تا دیدند زار
کشته گردیدن ز دست غازیان مخذول و خوار
عقل زانها رفت و امید رجوعش در قرار
بگذرد شبها نمیدانند کفار شمار
تا نباشد از شب ماه منع کارزار

دیکهی چمکتی تیغ جو تهی تیز و تند وار
اور مارا جانا اپنا وه میدان مین هوکی خوار
بیهوش اوڑ گئی انهونکی تن بدن بهیر فی زنهار
راتین گذرتی جاتی هین جانین نه وه شمار
جبتک نه هوون وه ماه حرامون سی آشکار

جده وه ٹوٹے چمکدیان تهیکیان غازیان تلوارین
خوار هوکر قتل دی تختی اتی جو طرفون مارین
نتهی عقل امید کیونی بهل گیان سبب سارین
راتین گذران لیک نجانن کافر جیه شماران
جبتک ماه حرام دیان راتین هون نه وچ گذاران

مَدَّ الصَّحَابَةُ فِي الْأَحْزَابِ رَاحَتَهُمْ
دراز فرمودند اصحاب که اثم در جنگهای دشمنان دستهای خود را
إِذْ قَدْ رَأَوْا فِي الْمَغَازِي اسْتِرَاحَتَهُمْ
زیرا که دیدند رضی الله تعالی عنهم در جنگها راحت و آرام خویش را
تَظَاهَرُوا بِشَجِّ الْأَعْدَا سَمَاحَتَهُمْ
ظاهر فرمودند بزخمی نمودن سرهای دشمنان جوانمردی خود را
كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ
گویا که دین اسلام مهمانی است که فرود آمده است در خانهای مسلمانان

بِكُلِّ قَرْمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَى قَرِمِ
بهر مهتری بسوی گوشت دشمنان بغایت حریص

کرده بهر جنگ و اصحاب جمله دستها
چونکه در جنگ عدو دیدند فتح و اعتنا
کرده در جرح عدو ظاهر همه دست سخا
بود گویا دین مهمان آمده در هر سرا
سوی لحم دشمنان از حد حریص اندر غذا

پهیلایا بهر جنگ صحابه نی هاتهه کو
بڑهتی جو دیکهی جنگ مین تهی اونکی آبرو
زخمی کئے دکهاکی سخا اپنے سب عدو
گویا که مهمان تها دین آیا رو برو
دشمن کا گوشت کهانیکی تهی اوسکو آرزو

جنگاں وچ صحابہ نبی دی کیا دست دراز اونہاں یا
مارکے دشمن دین دے جگ نوں چا اپنا جوہر دکھایا
رتبہ بڑھیا جنگاں نوں جد رحمت نبی آپنایا یا
گویا دین سنی مہمان ہوکی گھر اونہاں دی آیا

گوشت عدودی کہاوندا اوہ سے مشتاق ہوایا

يَمْضِي النَّبِيُّ بِأَبْطَالٍ مُقَادِحَةٍ
گذر میفرماید حضرت صلی اللہ علیہ وسلم با جوانان شکستہ
يَفُوزُ فِي كُلِّ مَيْدَانٍ بِرَابِحَةٍ
فایز میشود در میدان صلی اللہ علیہ وسلم بنفع و نصرت و غنیمت

يَمْ.. فِي سُؤْدَدٍ بِالنَّفْسِ سَامِحَةٍ
مسلم .. با سرداری اینف بہای جو سخاوت کنندہ تند
يَجُرُّ بَحْرَ خَمِيسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ
میکشد .. دریای لشکر کہ کان .. بر اسپان خوش رفتار

تَرْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمٍ
کہ می اندازد آن دریای موج از بہادران بغایت برہم زنندہ

.. .. .. میدان با شجاعان کمال
می شود منصور و ایج از غنیمہای بی سوال
.. .. سخیا با وقت .. راہ وصال
میکشد بر اسپہا دریای لشکر شتعال

کوندموج .. دلیران بہادر .. ال

لیجا .. وساتھ دلیران دین پناہ
یا .. فتح .. میدان .. اللہ
جن .. دکھاکو .. خدا کی راہ
دریا .. جنگ کہینچی وہ کہوڑے .. دلہاہ

مارسے .. خوب موج دلیران .. خواد

نبی بہادراں دی بہر دا جو توڑن لشکر ..
فتح غنیمت .. میدانوں لبند اتھاہ سہارا
اوہ سردا .. راہ خدا دی ڈیوں نفس پیارا
جنگ دا دریا .. نی ..بہتا بہارا

موج بہادراں دی وچ اوسے .. دی .. جوان انہاں

أَنْجَعُ بِهِمْ مِنْ أُسُودِ الدِّينِ مُنْتَخَبٍ
چہ بہادر اند ایشان چیدہ شدہ از شیران دین
سُيُوفُهُمْ أَحْرَقَ الْأَكْفَاءَ مِنْ لَهَبٍ
تیغہای .. می .. سوختہ ست کافران از زبانہ

فَمَا لَهُمْ غَيْرَ نَصْرِ الدِّينِ مِنْ أَرَبٍ
پس نیست او شان را حاجت بجز مدد دین هیچ مقصد
مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِلّٰهِ مُحْتَسِبٍ
از ہر اجابت کنندہ خدا .. .. ..

يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكُفْرِ مُصْطَلِمٍ

حملہ میکنند بعالیکہ از تیغ برکنندہ ہستند کفر را در کشیدن

آن دلیرانکہ شیرانند در دین منتخب
سوختہ شمشیر ایشان کافران از لہب

نیست ایشان را بغیر از انتصار دین ارب
از شجاعانی کہ گشتہ جملہ للہ محتسب

حملہ آور تیغ کافر میکنند اندر حرب

اللہ رے دلیر کہ ہین شیر دین تمام
تلوار اونکی نے ہین چلائے عدو لئام

جز انصر دین کوئی بہی او نکو نہین ہے کام
اشجع وہ ہین کہ جان دین اپنی خدا کی نام

او کہڑائی تیغ کفر کی سے حملے کئے جو عام

واہ اوہ مرد بہادر چیدی دین دی شیر تمامی
تلوار اونہاں تیغ چلائی سبہہ کافر جو رحرامی

یاری دین دی با جہہ اونہاں نوں ہونہ مقصد مدامی
حق دی حکم دی من والی حقدی کرن غلامی

تیغ کفر دی حملی نالے پیندی سر ور نامے

لَا يَحْصُرُ الْوَصْفُ مِنْ أَقْصَى مَنَاقِبِهِمْ
تَظَاهَرَ الْفَتْحُ طُرًّا مِنْ مَوَاكِبِهِمْ

حصر نمیتواند کرد وصف از غایت منقبت ایشان را
ظاہر گردیدہ است فتح تمام از لشکرہای ایشان رضی اللہ عنہم

كَمْ حَرَّكُوا السَّيْفَ ضَرْبًا فِي مَحَارِبِهِمْ
حَتَّى غَدَتْ مِلَّةُ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ

چند جنبانیدہ اند شمشیر را از روی زدن در میدانہای جنگ خویش
تا این غایت کہ گشت ملتی کہ اسلام است و حال آنکہ آن ملت بدیشان

مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُولَةُ الرَّحِمِ

از پس آنکہ غریب و بیکس بحالش میل می نمود وصل کردہ شدہ خویشی او

کی تواند عقل تعداد مناقبہای شان
فتح یکسر از جماعتہای شان گشتہ عیان

چند بگذشتند در میدانہا تیغ افگنان
تا کہ آمد دین حق پس زانکہ بودہ ناتوان

رحم او واصل بخویش و اقربا شادی کنان

عقل اونکی وصفونکا نہین کر سکتی کچہہ شمار
نصرت اونہین کے حملون سی ملی سب آشکار

میدانوں مین وہ گذرے ہین تلوار یں مار مار
تا دین ہوا ہے گرچہ تہا اول ضعیف و زار

خویش اقربا سی ملکے کیا جو بن اور سنگار

وصف او نہاندی تسان فخر دی گنتی وچ نہ آئی
فتح او نہان تہین ہر میدانین ظاہر ہو سہائی

وچ میدانان کرکے قوت کتنی تیغ چلائی
تا اونہاں تبین ہوئی شریعت نال توفیق خدائے

غربت پچھوں گندی ہوئی نال سبب قبیلے بھائی

فَآیَاتُ الدِّیْنِ فِی الْاِعْلَانِ مِنْ سَبَبٍ
مُشَیَّدٍ وَوَثِیْقٍ غَیْرِ مُنْتَھِبٍ

پس تایید کردہ شدہ دین در ظاہر شدن بلندی بسبی
کہ مؤسس ہست و مستحکم ہست و نیست یغما کردہ شدہ

اَبْدَتْ عَرُوْسُ الْھُدٰی فِیْ رَوْنَقٍ عَجَبٍ
مَکْفُوْلَۃً اَبَدًا مِنْھُمْ بِخَیْرِ اَبٍ

ظاہر کردید عروس ہدایت در رونقی عجیب
کفیل دادہ شدہ آن ملت را از پیش ایشان بہترین پدر

وَخَیْرِ بَعْلٍ فَلَمْ تَیْتَمْ وَلَمْ تَئِمِ

وبہترین شوہر پس یتیم و بے شوہر نماند

دین موید گشت در اعلان باسباب عظیم
پختہ کار آمد نگرد د کہنہ نی گردد سقیم

شد عروس ابتدا ظاہر با سامان نعیم
یافتہ زانہا پدر ترتیب فرما مستقیم

شوہری ہم خوش نہ گردد بیوہ نی گاہی یتیم

منصور دین ہوا ہے سبب سی جو ہے قوی
پختہ وہ ہے کہ دیکھیگا ہرگز نہ کہنگی

دلہن ہدا کی کا ہوا سامان سے طوی
باپ اوسکی سر پہ ہے یہہ ہمیشہ سی مستوی

نی رانڈ ہووے یتیم ہو دولہے ایسا ہی

دین ظاہر ہودن دی وچ لدہی سبب علاوی
محکم ہتا نا ہون کہنہ تا ان ٹرتا جاوے

کوڑی ہدادی ظاہر ہوئے کرکی سو ہی ساوی
اونہاں تہوں باپ بہیے اچہا لدہا دایم کری بہاد

خاوند ہی یتیم ہووے نان وت رانڈ سداوی

مَلَائِكُ الْحَقِّ قَدْ جَاءُوْا اَمْنَادِمَھُمْ
فِی الْحَرْبِ جَاءَ جُیُوْشُ النَّصْرِ خَادِمَھُمْ

فرشتگان حقتعالی نازل شدند در انحاکہ ندیم ایشان بودند در جنگ
در جنگہا آمد لشکر فتحہا در حالیکہ خادم ایشان بود رضی الله عنہم

فِیْ کُلِّ فَجٍّ یَصِیْرُ الْحَقُّ قَادِمَھُمْ
ھُمُ الْجِبَالُ فَسَلْ عَنْھُمْ مُصَادِمَھُمْ

در راہ میشود حق پیش رو ایشان رضی الله تعالی عنہم
آن لشکر ہست کوہہا پس سوال از ایشان جا با کوفتن ایشان جماعت

مَاذَا رَاٰی مِنْھُمْ فِیْ کُلِّ مُصْطَدَمِ

چہ چیز دیدہ اند از ایشان رضی الله عنہم در ہر جا کوفتن

شد ملائکہای حق شانرا ندیم اندر وغا
در مسالکہا بود ادا رشانرا پیشوا

ہمچو خادم آمده فتح و نصر خدمت نما
کوبہا ہستند پرس از صدمۂ شان جابجا

کوچہا دیدند زیشان رعب اندر صدمہا

او تری فرشتے جنگ مین یاری سنے ہزار
حق اگی آگے اونکی تہا جسطرف جا مین کار

نصرت تہی خادمونکی طرح گرد پہرتی یار
بین کہ پوچہہ صدمے تو اوسنکے بکارزار

کیا اون ... دیکھا حملو ... کافرنے بار بار

یاری کا ... اونہاندی جنگ وچ اوتر فرشتی ...
... اگی حق اونہاندی جت ول قدم اوتہانی

جتہی ... فتح اونہاندی خدمت کر دکہا
بس ... اونہا ... جنہا ... اونہاندیا

بر ہر صدمے دی وچ کافر لاگیان جانون مار ونجاشے

فَاِنَّ فِیْ کُلِّ مُعْتَرَکٍ لَّهُمْ لَیَدًا
... در میدان جنگ ایشانرا ز حق قوتی ہست چندان کہ

خُذُوْا الْاَسْیَافُهُمْ قَلْبَ الْعِدٰی غَمْدًا
گرفتند از برای شمشیرہای خویش دلہای دشمنان را غلاف

فَسَلْ تَبُوْكًا وَسَلْ اَبْوَا وَسَلْ صُعُدًا
... از حال ابوا و سوال کن ... صعد

فَسَلْ حُنَیْنًا وَسَلْ بَدْرًا وَسَلْ اُحُدًا
... عالم حنین و ... بدر ... واقعہ احد

فُصُوْلُ حَتْفٍ لَّهُمْ اَدْهٰی مِنَ الْوَخَمِ
فصلہای مرگ بوده مر کافرانرا کہ سخت تر بوده ... وبا

ہست در ہر معرکہ شانرا ز حق قوت مدام
از تبوک ہم ز ابوا پرس و ز صعد ای ہمام

ساختند از بہر شمشیر از دل اعدا نیام
وز حنین و بدر پرس و ز احد ای نیکنام

کافرانرا از وبا ہم بوده موتے سخت وعام

قوت ہی جنگ مین اونہین حق سے ملے تمام
پوچھو تبوک اور ابواصعد سے انکے نام

تیغونکی واسطے کیا اعدا کا دل نیام
پوچھو حنین و بدر و احد جنین ای ہمام

کافر کو ہیضہ سے تہی بہت موت سخت وعام

ہر ہر جنگ دی وچ پہر غازیان قوت غضب کہائے
پوچھہ تبوک تی ابواصعد وچالی کیونکر لڑائے

تیغ دی کارن دل دشمن دی اونون چیر میان بنائے
پوچھہ حنین تی بدر احد دا حال نیارا بہائے

کافران نون سی سوت و باتهین بخت نی عام سوائے

حَمِيَّةُ الْكُفْرِ مِنْ ضَرْبَاتِهِمْ بَرَدَتْ	نَفْسُ الْعِدَا مِنْ سَنَا أَسْيَافِهِمْ خَمَدَتْ
والاورتی کافران از ضربهای ایشان سرد گردیده	نفسهای دشمنان از روشنائی تیغهای ایشان فرونشست
صُفِّرَتْ وُجُوهُ الْعِدَى خَوْفًا إِذَا جُرِّدَتْ	أَلْمُصْدِرِي الْبِيضِ حُمْرًا بَعْدَ مَا وَرَدَتْ
زرد شدند رویهای دشمنان از روی خوف چون کشیده شدند تیغ‌ها	بیرون آرندهٔ شمشیرهای سفید سرخ گردیده پس از آنکه در آمده بود

مِنَ الْعِدَا كُلَّ مُسْوَدَّةٍ مِنَ اللِّمَمِ

از دشمنان هر سیاهی را از قطعه‌های موی سیاه

نخوت کفار از دم شمشیر شان گردیده سرد	روح اعدا پست شد از برق تیغ اندر نبرد
چون کشیده تیغ بیرون روی اعدا گشت زرد	تیغ‌ها نانی که کرده بیض را گلگون چو ورد

از اعادی رفته چون در هر سیاه از مو میکرد

باتهون سی اونکی نخوت کافر هوئی هوا	تیغ اونکے نے کیا نفس کافران فنا
کهینچی جو تیغ دیکهه عدو زرد رخ بنا	دیتی تهی وه سفید کو کر سرخ خوب سا

جب دشمنون کی بالون کی سیاهی مین جا ڈبا

سب دلیری کافرنه دی ایک پل وچ مار بٹهائی	کافران دی ساهه بجهه گئی جس تیغ دی چمک کهائے
منهه تهیونی پیلے سادی جد کهنچی تیغ اترائی	چیٹے نون کر دیندی تا کهیچی اوه کرکی نور رنگهائے

کافران تهیندے هر کالے والان دی وچ کر واہ ئے

وَالْجَامِعِينَ مِنَ الْأَغْنَامِ مَا افْتَرَدَتْ	وَالرَّامِي السَّهْمِ فِي قَلْبِ الْعِدَى اشْتَبَكَتْ
وفراهم کنندگانند غنیمتها آنچه پراگنده شده است	و تیرانداز انند که تیرهای ایشان در سینه‌های اعدا مشبک شده‌اند
وَاللَّاعِبِينَ بِضَرْبٍ لِلْعِدَى فَتَكَتْ	وَالْكَاتِبِينَ بِسُمْرِ الْخَطِّ مَا تَرَكَتْ
و بازی کنندگانند بضربهای که دشمنان را پاره ساخت	و نویسندگانند نقطهای نیزهٔ خط را که بگذاشت

أَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرَ مُنْعَجِمٍ

قلمهای شان طرفی را از هیچ جسم بغیر نقطه ضرب

جمع سازان از غنائم آنچه بدرود در فرار	تیرزن مردان که دلهای عدو کرده فسکار

لعب سازان از عدوی خود برآورده دمار — نیزه زنها چون قلم خطها نوشته آشکار

جسمهای کافران نگذاشته بے نقطه زار

کرتی ہین جمع جمله غنائم کو غازیان — تیرون سی تن عدو کا سراپا کیا خزان

دشمن کا مارنا اونہین ایک کہیل ہے میان — نیزون کی کر قلم وه لکہین خط خوش عیان

چہوڑی نه کافرون کی بدن کچہه بهی نشان

جمع کرینیدی سبہه غنیمت جو تنہا سی یار دوڑیا — مار کی تیر نشانی وانگن دشمن دا دل تروڑیا

کہیدیان اتی بہدیان دشمن اونہان پکر مروڑیا — لکہدی خط اوه بہت عجایب قلم نیزیان تہین جوڑیا

بدن تمامی دشمن دا بے نقطه مند ہوون نچہوڑیا

فَنُصْرَةُ الْحَقِّ فِي الْهَيْجَا تُبَرِّزُهُمْ — وَالْحَقُّ فِي كُلِّ مَيْدَانٍ يُعَزِّزُهُمْ

پس یاری حقتعالی در ہر میدان بیرون میبر وایشانرا — وکردگار سبحانه در ہر میدان عزت ونصرت می بخشد ایشانرا

عَيْنُ الْعِنَايَةِ مِنْ رَبِّي تُجَهِّزُهُمْ — شَاكِي السِّلَاحِ لَهُمْ سِيمَا تُمَيِّزُهُمْ

چشم عنایتی از پروردگار من کارسازی میکند سامان ایشانرا — کشیده سلاح مر ایشانرا علامتی ہست که ممتاز مینماید ازغیر

وَالْوَرْدُ يُمْتَازُ بِالسِّيمَا مِنَ السَّلَمِ

وحال آنست که گل ممتاز میگردد بعلامت از درخت خاردار

نصر حق شانرا بود در جنگ اعدا یار غار — حق دہد عزت بمیدان شان ز فتح و افتخار

میشود چشم عنایت کارساز شان چو یار — اسلحه پوشیده از سیما شجاعت آشکار

گل برنگ و بوست ممتاز از درخت خاردار

میدانمین یار غار اونہین فتح حق سی ہو — میدانمین حق سنے فتح سی دی اونکو آبرو

ہے کارساز عین عنایت سے مو بمو — ہتیار باز ماسنے سی ہیدا ہے غلبه گو

گل کو کرے سلم سے بہی ممتاز رنگ و بو

یاری حقدی ہر میدان وچ اونہانون آن گہیرایا — حق سنے قدر اونہاندا دیکر فتح ونصرو دہایا

اگہه عنایت نظر نہین سبہو چا سامان بنایا — واه ہتیار و متہی نی کیا خوب سنجان کرایا

مٹہے نالی گل کندیان تہون وچ سنجان دی آیا

يَذِلُّ الْقَوْسِ لِنَيْلِ الْبِرِّ فَخْرُهُمْ
صرف کردن جانها بهر یافتن ثواب فخر ایشان است

قَدْ عَزَّ عِنْدَ مَلِيكِ الْعَرْشِ قَدْرُهُمْ
تحقیق گرامی است پیش مالک عرش قدر ایشان رضی الله عنهم

يُزَلْزِلُ الْجَبَلَ الْمَنْصُوبَ صَبْرُهُمْ
از جا جنبانیده کوه مستحکم را بافشردن ایشان در جنگ دشمن

تُهْدِي إِلَيْكَ رِيَاحُ النَّصْرِ نَشْرُهُمْ
هدیه میفرستد بسوی تو بادهای یاری خبرهای خوش ایشان

فَتَحْسَبُ الْوَرْدَ فِي الْأَكْمَامِ كُلَّ كَمِي
پس پنداری شگوفه در غلافها هر دلیری از دلاوران

بذل نفس اندر ره خیرات فخر شان است صاف
کوه را کنده خوش از جا صبر شان اندر مصاف

شد گرامی قدر ایشان پیش ایزد بخلاف
نشر شان سویت رساند بوی نصر اندر تحاف

هر بهادر را تو پنداری شگوفه در غلاف

ہے فخر اوہناں دا ایہو مولا ہن دینی جان
کوہ گران اوکھاڑیں کھڑی ہو رہن جہان

بہاری ہے حق کے ساہمنی قدر اونکی اور شان
خوشبو اوہنانکی فتح کی بودی تجھی عیان

جانے شگوفہ پردے میں تو ہر دلیر وہان

راہ خدا دی جان دا دیون فخر اوہناندا سارا
رہ وہ نون جا تھوں پٹ کدین جس جا تی ماران نعرا

اگے خدا دی قدر اوہناندا بھاری بہت پیارا
بوا اوہناندی تینون دیندی فتح دا خوش ہکارا

وچ غلاف شگوفہ جانیں ہر دلیر نیارا

فَلَنْ تَرَى مِنْ شُجَاعٍ مِثْلَهُمْ أَبَدًا
پس نخواهی دید کسی را از دلیران مانند ایشان هیچ

فِي حَمْلَةِ صَيَّرَتْ وَالْأَعْدَاءُ مُضْطَرِبًا
در یک حمله ساختند دشمنان را سراسیمه و پراگنده

عَلَى الشُّرُوجِ تَرَى اسْتِحْكَامَهُمْ عَجَبًا
بر زینها خواهی دید مستحکمی ایشان را مثل شده طور عجیب

كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رُبًا
چنانستی ایشان در پشت اسپان روئیده بر پشت اسپ

مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزُمِ
از جهت نهایت دانائی نه از جهت سختی تنگها

تو نخواهی دید همچون شان دلیری در جهان
بینی اندر خانه زین طرفه استحکام شان

ساختند از حمله کفار را حیران نشان
گوئیا در پشت اسپان رسته اند آن سروران

از کمال عقل فی از سختی تنگ و میان

ثانی اونہون کا کوئی بہادر کہان سے ملے — ایک حملی مین ہزار ہون دشمن تو مارے
نہیون مین ہین وہ شیر عجب طور سی پہبے — گویا کہ بیٹھہ اسپ پہ وہ جہاڑ ہین اونگے

فرط بہادری سے نہ سختی تنگ سے

ویکہین کوئی نہ اونہان جیہا وچ دلیری نامے — بکی حملیون لپیا کیتی کافر سے حرامی
نہان وی وچ بیٹھے محکم عجب دشتیر تمامی — گویا بیٹھہ گہوڑیان وچ اوگی ایہہ درخت دوامی

سختی عقل تے دانش نہین تان تنگ دی سختی خامی

كَمْ أَوْهَنُوا اللُّحُومَ الْأَشْقِيَا خَرْقًا — وَحَرَّقُوهُمْ بِقَتْلِ الْأَصْدِ قَاحِرْقًا
چندین سست نمودند گوشتہای بدبختان را ... دی شکافتن — و سوختند آنہا بسبب کشتن دوستان سوختنی سخت
فَكَأَنَّمَا الْمَعُوا مِنْ سَيْفِهِمْ بَرْقًا — طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَىٰ مِنْ بَأْسِهِمْ فَرْقًا
پس ہرگاہ روشن نمودند از شمشیر خویش برق را — پرید دلہای کافران از جہت سخت ترسیدن از جماعت اہل اسلام

فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبُهَمِ

پس فرق نمیکنند آنہا در دلیر و در بچہ گوسفند

چند جسم اشقیا را کردہ پارہ از میان — سوختند از قتل اخوان خسینہ ہای کافران
برق سان رخشان چو بیرون آمدہ شمشیر شان — گشتہ پران کافران را دل ز تن از بیم جان

در دلیر و بچۂ بز فرق کردن کے توان

کفار کے بدن دسے سب ٹکڑی کر اوڑا — مارے جو رشتہ دار جگر سب دسے جلا
چمکائی برق تیغ تو کافر کا دل ڈرا — کافر کا اون کی رعب سی تہا دل یہہ کانپتا

فرق دلیر و بچۂ بز اونسے کب کیا

کر کی جرأت کافر اندا سبھہ کیہ ٹکڑاس و کہیا — مار کی دوست تی خویش قبیلہ جگر تمام جلایا
بجلی وانگون تیغا کہدہ کی مینان تہین جد چمکایا — اوڈہی دل سبہہ خصماندی خوف نے پکڑ ڈرایا

بکری تے بہادر وچ اونہان فرق نظر نہین آیا

فَمَنْ أَمَدَّ بِهِ قَدْ زَالَ عُسْرَتُهُ — وَمَنْ يَلُذْ بِنَدَاهُ دَامَ يُسْرَتُهُ

پس ہر کس مدد خواست با حضرت رفت تنگی او
وَمَنْ تَصَدّىٰ بِهٖ قَدْ زَادَ قُدْرَتُهٗ
وآنکس کہ چنگل زد امن آنحضرت زیادہ گشت قدرت او

وآنکس کہ پناہ جوید بجود او بی تنگی گشت توانگر او
وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُوْلِ اللّٰهِ نُصْرَتُهٗ
وکسی کہ باشد برسول خدا یاری ومنصور شدن او

اِنْ تَلْقَهُ الْاُسْدُ فِیْ اٰجَامِهَا تَجِمِ
اگر ہا رزار نماید او را شیران در بیشہ ہای خود ساکن میگردند

ہر کہ جست از وی مدد الحق شد از تنگی رہا
ہر کہ چنگل زد بدو قدرش فزون شد در علا

ہر کہ با جودش پناہد گشت دائم پر غنا
ہر کہ باشد با رسول حق بکون نصرت ورا

رام گردد شیر گر پیش آیدش در بیشہ ہا

جسنے مدد لی شاہ سے تنگی گئی تمام
دامن جسنے پکڑا بڑھی اوسکی قدر عام

جو سائل اوسکا ہے وہ غنی ہو گیا مدام
نصرت جو لی رسول خدا سے ہے شاد کام

جنگل میں شیر اوسکی جو پیش آئی ہووی رام

جو مدد اوسی تھون چاہی تنگی گئیں ساری
دامن جسنی اوس دا پھڑیا پایا پس قدر نیاری

جو سوالی شاہ دا ہوندا اسو کہیان ہم گذاری
جیندی نال رسول خدا دی ہوندی جگ وچ ہر دم یاری

جنگل وچ گر شیر بھی ملیس کرتا تابعداری

هُوَ الْمَفَاخِرَةُ الْعُظْمٰى لِمُفْتَخِرٍ
اوست صلی اللہ علیہ وسلم فخر عظیم برای ہر فخر کنندہ
فَلُذْ بِهٖ حَيْثُ مَا يَغْشَاكَ مِنْ عَنَتٍ
پس پناہ گیر بذات کریم آنحضرت وقتی کہ در رسد ترا تنگی

بِهٖ غِنَى الْفَقْرِ يَنْجُوْ كُلُّ مُفْتَقِرٍ
بدولت او از فقر نجات می یابد ہر فقیر نادار
وَلَنْ تَرٰى مِنْ وَلِيٍّ غَيْرَ مُنْتَصِرٍ
و ہرگز نخواہی دید ہیچ دوستی را بیابندہ یاری

بِهٖ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرَ مُنْقَصِمِ
بنصرت او ونہ ہیچ دشمن را شکستہ نشوندہ

اوست بر افتخار مفتخر فخر جسیم
بر بدر گاہ بستن پناہ گر ساز وقت غم ست سقیم

بفقیر از دولت او شد غنی رستہ ز بیم
تو نخواہی دید یاری خواہ را نا مستقیم

فی عدوی کو نباشد از کرامتش دو نیم

ہے ذات اوسکی فخر لیئے طرفہ افتخار — مفلس اوسی کی جود سے ہوتے ہین مالدار
بہائے اوسکی سمت گر تجہی مشکل ہی ہو تار — دیکہیگا تو نہ خالی اوسی سے امیدوار

اوسکا عدو نہ پائیگا جو ہو نہ اوس سے خوار

فخر کرن دی والے کارن اوہو فخر سوایا — اوسی بدولت فخر نوں لہندا ہر کنگال نہایا
پناہ اوسی دی توں لے وکہان جیکر تدہی ستایا — ویکہسین نان توں بارے منگدا جو بہر مفت اجایا

ناکوئی دشمن اوسدا ایسا جو ہیڑ نہ مار وکہایا

الدِّيْنُ أُسِّسَ مِنْ أَقْوىٰ أَدِلَّتِهِ — لَمْ يَجْتَرِءْ مَلَكٌ فِي خَوْضِ خَلْوَتِهِ
دین محکم کردہ شدہ از دلیلہای قوی آنحضرت صلعم — جرأت نمیداشت فرشتہ در درآمدن خلوت آنحضرت
عَزَّتْ تَوَابِعُهُ فِي ضِمْنِ عِزَّتِهِ — أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ
غالب و معزز شدند تابعانش در ضمن عزت وغلبہ آنحضرت — در آورد امت خود را در حصار ملتش صلی اللہ علیہ وسلم

كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجَمِ
ہمچون جای دادن شیر کہ فرو آمدہ با بچہ ہای خود در بیشہ

از دلائلہای محکم گشت دین او بلند — کی ملائک جرأت اندر خلوت اوسیکنند
اہل ملت عزتی در ضمن اعزاز وی اند — امت خود را میان حرز ملت خویش فکند

بچہ با شیران بدانسان کہ بہ بیشہ آورند

اوسکی قوی دلیلونسی ہے دین قوی ہوا — خلوت مین اوسکی جاوی ملک کے نہین یہہ جبا
تابع عزیز عزت اوسیکی سے ہو رہا — امت کو اپنی دین کے بیچ مین وہ لگیا

جیسا کہ شیر بچون کو جنگل مین لے چہپا

دین دی نمیہہ قوی دلیلان اوسدیان پختی پائے — کیا توفیق فرشتی نوں جو اوسدے خلوت آئے
اوسدی عزت تہین سبہہ پیرو بہی عزیز سدہائے — اپنی دین دی کوٹ وچالی امت نوں خوش لیائے

جینوین شیر بچیان نوں لیکر جنگل وچ چہپائے

كَفَاكَ آيَاتُهُ لِلْعِلْمِ مِنْ عَدَلِ — فَلَنْ تَرَىٰ عِدْلَهُ فِي الْكَوْنِ مِنْ جَوْلِ
کافیست معجزات او ترا از برای عمل کردن از احکام عدل — پس ہرگز نخواہی دید ہمسنگ او در جہان از نقصہا

أَنْعِجْزِبِهِ لِغُوَاةِ الدِّيْنِ مِنْ أَصْلِ ● كَمْ جَدَّلَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِ مِنْ جَدَلِ

چه خوب ست آن اعجاز برآقایم منحرفان دین را از بنیاد ● چند جنگ کنندہ ست کلمات حقتعالی بمحاکمه از شدید الخصومت

فِيْهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمِ

در شان آنحضرت وچندین خصومت کنندہ را بدلیل غالب آمد

معجزاتش هست از بهر سگی کافی ترا ● هیچ از عمانیاب بے بدل او در دہر ها

هست انعم الاصل آن از بهر تبابت هدا ● چند دشمن را که جدلی کرد آیا ست خدا

بهر حضرت چند را غالب شد از برهان صفا

کافی ہے شرع اوسکی تجھی عمل کو تمام ● نعمت بدل وسکی نہین کوئی خاص و عام

دین ہدا کا اصل ہے کیا خوب یہہ کلام ● کتنی مخالفون سی کر آیات نے خصام

حضرت بلئے وہ خصم پہ غالب ہوئے مدام

عمل دی کارن شرع اوسدے کافی تینون ساری ● اوسدے جیہی کوئی نہ نہیں نعمت جگوچ بھاری

دین دا منہ بہی جکڑ دا ہاسچے اوسدے کاری ● کلیان جھڑیان کتنی خصمان خنک او نہاندی ماری

واسطی اوسدی غالب ہوئی کتیان دتی خواری

عَجَزَتْ عَنْ عَدِّ مَا أُولِيتَ مَنْقَبَةً ● عَلَوْتَ عَنْ كُلِّ مَنْ فِي الْكَوْنِ مَرْتَبَةً

عاجز گردید وام از شمردن چیزی که داده شده از اوصاف ● بلند رفته ام از هر که اندر جهان ست از روی مرتبه

أَعْطَاكَ رَبِّي مَقَامَ الرُّشْدِ قَاطِبَةً ● كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجِزَةً

عطا فرموده ترا پروردگار من جای مع کلہ نیکیہا تمام ● کافی ست ترا عالم بودن وخصی که قلم گرفتہ اندی معجزه بودن

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيُتُمِ

در زمان جاهلیت که با موهوب صاحب حسن و در زمان بی پدر بودن

عاجز مدار انیکه اوصاف تو آرم در شمار ● از جهان ور بالا عالم رفتہ بالا سرار

خود کلید جملہ نیکیہا بداد ست کردگار ● معجزه کافی ست علم موهبت آموزگار

در جہالت در یتامت ہم ادب باب بے شمار

عاجز ہون وصف تیری کہان کر سکون ادا ● ساری جہان سی بڑھکے ملا تجھکو مرتبہ

سب نیکیونکی امر تجھی حق سی ہین عطا ۔ کافی ہے اُمّا ہو کی تجھے علم معجزا

ناخواندون مین نتیم ہوا داپ خوب سا

عاجز گنن تی پان جو منصب تینون حق ڈوائے ۔ سبھہ مخلوق جہان تہین نیدی وڈ قدر وڈ بائے
سبھی امر جنگیری تینتہون ظاہر حق کرائے ۔ کافی ہے ایہہ معجزہ جوان بیریان تینون علم سکہائے

جاہلاندی وچ وچ تیمی دتی ادب سوائے

مِنْکُلِّ مَنْ فِی الْوَرٰی صِدْقًا اُمِیْلُ بِهٖ ۔ فَکُلُّ ذُلِّ عَرَانِیْ قَدْ اُزِیْلُ بِهٖ
از ہر کہ در جہالت انزر دی صدق میل نمایم بسوی او ۔ پس ہر خواری کہ لاحق میگردد تحقیق زائل مینمایم او را بمدد حبّش
نِعَمُ الْجِنَانِ طُفَیْلِیًّا اَشِیْلُ بِهٖ ۔ خَدَمْتُهٗ بِمَدِیْحٍ اَسْتَقِیْلُ بِهٖ
نعمتہای بہشت در حالت بودن طفیلے می بردارم ببرکت او ۔ خدمت کردم اُو را بمدح ... طلب عفو میکنم بسبب او

ذُنُوْبَ عُمْرٍ مَضٰی فِی الشِّعْرِ وَالْخِدَمِ

گناہان عمری کہ گذشتہ ست در شعر گفتن و خدمت اہل دول

از جمیع اہل عالم مائلم سویش ز دل ۔ ہر چہ مشکل آیدم گردد ز جودش منحل
از طفیلش بالنعیم خلد گشتم متصل ۔ مدح کردم حضرت او را کہ تا گردد بحل

ذنب عمری صرف شعر و خدمت اہل دول

مائل ہین صدق دل سی ہون عالم سی شاد کا ۔ جو مشکل آئی کرتا ہون اوستی ہین حل سدا
اوسکی طفیل جنت اعلیٰ سے مجھے ملا ۔ مدح سے نبیکے کیا کہ ہون عفو عمر کے خطا

جو شعر و خدمت امرا مین دسّے گنوا

سبھہ جہان تہین دلون صدقون میل اوسی ول ایریا ۔ یاری اوسدی سنگ گنوائی خواری تی سبھہ وڈی
اوسی طفیل بہشت دی نعمت مینون ملی گنبھیری ۔ مدح مین اسدی کیتی تا ہو بخشش عمر اوہ بہیڑی

جو شعر تی خدمتگاری شاہان جہلان وچ بیڑی

فَاَوْقَعَانِیْ بِمَا جَلَّتْ مَصَائِبُهٗ ۔ وَاَرْمِیَانِیْ بِمَا عَظُمَتْ نَوَائِبُهٗ
پس انداختند این ہر دو مرا اندر چیزیکہ بزرگ اند مصیبتہای او ۔ و افگندند مرا بآن امری کہ کلان ہستند حادثات او
وَاَنْزَلَانِیْ اِلٰی مَا ضَلَّ صَاحِبُهٗ ۔ اِذْ قَلَّدَانِیْ مَا تُخْشٰی عَوَاقِبُهٗ

و ز وو آورده مرا بسوی آنچیز یکه گمراه گشت صاحب آنچیز
تا وقتیکه قلاده ساختند در گردن من آنچیز را که ترسیده شود عاقبت آنچیز

كَأَنَّنِي بِهِمَا هَدْيٌ مِنَ النَّعَمِ

چنانستی که من با این هر دو حیوانی هستم از جنس چهارپایان

هر دو افگندند اندر ظلمت عصیان مرا
بالکل انتر از مصیبتها ربین اندر بلا

در هبوط آورده از افعال زشت و ز هوا
زانکه طوق انداختند از آنکه خوف ست و عبا

گو نیا بستم با نها من ز جنس چارپا

دونونی مجھکو ڈالا ایک آفات مین پھنسا
ڈالا اوسی مین جو کہ ہے ایک حادثہ بڑا

گرا بیون مین پھینک کے مجھکو تبہ کیا
وہ جسمین عاقبت کا دیا طوق و پہنا

گویا کہ اون کے ساتھ ہون حیوان چارپا

ستوا دی وتی مصیبت اندر اونہان جاء پھنسایا
جتہان حادثی بہاری وڈی اونہان سٹہ وکھایا

جنہدا صاحب ہوندا گمرہ اونہان آن لبایا
جسدی اوڑک خوف بتیرا او ہو طوق پہنایا

گویا دوہان نالی مین سان جنس حیوان بنایا

النَّفْسُ أَمَّارَةٌ حَتْمًا عَلَيَّ جَفَا
ثُمَّ تُخَالِفُهُ فِيمَا دَعَا إِثْمًا

نفس بسا بسیار کننده بدیها تحقیق بر من جفا نموده ست
پس مخالفت نکردم او را و آنچه خوانده مرا بسوی او از گناه

اَضَعْتُ عُمْرِيَ فِي الْآثَامِ وَاأَسَفَا
أَطَعْتُ غَيَّ الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا

ضایع نمودم عمر خویش را در گناهان بسیار افسوس
پیروی کردم گمراهی جوانی را در دو حالت و نه

حَصَّلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالنَّدَمِ

جمع آورده شدم مگر بر گناهان و ندامت را

نفس اماره نموده حیف بر من صد جفا
تابع او گشته ام ور به چه خواند آنچه مرا

عمر ضایع کرده ام افسوس در جرم و خطا
تابع جہل طفولیت شدم حالین را

جز گناه و جز ندامت زو نشد حاصل مرا

ہمنے نفس بد نی کیا مجھپہ ایک جفا
میںنے کیا وہی جو کہ اوس بد نفس نے تھا کہا

افسوس عمر جرم میں ضایع ہوئی سدا
پابند لڑکپن کا میں دو حال میں رہا

حاصل سوا گناہ و ندامت بہ کے کچہ نہ تہا

سرکش نفس نے میری اوپر بہاری ظلم کمائے — ہویا نہ مین مخالف او سیدا جو گناہ کرائے
وہنبہ عمر دی حسرت زاری وچ گناہ گنوائے — دو ہنین حال نگرین والی میںنے توڑ پہنچائے

گناہ اتے شر مسا دی باجہون حاصل پلی نپائے

قَدْ ضَرَّنِي النَّفْسُ جِدًّا فِي جِسَارَتِهَا — فَمَا تَدَارَكْتُ شَيْئًا مِنْ شَرَارَتِهَا
تحقیق ضرر داد مرا نفس بسیار در دلیری کردن او بر گناہان — پس تدارک نتوانستم نمود چیزی را از سترارتہای او
وَلَا تَجَاوَزْتُ شِبْرًا مِنْ إِشَارَتِهَا — فَيَا خَسَارَةَ نَفْسِي فِي تِجَارَتِهَا
ولیکن نکردم مقدار یک بالشت از اشارتہای وی — پس ای زیانکاری نفس من در تجارتہای خود

لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسُمِ

نخرید آن نفس بد آخرت را بدنیا و خریداری نکرد

از غرور این نفس بد مارا ضرر با داد و درد — من نکردم از شران بد تدارک در نبرد
ہیچ نہ نمودم تجاوز از اشارتہاش فرد — آہ از نقصان نفسم در تجارتہا چہ خورد

دین رانہ گرفت بادنیا خریداری نکرد

مجہکو غرور نفس نے ایذا دئے ہین کبا — اوسکے شرونکا مجہ سی تدارک نہ کچہ ہوا
اوسکی اشارتونسی نگذرا مین ایک ذرا — اس نفس کی خسارہ تجارت مین کیا دیا

دنیا سی دین نجاہا خریدار کب ہوا

نفس نے میںنوں کر دلیران اور کہ چاہ ڈبویا — ہویا نہ دار وا وسدی شر دا وہبا مولے نہ ہویا
جتہے اوسنی چاہ کہلایا اوتہی پین کہلویا — ہے ہے گہاٹا نفس میری دا مال تجارت ہویا

دنیا دی نہ دین نون لیتس گاہک مولے ہویا

فَلَا تَذَرْ عَالِيًا مِنْهُ بِسَافِلِهِ — لَا تَبْدِلَنْ نَاقِصًا مِنْهُ بِكَامِلِهِ
پس مگذار بلند را از وکہ آخرت ست بعوض پست اوکہ دنیا ست — بدل مکن ناقص را از و بداون کامل او
تَقِيلُ مَادَامَ مِنْ شَمْسِهِ بِآفِلِهِ — وَمَنْ يَبِعْ آجِلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهِ
خاسیکی آنرا کہ دایم می ماند از خورشید او با فرو رونده او — وکسی کہ بفروشد نفع آیندہ را از دین بنفع حالی از دنیا

يَبِنْ لَهُ الغَبْنُ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمِ

ظاہر نشود اورا زیانکاری در فروختن و در سلم

مگذر از عالی برای سافل ای مرد خدا
بذل کامل را مکن با ناقص از جہل و خطا

مبدہی دائم فرو گردندہ گیری در بہا
وانکہ آجل را بعاجل میفروشد از عمے

غبن در بیع و سلم روزی شود ظاہر ورا

عالی کو تو چھوڑیو بیچی کو لیجیو جان
ناقص کے بدلی مت دی تو کامل کو رکہہ دہیان

فانی لئے تو توڑی نہ باقی کو کیون نادان
آئندہ دیکی لیوی جو حالی اوسی مان

معلوم ہوگا بیع و سلم مین اوسے زیان

چھوڑ بلند اوچی نون نیوان کیونکر لیوان ہین بنیدا
ناقص لیکی کامل ہتھوں اپنی کیون وچیندا

الس والا قابو کرکے دائم سودا پشیند
جو کوئی آئندہ اوس نہوں حالی نال وچیندا

ظاہر ہوسی ویچن گہندیاں جو نقصان کریندا

بِهِ شِفَائِي عَمَّا حَلَّ مِنْ مَرَضٍ
بِهِ نَجَاتِي مِمَّا غَشَّ مِنْ قَرَضٍ

ببرکت اوست شفای من از آنچہ حلول نماید از مرضہا
بطفیل اوست نجات من از آنچہ پوشیدہ است مرا از بار قرض

بِهِ خَلَاصِي غَدًا فِي مَعْرَضِ العَرَضِ
إِنْ أَتَيْتُ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضِ

بشفاعت اوست خلاصی من فردا در مکان عرض حساب
اگر آوردہ ام گناہان را پس نیستند پیمان من شکنندہ

عَنِ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمِ

از جانب حضرت و نیست رشتہ من منقطع شوندہ

در مرضہا از طفیلش روز بیم گردد شفا
ہم ز بار قرض من از دولتش گردم رہا

با شفاعت وارہاند او مرا روز جزا
گر گنہ کردم نشد بشکستہ عہدم ہیچ جا

از جنابش رشتہ ام نی منقطع از وی جدا

ہی اوسنے میری جملہ امراض کی شفا
ہوگا یہہ بار قرض میرا اوسے سبا دا

میری نجات حشر شفاعت سی مانگیگا
لایا گنہ تو عہد نہین میرا ٹوٹتا

حضرت سی اور نہ رشتہ میرا منقطع ہوا

برکت اوسدے اچھا کیتا مرض جدون پل آئے — بار فرض تھین اوسدے دولت میتون ہو رہائے

حشر دی دیہاڑے وس تھیتہ جشن سی انت بیلائی — عہد نہ تتن والا میرا نوڑی ہان گیا ہے

حضرت تھین نال وہا گا میرا کیتا اوس تھون سائے

لِأَنَّهُ مُنْتَهَى قَصْدِي وَأُمْنِيَتِي — أَرْجُو بِهِ دَفْعَ ضُعْفِي مِنْهُ تَقْوِيَتِي

زیرا کہ او نہایت مقصود من است و غایت امید من — امید میدارم ببرکت او دفع ضعف خویش را و ازوست قوت من

هُوَ الْمَنَاطُ لِتَفْرِيحِي وَتَهْنِئَتِي — فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَتِي

اوست محل اعتماد برای شادی من و خوشی من — پس بدرستی کہ برای من عہدیست از آنسرور بسبب نام نہادہ شدن

مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ ❊

باسم محمد صلی اللہ علیہ وسلم و آنحضرت وفاکنندہ ترین مخلوق ست بعہدہا

انتہای قصد و اقصای مرادم زانکہ اوست — دفع ضعف و قوت احوال من امید زوست

فرح و شادیہای ما را خود محل آن نیک خوست — چو مسمی گشتہ ام من ذمہ وار یہا بدوست

با محمد با وفا تر از ہمہ آن نیکو ست

جملہ مقاصد ونکا سیر ہی وہ منتہا — او ستے ہی دفع ضعف بھی اور زور سب میرا

کیون خوش نہون کہ ہی وہی میرا تو آسرا — ہی ذمہ وار وہ میری ہر بات کا سدا

ہمنام ہون وہی ہے وفادار خلق کا

اوڑک مطلب تے امید میرا اوستھون میتون سہارا — ضعف دا دارو اہو قوت دا بھی اوستھون میتون سہارا

میری خوشی دا اوستھون سامان ہویا میرا سارا — میرا ہے ذمہ وار اوہو جد رکھیا نام ہمارا

نال محمد سبھ جہان تھین اوہ وفا وچ نیارا

فَذَاتُهُ فِي كِلَا الدَّارَيْنِ مُسْتَنَدِي — ل شَفَاعَتِهِ فِي الْحَشْرِ مُعْتَمَدِي

پس ذات مبارک او در ہر دو جہان تکیہ گاہ من ست — بر محض شفاعت وشان در روز قیامت اعتماد من است

فَمَنْ سِوَاهُ مُلَاذِي سَيِّدِي سَنَدِي — إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي آخِذًا بِيَدِي

پس کیست سوای ایشان جای پناہ من سردار من تکیہ گاہ من — اگر نباشد آنحضرت در زمان باز گشتن دستگیرندہ من

فَضْلًا وَإِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ ❊

ازروی احسان واگر نگیرد دست من لیس نگوای کہ تا عرد یات

تکیہ بس در ہر دو عالم ذات والا یش مرا | ہست [illegible] کہ شافع [illegible] دم روز جزا
کیست تو فریاد ما را در رسد جز مصطفیٰ | گر نگیرد [illegible] دست من فسوسہا

فسوسا [illegible] تو یہ حسرت [illegible] سر نہ

دونو جہا مین تکیہ تو [illegible] ہی شاہ کا | محشر [illegible] شفاعت [illegible] دی چھڑا
اوسکی سوا ہی کون کوئی میرا [illegible] وسرا | محشر [illegible] ہمیں [illegible] ایگا ہی آسرا

فضد پنسی [illegible] [illegible] افسوس

دوجہان جہانان ذات اوسی [illegible] تکیہ [illegible] | اوس [illegible] ہوئی آسرا [illegible] بہتیرا
اوس [illegible] ویرانیون جگ [illegible] اسر [illegible] | یار [illegible] محشر [illegible] اوسکی تربت بسیرا

فضلون [illegible] نان کری کہ [illegible] تیلیا [illegible]

فَانَّ مِنِّي اَلْوَرٰى لُطْفًا [illegible] ثُمَّہٗ | لِكُلِّ مَنْ فِي الْوَرٰى آبَائِہٖ مَرَاحِمَہٗ
[illegible] شید [illegible] ناو [illegible] | [illegible] جہا [illegible] ظاہر فرمود آنحضرت رحمتہا خود را
هُوَ الشَّفِيعُ لِمَنْ يَخْشٰى جَرَائِمَہٗ | مَا شَانُہٗ اَنْ يُحْرِمَ الرَّاجِي مَكَارِمَہٗ
اوست شفیع [illegible] | [illegible] نسرور را حقتعالی ازانکہ محروم کردہ شود امیدوار

اَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْہُ غَيْرَ مُحْتَرَمِ

یا آنکہ باز گردد [illegible] بردہ از آنحضرت [illegible] حالیکہ محترم نانہ

شد ز لطفش زندہ سا ز یکجہان روح وصال | بر ہمہ عالم رسانده عام فیضان نوال
اوست شافع بہ جمیع عاصیان بی قیل وقال | چون شود نا امید زو امیدوار آمد محال

یا کہ باز آید امان خواہ جنابش پر ملال

زندہ کری ہی مردہ لکو وہ بخش کر وصال | اہل جہا نکو نعمتیں [illegible] میں کمال
ہی وہ شفیع اونکا جو مجرم ہوئی فعال | بی آسرا اوسی [illegible] ہو [illegible] ہی محال

یا خود امان خواہ ہی اوسکی [illegible] پر ملال

جنید اگر دی جگ کو ن اوسکی وہ خوشبو وصالی | سبہ جہان نوان شامل ہو یار حم ہی اوسکا عالی

اوہ شفیع جوڈرداجرمون ہووبن بہت بیحالی
حق پناہ دیوی جو خالی اوس تھیون بہر سوالی

یا پناہ دی منگن والا اوس تھیون آوی خالے

شَمِمْتُ مِنْ ذِكْرِهِ حَقًّا رَوَائِحَهُ
رَأَيْتُ مِنْ حُبِّهِ صِدْقًا لَوَائِحَهُ

شمیدہ ام از ذکر آنحضرت تحقیق خوشبوہای اورا
دیدہ ام از دوستی آنحضرت از روی صدق لائحہ ہای جمال مبارکش را

وَحِينَ أَوْعَيْتُ فِي قَلْبِي نَصَائِحَهُ
وَمُنْذُ أَلْزَمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ

واز وقتیکہ نگاہداشتہ ام دردل خود نصیحتہای آنحضرت را
واز آن روز کہ لازم گردانیدہ ام فکرہای خود را ستایش آنحضرت

وَجَدْتُهُ لِخَلَاصِي خَيْرَ مُلْتَزَمِ

یافتم آنحضرت از برای مخلصی خود بہترین لازم گیرندہ

بوی خوش خفا شمیدم من ز باغ ذکر او
دیدم از جوش ز مہر روی خویش نور وضو

چون نصایحہای او در دل کشیدم تو بتو
تاکہ لازم کردہ ام بر خویش مدح آن نکو

یافتم بہر خلاص خویش خوش تا نیدزو

سونگھی ہین اوسکی ذکر سے بو اپنی یار کی
جب نئی دکھائی آنکی صورت نگار کی

پند اوسکی سنکی دلسی ہے جب اعتبار کی
جب سی کہ مدح یار کی لازم شعار کی

پایا خلاص اپنے لئے خوش مبارکی

ذکر پیار دی نہین مینی بو اوسیدی پائی
حب اوسدی صورت اور کہ مینون آن دکہائی

اوسدی پند ونصیحت سنکی دل وچ جد ٹکائی
جدہ سی وصف شہنشہ دی وچ مین اپنی فکر لگائی

اچھی طرح اوسینی میری خوفون جان چھڑائی

تَسَلَّ نَفْسَكَ بِهِ هَمًّا إِذَا اضْطَرَبَتْ
فَكُلُّ دَاءٍ إِذَا اسْتَشْفَيْتَ بِهِ بَرِئَتْ

تسلی بخش بکرم او نفس خود را وقتیکہ بیقرار گردد از غم
در ہر مرض وقتیکہ طلب شفا نمای از وی برکت او بخواہد گردید آن مرض

إِذَا تَوَسَّلْتَهُ الْيُسْرُ اقْتَرَبَتْ
وَلَنْ يَفُوتَ الْغِنَى مِنْهُ يَدًا تَرِبَتْ

ہرگاہ کہ وسیلہ گیری اورا آسانی اندر کارہا نزدیک گردد
وہرگز فوت نگردد بی نیازی از و دستی را کہ بخاک رسیدہ است

إِنَّ الْحَيَا تُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكَمِ

از برای آنکہ باران می رویاند شگوفہ ہا را در پشتہ ہا

چون غم آید دہ بذات او تسلی نفس را
ہر مرض با او چو پیوستی رود آید شفا
گر در اگیری وسیلہ یافتی فوراً ہنا
مفلس امید ور را فوت کی گرد دغنا
زانکہ از باران شگوفہ روید اندر ریشتہ ہا

گر ہو مضطرب ہی دلکو تسلی دی وسے یار
لے گر وسیلہ در دومنین پائی شفا ہزار
عسرت مین تجھکو عیش کے دکھلائیگا بہار
محروم اوسکی جود سے ہوگا نہ خاکسار
باران سی ہوتی پشتو منین پیدا ہی سبزہ زار

لی تسلی اوسدے نال جدہ غم تدہی آوے
مرض دی وچ سوریں اوسنون ترت صحت وکہلاوے
تنگی دی وچ عیش وکہاوی سبہہ غم دور کراوی
تان غنا اوسی تہون تحیں جو غریب اوسی ول جاوے
سینہ دی نال وہاندی او پر جہدی ہر جا ساوے

اُرِيدُ غُفرَانَ رَحمَانِي لِمَا سَلَفَت
میخواہم بخشش پروردگار خود برا آنچہ گذشتہ ست از گناہان
وَاَن اَمُوتَ بِاِيمَانٍ اِذَا اختَتَمَت
و اینکہ بمیرم با ایمان ہرگاہ کہ ختم گردد حیات من
وَاَن اُبَشَّرَ بِالفِردَوسِ اِذ حُسِبَت
و اینکہ بشارت دادہ شوم بدخول فردوس چون حساب کردہ شوم
وَلَا اُرِيدُ زَهرَتَ الدُّنيَا الَّتِي طَلَبَت
و نمیخواہم منافع دنیاوی آنکہ بر چیدہ
يَدَا زُهَيرٍ بِمَا اَثنَى عَلَى الهَرِمِ
دو بیت زہیر شاعر بسبب آنکہ ثنا گفت بر ہرم بن ہشام

خواہم از درگاہ حق عفو گنہ یا سیدا
ختم بر ایمان شود عمر من از فضل خدا
ہم بشارت در حساب از خلد جنت دہ مرا
من نخواہم نفع دنیائی کہ چید آن را عطا
خود زہیر از دست خود چون بر ہرم گفتہ ثنا

مانگو خدا سی میری گناہون سی در گذر
ایمان سی موت ہو میری جب ختم ہو عمر
وقت حساب مژدہ جنت دو آن کر
مین مانگتا نہین نفع دنیوی مگر
پایا زہیر وصف مین جیسا ہرم سے زر

سبہہ گناہ میرے توں لطفوں حق کنوں بخشاؤنین
ختم ایمان دی نال کرم تین میری عمر کرانوین
آن بہشت دی تواں خوشخبری وقت حساب سنانوین
نہین لین چہند انفع دنیا دی جینوین گئے زمانین

وصف نہ ہیرہ مہم دی کر کی لیتے روک رکانوین

وَقَعْتُ فِي مَعْلِكٍ حَاطَ الشَّدُوذُ بِهِ … اَحَاطَنِي قَلَقٌ عُدْمُ النُّفُوذِ بِهِ

افتادہ ام در جای ہلاکتی کہ احاطہ نمودہ اند بر سوی آمر ہا مشکلہ بد و … از ہر طرف گرفتہ مرا دلتنگی کہ گم کردہ شدہ راہ بیرون رفتن از و

يُصِيبُنِي بِخِلَافِ مَنْ اَعُوذُ بِهِ … يَا اَكْرَمَ الْخَلْقِ مَالِي مَنْ اَلُوذُ بِهِ

اہانت می نماید مرا بر خلاف آنکسی کہ پناہ میبرم بد و … ای گرامی ترین مخلوقات نیست از برای من کسیکہ التجا برم بدو

سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِمِ

بجز ذات مبارک شما وقت فرود آمدن حادثہ عام تام

ماندہ ام در مہلکی وز ہر طرف صد ہا فساد … غرق اند چیا ہم و گم کردہ راہ امداد و داد

ہر کرا خواندم بزاری بر سر من پا نہاد … نیست در عالم کسی یا بم پناہی ای جواد

جز شما وقتیکہ بر سر حادثہ عام فتاد

اک تہلکے بیچ میں ہوا ہوں میں مبتلا … بہاری بلا میں حیف کہ میں آنکہ پہنسا

جسسے پناہ مانگوں وہ الٹا دی دل جلا … ای اکرم جہان نہیں کوئی بھی آسرا

بن تیری جبکہ سر پہ پڑے حادثہ بڑا

پیم ہلاکت وی اوچ آیان مشکلیاں بہاریاں کاری … تنگی گھیر یمیہ راہ نکوی لبہندا دردان ماری

منگان جیں تہوں جا پناہیں او لٹا دیندا خواری … ای چنگا خلق دا لوئی ناہیں جس تہوں منگان یاری

تدہ سواجب سر پر آئی حادثہ مشکل بہاری

عَجَزْتُ مِنْ كَثْرَةِ الْاَوْزَارِ يَا سَنَدِي … اِشْفَعْ اِلَى اللّٰهِ غَدَاةَ الْحَشْرِ حَقًّا لِي

عاجز گردیدہ ام از بسیار گناہان ای سردار من م … شافع شو بسوی خدای تعالی فردای حشر تحقیق از برای من

اُنْظُرْ اِلَى حَالِ مُضْطَرٍّ بِلُطْفٍ خَفِيٍّ … وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولُ اللّٰهِ جَاهُكَ بِي

نظر رحمت بسوی حال مضطر از لطف پنہانی … و ہرگز تنگ نمیشود ای فرستادہ خدای تعالی تر و توبسبب شفاعت

اِذَا الْكَرِيمُ تَجَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ

وقتیکہ بسیار کرم کنندہ ظاہر گردد بمقتضای اسم منتقم

گشتم از فرط گناہان خوار و عاجز سیدا … شو شفیعم پیش حق فردا کہ تا بخشد خطا

چشم رحمت سوی حال تبہ ما انم برگشا — گم نہ گردد دانہ شفاعت گردنم قدر شما

چون کریم آید باسم منتقم جلوہ نما

غرض گناہ سی ہوا عاجز ہوں میری جان — شافع محشر میری لئے ہو کہ ہوا امان

مضطر ہوں حال دیکھ میرا لطف سے یہان — شافع جو ہو میرا نہ تیری رتبا مین زیان

ہو منتقم کریم کی جلوہ جو کل جہان

ہوں گناہ تہوں عاجز ہو یا ہو رہم کدہان آہین — کر شفاعت دن قیامت اگہی ہوں جی پناہین

حال پریشان اوپر کیجئے لطفوں کرم نگاہین — میری شفاعت کریان قدر نگہتی تجہی بہی تیرا سائین

ہو منتقم تجلی کرسی آپ کریم ہستا ہین

هُنَّ لِعَيْنِي رَحْمَا دِينِكَ قُرَّتُهَا — وَلِلْجَبِينِ مِنَ الْأَنْوَارِ غُرَّتُهَا

بخش در ما چشمان مرا از رحم خویش سردی آنہا از وصال جمال — و برای پیشانی من از انوار رضا سفید ہے او

فَأَنْتَ شَمْسُ كَمَالٍ أَرْضُ ذَرَّتِهَا — فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضُرَّتَهَا

پس ذات مبارک شما خورشید کمال ست زمین ذرہ خود را — پس بیشک از بخشش شما ست این جہان و اتباع او کہ آخرت باشد

وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمُ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ

و از جملہ دانشہای شماست علمی کہ نبشتہ ست در لوح و قلم

بخش چشمم را از وصل خود سروری سیدا — ہم جبینم را ز لطف عام انوار رضا

مہر فضلی نور بخش این ذرہ ناچیز را — ہست از جود شما دو عالم ای مبارک یک عطا

آمدہ لوح و قلم یک علم از علم شما

آنکہوں کو ٹہنڈا کیجو دکہا اپنا خوش جمال — پر نور ہو جبین بہی میرا کیجیو یوں نوال

سورج ہے تو میں ذرہ کرم سی دی اب وصال — دو نو جہاں ہیں تیرا تو اک بخش بے سوال

لوح و قلم اک علم ہیں ہی تجہسی وہ کمال

آنکہ میری نون سرد بخشین نور جمال دکہائین — نور رضا جبین نون میری فضلوں بخشی دوائین

فضل دا سورج تون ہین راضی ذری نون فرمائین — بک بخشش تیری تہون دنیا آخرت دونون جائین

بک علم تیری علمان تہین لوح و قلم سب سنائین

لَاتَيْأَسَنَّ بِهَفَوَاتٍ وَإِنْ كَثُرَتْ
هرگز نا امید مشو بسبب گناهان اگرچه بسیار باشند

فَإِنَّ رَحْمَتَهُ مِنْ غَضَبِهِ سَبَقَتْ
پس بدرستیکه رحمت وی تعالیٰ شانه از غضب وی سبقت برده

مِنْكَ الْخَطَايَا بِمُدَى الْأَيَّامِ إِنْ سَلَفَتْ
از تو گناهان بگذشتن تمام زمانه اگرچه واقع گشته اند

يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ
ای نفس من نا امید مشو از سبب گناهی که بزرگ ست

إِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ
زیرا که گناهان کلان در جنب مغفرت همچون گناهان خورد اند

هان مشو نا امید گر جرمت برون شد از شمار
رحمتش سابق شده بر جوش غضبش بار بار

گر خطاها از تو ظاهر گشته خود صدها هزار
نا امید ای نفس از رحمت نگردی زینهار

زانکه آمد وقت بخشش او کبائر چون صغار

قطع امید فرط گنه سے نکر میان
رحمت ہے بیشد ستی غضب پر ہے کرتی بیان

مانا تیری گنہ نہین رکھتی حد و کران
ای نفس تو نڈر ہو اگر جرم ہے کلان

ہن وقت جوش عفو کبیری صغیری سان

نا امید نہو گناہان کارن توڑی ہون گھنیرے
رحمت اوسدی غضب کنون بھی ہیتی ہے اگیری

ساری عمر گذاری جیکر وچ گناہ بکھیری
ای نفس امید بخشدین جرمون توڑے ہینی وڈیری

وڈی چھوٹیان وانگن کنسی بخشن ویلے تیری

أَرْجُو الْإِلٰهَ مِنَ الْأَسْوَاءِ يَعْصِمُهَا
امید میدارم از ذات حقتعالیٰ که از بدی نگاه دارد آن نفس را

وَمَا اسْتَطَابَ مِنَ الْخَيْرَاتِ يُلْهِمُهَا
و آنچه نیکو و پاکیزه ست از نیکوئیهای در دل افکند او را

فَمَنْ سِوَاهُ لِهٰذَا النَّفْسِ يَرْحَمُهَا
پس کیست جز او تعالیٰ را نه برای این نفس که رحم آید بر وی

لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِيْنَ يَقْسِمُهَا
شاید رحمت پروردگار من وقتیکه قسمت فرماید آن رحمت را

تَأْتِي عَلٰى حَسَبِ الْعِصْيَانِ فِي الْقِسَمِ
آید آن رحمت بر اندازهٔ گناهان در قسمت من

دارم امید انکه بخشد از بدیها حق امان
سازدم الهام از نیکوئیها خوشش عیان

کیست جز مولا که بر این بنده گردد مهربان
رحمتش امید دارم چون کند تقسیم آن

حصہ بر قدر گناہ خویشتن یا بمِ ارزان

ربنا امید حصے ہون وی بدسی نہ پناہ — الہام میری دلیہ کرسے نیکیو نکے راہ
ہی کون اوس بغیر کہ مجبہیر کرے نگاہ — امیہ ہے جو بانٹنی رحمت سے لگے وہ شاہ

اونتا دی حصہ مجھکو ہین جتنی میرے گناہ

ہے امید حق اوسنون جو ہون آپ نگہ فرماوی — سبھی امر بھلیری اوسنون رحمت نال سکہاوے
کون ہے مولا باجہہ جو بندے اوپر رحم وکہاوے — ہے امید جو رحمت رب دا اوہ جسوقت ونڈاوے

قدر گناہ وی اوپر سینیان وچ حصے دتی امن

قَدْ جِئْتُ بَابَكَ مِسْكِيْنًا بِمُلْتَمِسٍ — فَرْزُقْ نَائِبِيْ ... عَشِيْ ... دَنِسٍ
تحقیق مدام روانہ آتا باب تہای کہ مسکین ہیم بار زو — لیکن فرما لمرا ... شیدہ ... نکدورت گناہ
وَاحْفَظْنِيْ بِالْفَضْلِ فِي الدُّنْيَا وَفِيْ أَمَسٍ — یا رب فَاجْعَلْ رَجَائِيْ ... مُنْعَكِسٍ
نگاہدار مرا از قرین فضل خود در دنیا و در آخرت — ... دکان ... بگردان امید مرا غیر ... گون

لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِيْ ... مُنْحَسِرٍ
نزدیک خود و گردان حساب ... منقطع

آرزو کن بر درت مسکینی آمد بر زہیم — از کرم فرمادلم را پاک از جرم ذمیم
وہ پناہم در دو کون از ظلم وز نار جحیم — عکس امید مہ مفرما از ترحم ای کریم

در جناب خویش و ظن ما من مکن قطع ای رحیم

آیا ہون تیرے در پہ مین ہو کر امیدوار — تن من میرا بدی سی تو کر پاک کردگار
یہان ظلم ہو نہ مجہپہ وہان ہو نہ حر نار — امید میری کا ہو نہ عکس ای خدا شمار

نزدیک تیری قطع نہ میرا ہو ظن بکار

تیری دردی اوپر آیا مین مسکین سوالی — ہر گنہ تی دکہہ نہین فرمایاک میرا دل حالی
انہان اوتہان حافظ میرا تون ہے میراوالی — میری امید نجانی ہتہ تہون ای رب میرا عالی

قطع نہ ظن میرا ہوتین تہون درگہ تیرے عالی

أَحَاطَتِ الْهَمُّ صِرْفًا وَالْمِحَنُ لَهُ — فَأَيْنَ غَيْرُكَ عَوْذًا يَطْمَئِنُّ لَهُ

از هر طرف گرد آمدند غمهای محض و محنتها اورا
بجاهِ عبدك طٰه أن تحنّ له
بطفیل بندهٔ مبارک خود آنحضرت که رحم فرمای برای او

پس کجاست جز تو پناه گاهی که از آن گیرد بدو
والطف بعبدك في الدارين إنّ له
و مهربانی کن بر بندهٔ خود در دو جهان که هرگز آن بندهٔ را

صبراً متى تدعه الأهوال ينهزم
شکیبائی است که هرگاه میخوانند اورا هولها از هزیمت میگیرد آن صبر

محنت و غم کرده از هر طرف اورا بیقرار
از طفیل شاه احمد بر ملالش رحم آر
جز جنابت نیست ملجائی ورا در زینهار
لطف در کونین کن بر بندهٔ خود کردگار
زانکه صبری دارد او کز هول گیرد فرار

غم اور محنتوں نے لیا مجھکو گھیر آہ
صدقہ حبیب نبی کا کر رحم یا اله
جز لطف تیری اور کہاں بندی کی پناہ
دونو جہان میں رحم سے کر بندی پر نگاہ
رکھتا ہے صبر دیکھ سے لے کر جوانی جب راہ

ہر طرفوں گھیریا غم تے محنت جانوں غوطے کھاندا
حضرت دی طفیل رحم کریں ہووانس حبیب بدیاندا
تیری باجھوں اوہ کہیڑا جتّے جاوے پناہیں لبھدا
دوہاں جہاناں وچ بندے تے توجہ کریں ہاں درماندا
صبر اجیہا رکھدا اوہ ویکھ ہول بئے نس جاندا

وارحم وبارك وسلّم عن مضاعفة
رحم فرما و برکت فرما و بفرست سلام از دو چندان کردن جمله

شرّف تحنّن وكرّم في ملاطفة
شرف بخش و لطف فرما و کرامت ده بس در مهربانی فرمودن خود

فخّم ومجّد وعظّمه بعاطفة
بزرگی بخش و گرامی ساز و کلانتر ساز اورا از مهربانی

وأذن لسحب صلاة منك دائمة
و دستوری ده ابرهای رحمت را که از تست دایم

على النبي بمنهلّ ومنسجم
بر حضرت پیغمبر بکمال فرو ریختن و بسیار باریدن

رحمت و برکت تحیات و سلام بیشمار
عظمت و تفخیم و تعظیم و تمجید افتخار
شرف بخش اکرام فرما لطف کن صدها هزار
اذن ده ابر صلواتی را که در لیل و نهار
بر نبی بارد بیاپی همچو دریا بار بار

برکت ہو رحم حق بہی ہو سب دگنا او سلام — لطف و شرف تحسین و اکرام و فضل مسام

تفخیم و مجد و عاطفت و روح و احترام — رخصت ہو جلد ابر صلاتی کو جو مدام

برسے نبی پہ بحر ساں ہر وقت صبح و شام

رحمت برکت تی سلامان قدر نون ہیج سونے — شرف بزرگیان بخش اوسی نون جو لکھن و آچ آپے

قدر تی مرتبے تی تعظیمان جو او سدا قدر دوہائے — جہر صلوۃ دے نون یہہ حصت جو ہر دم مینہہ برسائے

اوہر نبی تی مدنہون زیادہ دریا موج و کہائے

وَارْضِ — إِلٰهِي لِمَنْ قَدْ سَادَ مِنْ بَشَرٖ — وَاَعْطِهِ الْمَوْضِعَ الْمَحْمُوْدَ فِي الْحَشَرٖ

و افضل فرما ای پروردگار آنکہ سردار ہست از مردمان — و عطا فرماء او مقام محمود در روز حشر ....

وَخُصَّهُ بِنَعِيْمٍ نِفَّ عَنْ حَصَرٖ — ثُمَّ الرِّضَا عَنْ اَبِيْ بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرٖ

و خاص فرماء او را بنعمہای کہ زیادہ انداز شمار — پس راضی باش از حضرت ابی بکر و از حضرت عمر رض

وَعُثْمَانَ وَعَنْ عَلِيِّ ذَوِي الْكَرَمٖ

و از حضرت عثمان و از حضرت علی رض کہ ہمہ خداوندان کرم اند

خا لقا راضی کن او کوست سردار بشر — بخش فرمایش مکان محمود در روز حشر

خاص فرمایش بنعمای کہ نا آید در حصر — پس رضای خود رسان سوی ابو بکر و عمر

ہم بعثمان و علی آن خاصگان ذو الفضل

یا رب خوش او سکو کیجو جو ہے سید بشر — دی اونکو مولا مقام محمود روز حشر

انعامی سکو دیجو کہ افزون ہوں وہ نہ حصر — پس راضی اونسی ہو تو ابو بکر اور عمر

عثمان اور علی سے جو ہیں خیر سربسر

راضی ہا تون سردار بشر نون کرم کنون فرمائین — تون مقام محمود حشر وچ فضلوں جا دیو تہین

نعمتان بہشتان گنتی کولون خاص اوسی بخشائین — حضرت ابا بکر تی حضرت عمر نون تے اون کہچ وکہائین

حضرت عثمان تی حضرت حیدر سبہہ کیا ندی بائین

وَارْحَمْ مُحِبِّيْهِمْ وَالطَّائِعِيْنَ لَهُمْ — وَمَنْ يَلُوْذُ بِهِمْ وَالْخَادِمِيْنَ لَهُمْ

و رحم فرما دوستان ایشان را و فرمانبرداران او شان را — و آنکہ پناہ گیرد بایشان و خادمان ایشان را رحم

سَلَفًا وَخَلَفًا وَلِلْمُسْتَغْفِرِينَ لَهُمْ
اسلاف وخلفهای ایشانرا و آمرزش خواهندگان ایشانرا

وَالْآلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ لَهُمْ
وآل واصحاب پس متابعت کنندگان ایشانرا که تابعین باشند

أَصْلِ التُّقَى وَالتُّقَى ذِي الْحِلْمِ وَالْكَرَمِ
که اصل تقوی و پاکیزگی اند و حلم و کرم رضی الله تعالی عنهم

رحم فرمابر محبان ومطیعان سربسر
ساق وخلف شان وآنکه مغفرت خواهد گر

وانکه با ایشان پناهد خادمان ذوالقدر
آل واصحاب وجمیع تابعین را در اثر

اصل تقوی وطهارت علم وکرم معتبر

بخش اونکو جو محب ومطیع اونکی هین آکے
سلف وخلف ونهونکی جو هو اونکا عفوخواه

جوخادمان باب هین جو اونسی لین پناه
آل وصحابه تابع دین پر کرو نگاه

اصل تقی ورحم وکرم هین وه مشل ماه

دوستان نون تی فرمانبرداران تونهین بخشش کهی
وڈهی تی اولاد نون بهی جهیرا بخشش اونها نداچاهی

خادمان نون تی اونها نون جو اونهان نا اپناهی
آل صحاب تی تابع جنهان دین دی کوشش آهی

تقوی پاکی حلم وکرم نیج تب اونهان بادشاهی

مَا اسْتَبْلَجَ الصُّبْحُ مَا يَبْقِي لِشَمْسٍ ضِيَا
مادامیکه طلوع کند صبح وتا آنکه باقی ماند برای خورشید روشنائی

مَادَامَ فِي الْقَمَرِ نُورٌ وَانْغِلَاسُ مَسَا
تا آنکه در ماهتاب باشد نور وتاریکی شام

مَا اشْتُدَّ رَحْلُ حَجِيجِ الْبَيْتِ نَحْوَ مِنَا
تا آنکه بسته شود اسباب حج کنندگان بیت الله بطرف منا

مَا رَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيحُ صَبَا
تا آنکه بجنباند شاخهای درخت بان را باد صبا

وَأَطْرَبَ الْعِيسَ حَادِي الْعِيسِ بِالنَّغَمِ
و در طرب آورد شتر را حادی شتر بالنغمه ها

تاکه باشد صبح طالع تا بمهر اندر ضیا
تاکه بندد حاجی اسباب سفر سوی منا

تاکه باشد نور در ماه وظلام اندر مسا
تاکه جنباند بشاخ بانها باد صبا

هم شتر را حادی . و در طرب از نغمه ها

جبتک طلوع صبح هو هو مهر مین ضیا

جبتک هو نور چاند مین اندهیر در مسا

جبتک کہ حاجی رخت کو باندہیں سوی منا
جبتک بلاوی بان سے کے شاخون کو آصبا

اور نشتہ و نکو خوش کرے حادی بہی کر حدا

جبتون تانئین صبح بہی ابہری سورج وچ روشنائی
جی تانئین نوچن اندر ہوو شام دی وچ سیاہی

جی تانئین چالیستر ابدہی واسطی حج سناسے
جی تانئین سبجنی دیبان لربان و بخین واہلائی

او شبہ نون تورن والا کرداخوش نال آواز صدائی

فَاغْفِرْ لِمُخَمِّسِهَا وَاغْفِرْ لِمُمَارِيهَا
وَاغْفِرْ لِطَابِعِهَا وَاغْفِرْ لِأَهَالِيهَا

پس بخش فرما مخمس کنندہ این قصیدہ را بخش فرما سیا خوانندہ اورا
وبخش فرما طبع کنندہ اورا و بخش فرما اہل آن مطبع را

وَاغْفِرْ لِبَائِعِهَا وَاغْفِرْ لِشَارِيهَا
فَاغْفِرْ لِنَاشِدِهَا وَاغْفِرْ لِقَارِيهَا

وبخش فرما فروشندہ اورا و بخش فرما خریدکنندہ اورا
پس بخش فرما اصل مصنفش را و بخش فرما خوانندہ اورا

لَقَدْ سَأَلْتُكَ يَاذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ

البتہ بتحقیق کہ سوال نمودہ ام ترا ای صاحب جود و کرم

بخش فرما بر مخمس حافظش را ای رحیم
طابعش را اہل مطبع را بہ بخشا ای حلیم

بائعش را ہم خریدار ور بخش ای عظیم
ہم مصنف را و قاری نواز لطف عمیم

کردہ ام بہ نیت سوال آمرزا ای رب کریم

کر عفو تو مخمس و حافظ کو ای رحیم
طابع پہ اہل مطبع پہ ہو رحم ای حلیم

بایع پہ مشتری پہ بہی کر رحمت ای عظیم
منشی پہ پڑہنی والی پہ احسان ہو عمیم

کرتا سوال ہون تجہی کر رحم ای کریم

بخش مخمس کرنیوالی حافظان نون بہی سائین
چہاپن والی تی مطبع والیان رحم ہہون فرمائین

ویچی جو خریدی دوہان بخشش تے نفع پہنچائین
اصل مصنف پڑہنوالی نون درجی بلند دوائین

من سوال میرا تون لطفون کریم مراد پچائین

وَاغْفِرْ لِطُرِّ ذَوِي الْإِسْلَامِ مَغْفِرَةً
وَاعْفُ لِأَهْلِ الْخَطَايَا مِنْكَ مَرْحَمَةً

وبخش فرما برای جمیع اہل اسلام مغفرت عام
وعفو فرما برای تمام عاصیان از روی رحمت خود تمام گناہان

وَارْفَعْ لِحَمْزَةَ وَالْعَبَّاسِ مَرْتَبَةً
وَارْحَمْ لِسَيِّدِ الشُّهَدَاءِ مَنْزِلَةً

وبلند فرما حضرت حمزہؓ و حضرت عباسؓ را از روی مرتبہ ورحم فرمای برای سرداران شہیدان منزلی گرامی را

وَاُمِّهِمَا زَهْرَاءِ زِيْنَتِ الْحَرَمِ

و مادر ایشان حضرت زہراؓ کہ زینت حرم ست

بخش جملہ اہل ایمان را ز انعامت جنان
بر گنہگاران بعفو خود کرم کن دہ امان

حمزہ و عباس را بر درجۂ عالی رسان
حضرت حسنین سرداران شہدا را چنان

ہم بزہرا کو بود زیب حرم رحمت رسان

سب مومنو نکو بخشیو رحمت سی تو جنان
دیجو گنا ہگار و نکو دوزخ سی تو امان

درجہ بڑادی حمزہؓ و عباسؓ کو وہان
حسنین تہی جو سید شہدا ہون شادمان

زیب حرم ہو حضرت زہرا بہی درجنان

مومنان سبہ نون بخشین لطفون نیز بخشن یارا
بخش گنا ہگاران نون رحمون تو نہین بخشن ہارا

حضرت حمزہؓ نی عباسؓ نون دیوین فضلون درجہ بہارا
بخش حسنین نون جو سردار شہیدان امت دا جہ بکارا

حضرت فاطمہ زیب حرم دا منصب دیوین پیارا

اَلْاٰفُ اٰلَافِ تَحْمِيْدٍ لِخَالِقِنَا
مِنَ الْعِنَايَةِ اِذْ سَاقَ الْعَزِيْزَ اِلٰى

ہزاران ہزار حمد ست برای پاک پروردگار ما
از افضالش زیرا کہ آورده ست عزیز الدین را سوی

تَخْمِيْسِ بُرْدَةٍ مِنْ طَبْعِ رَهِيْنِ غَبَا
جَمَعْتُ خَذْفًا رَدِيْئًا ثُمَّ هِمْتُ اِلٰى

مخمس نمودن قصیدهٔ برده از طبعی کہ رہین غباوت ست
جمع کرده ام سفال ارزنده پس عزیمت نمودم بسوی

اَنْ اُنَدِّفَتْ مَعَ الْيَاقُوْتِ فِي النَّظْمِ

اینکہ یکجا پیوند کردم با یاقوت در سلک کشیدن

صد ہزاران حمد بہر خالق ارض و سما
کز عنایت داد توفیق عزیز الدین را

بردہ را گرده مخمس از طبع پر غبا
جمع کرد این خذف پارہ ردی و کم بہا

درمیان عقد لعل و در کشید از سعیہا

حمد جناب خالق اکبر ہو خوش ادا
توفیق سی عزیز کو جسنی عطا کیا

بردہ کا خمسہ کردیا تہی طبع نارسا
چنکر کی او تہی چند خذف پارہ کم بہا

یاقوت و موتیکی ہے لڑی میں پرو دیا

لکھہ ہزاران حمد خداوند نون جو زمین اسمان بنایا
طبع سی گہندی بردی و اپر خمسہ لکھہ و کہایا

گر کی لطف عزیز الدین نو دتی توفیق کرم فرمایا
چنکی سیکریان ما یان کو جہیان ستیان بن اجایا

لعل تی موتیاندی لڑی وچ لیک پروسنایا

فَصَلِّ رَبِّي عَلَى مَنْ سَادَ مِنْ بَشَرٍ
پس درود فرست پروردگار من برذاتی کہ سیادت یافت از میان عیش

وَمِثْلُ اِسْمِي عَزِّزْنِي اَزِلْ عُسْرِي
و مانند نام من عزیز فرما مرا و دور فرما تنگیم را

وَاحْفَظْنِي طُولَ حَيَاتِي رَبِّ فِي يُسْرٍ
و نگاہدار مرا تا درازی حیات من ای کردگار من در فراخی

وَلْتَخْتِمَنَّ عَلَى الْاِيمَانِ مِنْ عُمْرِي
و البتہ بالضرور ختم فرما بر ایمان کامل دورہ عمر مرا

اَجِبْ دُعَائِي يَاجَوَادُ مِنْ كَرَمٍ
قبول فرما دعای مرا ای صاحب بسیار جود از کرم

بر سپہ سالار جمنہارسان از من درود
بلہ عمر م بگذرد در یسر و فضل تو زجود

ہمچو نامم کن عزیز و تنگیم کن دور زود
ختم عمر من بر ایمان کن ببخشا آنچہ بود

کن دعایم را قبول از لطف ای رب ودود

بیجو درود میری سی حضرت پہ او سلام
ہماوی گذر یہ عمر میری عیش بین تمام

تنگی ہو دور ہوں بین عزیز الیا جیسا نام
ایمان پہ عمر ختم ہو میری ز فیض عام

کیجو قبول میری دعا خالق انام

بہیج درود بہون رب میرا اوپر سردار جہانی
خیر و خوشی دی اندر گذری ایہہ میری زندگانی

کر عزیز مینون نام وانگون تنگی دور پریشانی
ختم ایمان دی اوپر ہووے جدہ تھیوی مران فانی

کر قبول دعا کرم تہین بخش میری نادانی

وَاَرْضِنِي وَارْضَ عَنِّي خَالِقِي كَرَمًا
و راضی فرما مرا و راضی شو از من ای پروردگار من از روی کرم

وَاحْفَظْنِي رَبِّي مِنَ الْاَعْدَاءِ مُسْتَلِمًا
و نگہدار مرا ای پروردگار من از ہمہ دشمنان بسلامت

وَاَعْطِنِي جَنَّةَ الْفِرْدَوْسِ مُبْتَسِمًا
و بخش مرا جنت فردوس در حالیکہ خندان باشم

وَحَيِّنِي بِاللِّقَا رَبِّي اُصِبْ سَهْمًا
و زندہ فرما مرا بالقای خویش ای پروردگار من تا برسم نصیبہ کامل را

وَمُدَّ لِي مِنْ فُتُوحِ الْوَصْلِ بِالنِّعَمِ

وامداد فرما مرا از فتوح وصل خویش بنعمتهای بزرگ

راضیم کن راضی از من شو برحمت ای کریم	دار در حفظ خودم از جملۂ اعدا سلیم
درمیان جنتم از فضل خندان کن مقیم	دولت دیدار بخش از رحمت و لطف عظیم

از فتوح وصل ده انعام حقا و نعیم

راضی کراور راضی ہو مجہسی کرم سے تو	دشمن کی ہاتھوں سی تو نگہ رکہیو آبرو
جنت بین فضل سی چلون مین ہنستا بہیجیو	دولت لقا کی لطف سی انعام دیجیو

وصل اپنی سے دی حصہ مجہے پاؤن آرزو

راضی ہینون کر تون مین تہمن راضی ہو کرم تہین سا ئین	دشمنان کولون رکہین سلامت ہینون دیہہ بناہین
کہلدبان ہینون وچ بہشتا فضلون جاودائین	دیہہ لقا کرم تہین مین بہی لطفون حصہ پائین

نعمتان وصل دیان سبہہ ہینون ترت امداد کرائین

وَاجْعَلْ مَلِيكِي وَلِيَدِيَّ صَالِحًا رَشَدًا	مِنْ كُلِّ شَيْنٍ وَعَيْنٍ حَافِظًا أَبَدًا
و فرمای پروردگار من اولاد مرا نیک و صاحبان رشد	از هر عیب و چشم بد ضرور در حفظ خود نگاه دار همیشه
وَهَبْ لَهُمْ مِنْ نَوَالٍ عِيشَةً رَغَدًا	وَاغْفِرْ لَهُمْ وَلِطُرِّ الْمُؤْمِنِينَ غَدًا
و عطا فرما او شانرا از فیض خود عیش صافی از جملہ کدورتها	و بخش فرما او شانرا و جمیع مومنا نرا فردای قیامت

وَأَوْصِلْ صَلَوَاتِي عَلَى مَنْ خُصَّ بِالْكَرَمِ

و برسان درودهای مرا بر آن ذاتی که مخصوص کرده شده است بکرمها

نیک در انشد ساز ابنای مرا اندر جہان	دار از ہر عیب و از ہر چشم بد محفوظ شان
بخش او شانرا از محض لطف عیش بیگران	بخش جا شانرا و جملہ مومنان را در جنان

ہم درود از من بر آن شاہ کریم ای حق رسان

اولاد میر نیکو کر رحمت سے نیک خو	ہر عیب و چشم بد سی پنہ اون کو دیجیو
بخشو خوشی اور عیش نہ دیکہین وہ غم کبہو	اونکو بہی اور امت حضرت کو بخشیو

صلوات میرے شاہ مکرم پہ بہیجیو

فضل وکرم تهین نیک کر میری سبهه اولاد پیاری
گذری عمر عشق دی وچ وچ نجران سبهی کم سنواری

ہر یب ونظر تهون رکهونگ کر وخوب اونهاندی یاری
بخش اونهان نون تی امت جو ہی حضرت الی ساری

صلوات میری پهنچا او سر جیندا قدر کرم وچ بهاری

تمام شد

مخمس قصیدهٔ متبرکهٔ برده که اسم تاریخش نظم آلورع است از تالیف احقر العباد ابو الرجا محمد المدعو بعزیز الدین جعله الله کاسمه بتاریخ ۲۸ شعبان المعظم سنه ۲۹۷ هجریه بروز جمعه بعد از زوال در بلدهٔ بهاولپور باختتام رسید فتقبل منی انک انت السمیع العلیم ، وصلی الله علی سیدنا محمد وآله واصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ؛

الاستغاثة فی جنابه صلی الله علیه وسلم

بسم الله الرحمن الرحیم

رسول الله حاطبی البلاء	وافلق خاطری هم وداء
غریب فی دیار الغیر یبکی	غشاه محنته قلق عناء
مریض قد اذاب الحزن جسمه	سوی الاحزان لیس له الغذاء
کئیب لم یصادف من خلیل	تمادی الحزن وانقطع الرجاء
لقد اسود حظه فی البرایا	فیومه مثل لیلته دجاء
اثیم لم یحصل غیر اثم	وشاب الراس وانضعف القواء
حزین من فوات الاقربین	لروحه دائما شجن عزاء
فلا ارض تقله من المصائب	ولیس تظله قطعا سماء
فلم یعمل لها الا غیر جرم	وان حسنا فخالطه الریاء
حزین انقضت فی السعی عمره	ولم یحصل له قطعا مناء
فاجابه کمثله فی انقباض	وللاعداء تصدیة مکاء

تقيل من وفور الدين ظهره … تكاثر داءه عز الدواء
نمن ياسيد الاشراف غيرك … فمنه نجم طالعه يضاء
تفقد كم له نعم الغياث … غنا ياتك لامراضه شفاء
غريب مفلس يرجو نوالك … ليحصل من نداك له الغناء
عن الاولاد والسكنى بعيد … على وجه لذا لم يبق ماء
من الاسقام جسمه صار بالي … فزال اللحم وانجف الدماء
فما تملك يداه من النقود … رخيص عند افلاسه غلاء
تصبه مكاره لا ينتهيها … وخال كفه عمّا يشاء
فلا يتحمل ذل السوال … ولكن مانع الرزق الحياء
لقد زادت عن الاحصا ذنوبه … وطال الياس وافتقد الرجاء
تمادى الحزن واضطر الجنان … واخرجه عن الوطن الشقاء
لفرقته عن الاولاد يبكي … حزين قد نسته الاصدقاء
فلا خل يواسنه وليس … لامراضه وحزنه انتهاء
عليل ليس ينفعه دواء … على قلبه لقد ضاق الفضاء
اذى لا يستقر له قراء … وعن اسوائه انكشف الغطاء
على ما اصاب اجيج قلبه … بحيث ليس يطفئه البكاء
يمنى الموت مما قد اضره … وليس له لهذا دسواء
يخاف من مصائب يوم حشر … وما عمل له الا الرجاء
من الالطاف انظر نحو عبد … فاحسانك له نعم الحماء
بالطافك من الهلكات ينجو … من الله خلاصه ان تشاء
فارحم مذنبا ليس له الرد … رحمتكم لكربته النجاء
وامدده لكي يصل بطيبه … ويحصل له من العيش الهناء
واعط له ترابا مس نعليك … ليحصل عينه منه الجلاء

واسئل

وامثل رب خلق جمع شمله / ويستر فعله رحم رضاء

فذا تلك رحمة للعالمين / وللعاصي شفاعتك الغطاء

وعززه بلطيف من جمالك / لكي صدره بطلعتكم يضاء

وشفعه غدا عند الاله / ليحصله من اليسر الرخاء

وامثل ربنا من محض لطفك / ليعطيه منى وهو البقاء

وما يتهيه من لذات دنيا / شفاء مكنة ورع هداء

وامددني بلطفك حين نزع / ليسكن روعتى وبمط اذاء

وما ينويه في سكنى لحود / عطاء امنته روح ضياء

وما يرجيه في عرصات عقبى / جنان رحمته حور لقاء

وان يصلح لاولادي بكومك / ويغنيهم ومالهم الرجاء

وان يجمع لهم شملي سريعا / وان يغفر لهم ولي الوضاء

فارحم يا شفيع المذنبين / وحضله بلطف ما يشاء

فانت ملاذنا من كل سوء / وانت لداءنا نعم الدواء

وما اعطاك يزهو عن فهوم / وعما في الحدوث لك العلاء

فانت شفيعنا المخصوص بالعز / وانت لضعفنا لطفا قواء

على احوالنا انت الرحيم / وانت ملاذنا ولك الوفاء

بدلك من بجور الدهر ابذى / من الديان خص لك العطاء

لقد اعطاك ربي كل خير / ويزيد عن البيان لك الثناء

فلم يحصل لموسى روية الحق / وخص من الكريم لك اللقاء

ترحم يا حبيب الله لحالي / فانت شفيعنا وبك النجاء

صلوات الله يا خير البريه / يدوم عليك ما طلع الذكاء

على آلك واصحابك جميعا / مع التسليم ما اظلم المساء

اتاك المسرف الجاني حبيبي / علته النفس غرته الهواء

فمنی فی الفسق والاهواء عمرہ　　وخال کفہ ثما بیشاء

فانظرہ لکی یبقی عزیزا
ویغشی ذنبہ رحم رضاء

قطعہ تاریخ از مؤلف ہذا

عزیزا از پئے انتفاع انام　　تخمیس بردہ نمود اہتمام
چو مطبوع شد گفت تاریخ او　　وبیر خرد تحفہ خاص وعام

ایضاً

چونکہ تخمیس بردہ شد مطبوع　　از پی نعت مصطفی طلبان
سال طبعش عزیز ہیچدان　　گفت جام حیات تشنہ لبان

ایضاً

خمسہ بردہ کو بنعت رسول　　نور افشانست ہمچو خاور مفت
گشت طالع زمطبع حسنی　　ملکش مشرق کرابت گفت

خاتمۃ الطبع

الحمد للہ والمنہ کہ یہہ کتاب بعون ملک الوہاب باہتمام مؤلف ہذا در شہر شوال المکرم سنہ ۱۳۰۱ ہجریہ مطبع حسنی واقع ممبئی مین زیور طبع سے آراستہ ہوکے ہدیہ شائقین ہوئی اور کتاب ہذا داخل ہی رجسٹر ہی لہذا کوئی صاحب بغیر اجازت اس احقر کے قصدا سکے چہاپنے کا نکریں بامید نفع نقد

تاریخ سن طبع عبد الغنی خطیب حنفی عنہ

شکر خدا مخمس بردہ درین زمان　　مرغوب طبع ہر کہ وبہ [illegible]
از بہر سال طبع غنی چون نمود فکر　　ہاتف زغیب گرد نداخ[illegible]

قیمت ورآنہ ۱۰ ار